

1. Inleiding
2. Werkwijze
3. Huidige governance
4. Bouwstenen voor de governance
5. **Voorgestelde governancestructuur**
6. Aanbevelingen voor het vervolg

5. Voorgestelde governancestructuur

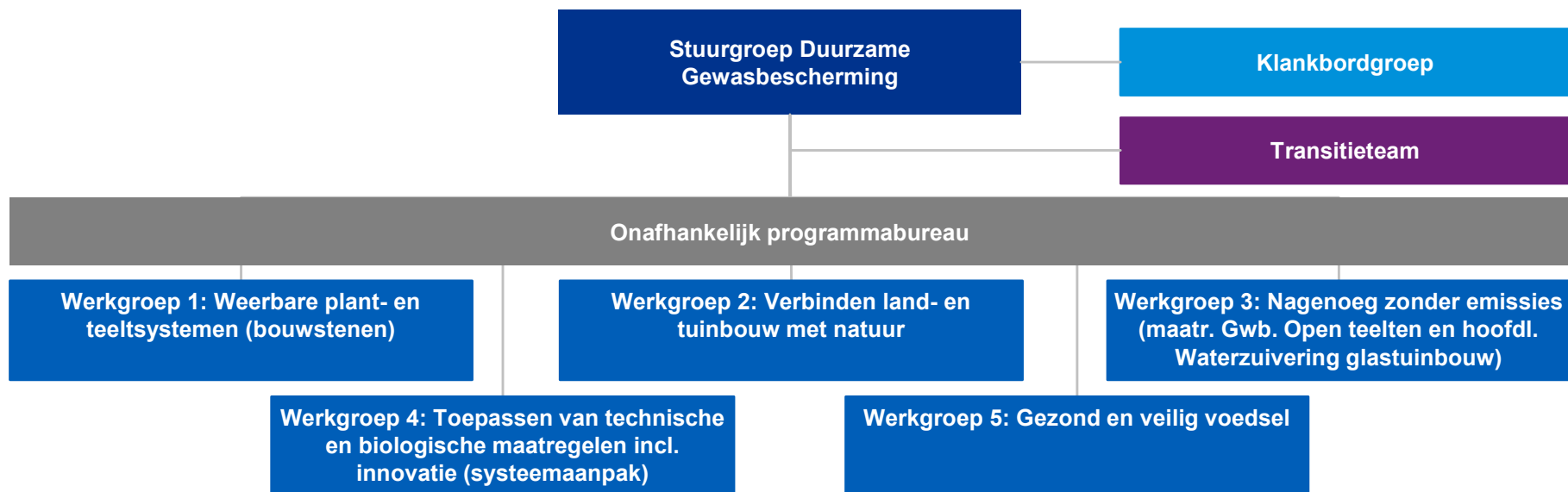
Op basis van de verkenning adviseren we een inclusieve, slagvaardige en eenvoudige governance

Het uitvoeringsprogramma heeft een brede ambitie. De governance moet daarin ondersteunend zijn, zodat partijen in het uitvoeringsprogramma gezamenlijk kunnen werken aan het vervullen van die ambitie. Tegelijkertijd spelen veel stakeholders en hun belangen een rol. Door deze belangen is het uitdagend om een governancestructuur voor te stellen die volledig tegemoet komt aan alle voorkeuren van stakeholders. Om tegemoet te komen aan de bouwstenen uit het vorige hoofdstuk, stellen wij een inclusieve, slagvaardige en eenvoudige governance voor. De voorgestelde governance kent een beperkt aantal gremia, met duidelijke taken en verantwoordelijkheden:

— De stuurgroep bewaakt de koers van het programma.

- De klankbordgroep vertegenwoordigt de stem van externe stakeholders.
- Het transitieteam draagt zorg voor een goede aansluiting met de context van het uitvoeringsprogramma.
- Het onafhankelijk programmabureau zorgt voor procesmatige ondersteuning van het uitvoeringsprogramma.
- De werkgroepen coördineren de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma.

Hieronder vindt u een visuele uitwerking van de governance, deze wordt op de volgende pagina's nader uitgewerkt.

Figuur 6. Visueel overzicht van de voorgestelde governance op hoofdlijnen

5. Voorgestelde governancestructuur

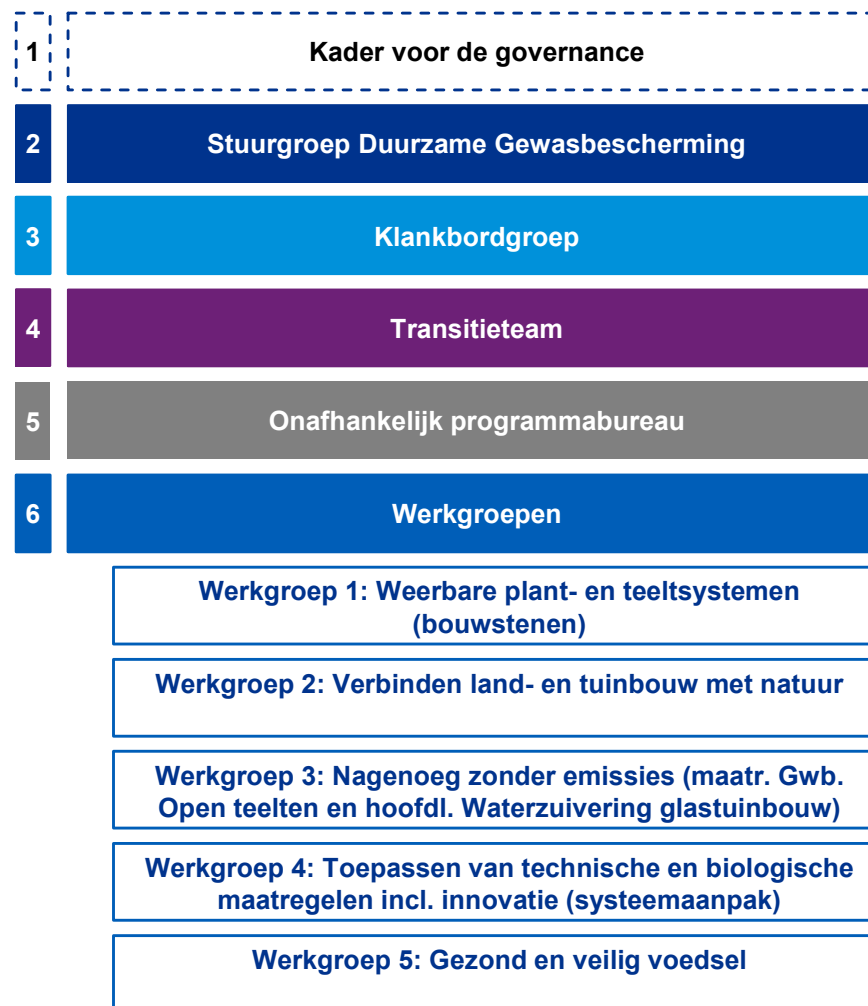
Op de volgende pagina's worden de onderdelen van de voorgestelde governance achtereenvolgens toegelicht

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Op de pagina's hierna vindt u steeds een toelichting per onderdeel van de governance. Daarbij gaat het om de volgende onderdelen:

1. Kader voor de governance
2. Stuurgroep
3. Klankbordgroep
4. Transitieteam
5. Onafhankelijk programmabureau
6. Werkgroepen

Bij het kader voor de governance (punt 1) gaan we in op de meer algemene elementen van de governancestructuur. Wanneer het een gremium betreft (punt 2 t/m 6), beschrijven we daarin de samenstelling, het mandaat en de taken. Daarbij geven we ook aan welke bouwstenen relevant zijn.

Op de pagina daarna is steeds schematisch weergegeven op welke wijze de bouwstenen in dat gremium zijn verwerkt en welke afwegingen daarin gemaakt zijn. In bijlage I vindt u een gedetailleerder overzicht van de geadviseerde governance. Bijlage IV bevat een overzicht van de samenstelling, taken en verantwoordelijkheden, en het mandaat per gremium.

Figuur 7. Onderdelen in de voorgestelde governance

Een aantal algemene bouwstenen gelden als kader voor de gehele governance (1/2)

De eerste set aan bouwstenen heeft te maken met de meer algemene elementen van de governancestructuur. Dit betreft de elementen die ten grondslag liggen aan de governance en daarmee invulling geven aan de meer principiële uitgangspunten. Het zijn dus geen bouwstenen die aan een bepaalde laag of gremium toe te wijzen zijn.

Onderdeel hiervan zijn onder meer het uitgangspunt dat de governance toekomstbestendig, eenvoudig, flexibel en slagvaardig moet zijn. Ook is breed draagvlak en het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid van belang. Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

Een andere belangrijke overweging bij de samenstelling van de governance is het uitgangspunt continuïteit. Hierin wordt beschreven dat alle partijen die zich gecommitteerd hebben aan het uitvoeringsprogramma een plek moeten hebben en houden in de governance. Partijen zijn ook gezamenlijk verantwoordelijk, alle partijen werken samen en elke partner neemt daarbij zijn verantwoordelijkheid, zowel qua input (capaciteit, middelen) als output (resultaat). Bovendien stellen we een flexibele governance voor die de huidige situatie zoveel als mogelijk continueert.

Op de volgende pagina vindt u een overzicht van de bouwstenen en de verwerking daarvan in de gehele governance.

Relevante bouwstenen voor de governance

A4

A6

A
11

C3

C8

D4

Een aantal algemene bouwstenen gelden als kader voor de gehele governance (2/2)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de algemene bouwstenen in de governance zijn verwerkt.

Bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
A4	Uitgangspunt: Toekomstbestendig	De governance is toekomstbestendig omdat de partijen die bij de totstandkoming van de visie en het uitvoeringsprogramma betrokken waren, dat blijven. De continuïteit wordt verder geborgd door taken, rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan organisaties toe te schrijven, en niet aan mensen.
A6	Uitgangspunt: Eenvoudig, flexibel en slagvaardig	De governance heeft weinig lagen en maakt zoveel als mogelijk gebruik van bestaande overleggremia en – structuren. De stuurgroep blijft bestaan, de kerngroep ontwikkelt door naar transitieteam, de doelstellingen van de werkgroepen zijn herkenbaar. De taken en verantwoordelijkheden worden helder beschreven.
A 11	Uitgangspunt: Continuïteit	Alle partijen die zich gecommitteerd hebben aan het uitvoeringsprogramma moeten een plek hebben en houden in de governance. Hoewel lenW niet aansluit in de stuurgroep, blijft het ministerie als agendalid betrokken.
C3	Gezamenlijke verantwoordelijkheid	De uitvoering van acties die aan partijen in het uitvoeringsprogramma zijn toebedeeld wordt door middel van monitoring inzichtelijk gemaakt, Zo worden partijen in staat gesteld hun verantwoordelijkheid voor (deel) resultaten in te vullen.
C8	Aansluiting bij de governance van het tuinbouwakkoord	Ter inspiratie voor de governance van het uitvoeringsprogramma gewasbescherming is gekeken naar de governance van het tuinbouwakkoord.
D4	Helder beleggen van verantwoordelijkheden	Verantwoordelijkheden worden duidelijk belegd en schriftelijk vastgelegd zodat voortgang gemaakt kan worden bij het behalen van doelstellingen. De stuurgroep is eindverantwoordelijk voor het behalen van gestelde resultaten.

De stuurgroep bewaakt de koers van het programma (1/4)

Samenstelling

Op het bestuurlijke niveau opereert de stuurgroep, waarin dertien partijen die deelnemen aan het uitvoeringsprogramma vertegenwoordigd zijn. Dit zijn UvW, Artemis, LNV, LTO, Cumela, Fedecom, Vewin, Nefyto, Agrodis, Plantum en Natuur en Milieu. NVWA, Ctgb en IenW worden geïnformeerd over de voortgang van de transitie, leveren hun bijdrage hieraan en vervullen hun onafhankelijke en kaderstellende rol. IenW is, conform haar eigen wens, niet langer onderdeel van de stuurgroep.

Mandaat

Het mandaat van de stuurgroep ligt in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030. De stuurgroep heeft de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van de transitie en het mandaat om hierop (bij) te sturen. Dit mandaat bestaat naast de beleidsverantwoordelijkheid die het ministerie van LNV voor dit onderwerp draagt.

Taken en bevoegdheden

De toewijding van de stuurgroep aan het in gezamenlijkheid bereiken van de doelstellingen is cruciaal voor het slagen van het uitvoeringsprogramma. Deze toewijding wordt geëxpliciteerd in de intentieverklaring bij het uitvoeringsprogramma, en blijkt uit de bereidheid tijd en capaciteit beschikbaar te stellen voor de realisatie van doelstellingen, elkaar goed te leren kennen, samen te komen tijdens de overleggen, de eigen organisatie te mobiliseren om te werken aan doelstellingen en in openheid met elkaar te spreken over wat wel en wat niet goed gaat. De volgende gezamenlijke taken worden voorzien voor de stuurgroep:

— Het (door)ontwikkelen van de toekomstvisie gewasbescherming 2030

inclusief strategievorming en planvorming.

- De deelnemers aan de stuurgroep dragen het belang van het uitvoeringsprogramma uit in de eigen organisaties en in de stuurgroep.
- Men maakt op strategisch niveau afspraken over de samenwerking, vanuit het gezamenlijk belang. Deze afspraken vormen de kaders voor de samenwerking binnen het transitieteam en de werkgroepen. De stuurgroep faciliteert de samenwerking door ervoor te zorgen dat de randvoorwaarden zijn ingevuld en de ondersteuning op orde is (denk aan capaciteit, personeel, financiën en informatievoorziening).
- De stuurgroep stuurt het programmabureau aan, door onder andere de opdracht aan het programmabureau vast te stellen en daarop bij te sturen.
- De stuurgroep staat open voor suggesties uit de klankbordgroep en acteert op inbreng uit het transitieteam (zie ook volgende pagina's).
- Besluitvorming vindt in principe plaats op basis van consensus. Mocht dit niet lukken op bepaalde onderwerpen dan vindt besluitvorming plaats bij gekwalificeerde meerderheid.

Relevante bouwstenen voor de governance

A5

A9

B4

B5

D1

D2

D3

De stuurgroep bewaakt de koers van het programma (2/4)

Genoemde taken worden uitgevoerd in gezamenlijkheid. Het ministerie van LNV vervult de rol van technisch voorzitter in de overleggen en houdt daarmee de regie. Periodiek komen op de agenda van de stuurgroep de volgende onderwerpen voorbij:

- Jaarplan uitvoeringsprogramma;
- Opdracht programmabureau;
- Opdracht en aanpak werkgroepen.
- Voortgang acties;
- Effecten van uitgevoerde acties.

Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt ten aanzien van de stuurgroep en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

De stuurgroep bewaakt de koers van het programma (3/4)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van de stuurgroep in de governance zijn verwerkt.

Bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
A5	Uitgangspunt: Gelijkwaardig	Alle partijen hebben een gelijkwaardige rol in de governance. Zij zijn, zo goed als mogelijk, vertegenwoordigd in de werkgroepen die aansluiten bij hun affiniteit en kunde. Besluitvorming in de stuurgroep gebeurt zo veel als mogelijk op basis van consensus.
A9	Uitgangspunt: LNV behoudt de regierol	Partijen in het uitvoeringsprogramma werken gezamenlijk aan doelstellingen. Tegelijkertijd is het van belang dat er één partij is die duidelijk regie voert op bovenstaande taken. Het technisch voorzitterschap wordt ingevuld door LNV.
B4	Knelpunt 4: De huidige samenstelling van de stuurgroep staat ter discussie	De samenstelling van de stuurgroep blijft grotendeels hetzelfde, alleen lenW wordt agendalid. De stem van externe stakeholders wordt geborgd in de klankbordgroep.
B5	Knelpunt 5: Het mandaat van de stuurgroep is onduidelijk	Om het mandaat van de stuurgroep te verhelderen is het raadzaam om dit vast te leggen in een instellingsbesluit, zodat er een grondslag bestaat voor het overleg, en duidelijk is wat de functie en verantwoordelijkheid van de stuurgroep is. Belangrijk is daarbij ook dat alle deelnemende partijen een mandaat hebben van de organisaties waarvoor ze werken. De functie van de stuurgroep is het monitoren van en sturen op acties om de transitie te realiseren. Besluiten in de stuurgroep worden bij voorkeur genomen op basis van consensus. In het instellingsbesluit staat tevens dat alle deelnemende partijen een mandaat hebben van de organisaties waarvoor ze werken. De stuurgroep heeft de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van de transitie en het mandaat om hierop (bij) te sturen. Het instellingsbesluit biedt hierover helderheid voor betrokken partijen, en voor de buitenwereld.
D1	Onafhankelijk boegbeeld	Een onafhankelijk boegbeeld heeft voor de meerderheid van de partijen geen meerwaarde. Overwegingen zijn dat het meer kost dan dat het oplevert, en dat het lastig is iemand te vinden die veel weet van de materie én die tegelijkertijd onafhankelijk kan zijn

De stuurgroep bewaakt de koers van het programma (4/4)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van de stuurgroep in de governance zijn verwerkt.

Bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
D2	Voorzitter stuurgroep	LNv vervult de rol van technisch voorzitter. Uit de laatste consultatieronde van stakeholders blijkt dat er draagvlak bestaat om het technisch voorzitterschap van de stuurgroep aan LNv te laten vanwege de adequate invulling door LNv. Door het technisch voorzitterschap van de stuurgroep bij LNv te beleggen wordt tevens tegemoet gekomen aan het uitgangspunt: 'LNv behoudt de regierol.'
D7	Samenstelling stuurgroep	De samenstelling blijft hetzelfde, maar IenW wordt vertegenwoordigd door LNv en neemt niet meer deel aan de stuurgroep. De stem van externe stakeholders wordt geborgd in de klankbordgroep.

De klankbordgroep vertegenwoordigt de stem van externe stakeholders (1/2)

Samenstelling

Naast de stuurgroep kent de voorgestelde governance een klankbordgroep. De klankbordgroep draagt zorg voor evenwicht en balans in het uitvoeringsprogramma, door partijen te vertegenwoordigen die nog geen deel uitmaken van het uitvoeringsprogramma.

Mandaat

Het mandaat van de klankbordgroep wordt vastgelegd in een instellingsbesluit. De klankbordgroep kan (on)gevraagd advies geven over de transitie naar duurzame gewasbescherming aan de stuurgroep. De klankbordgroep heeft geen bevoegdheid besluiten te nemen. De klankbordgroep wordt minimaal twee keer per jaar uitgenodigd door de stuurgroep om hun zienswijze te delen.

Taken en bevoegdheden

In de klankbordgroep zijn partijen zoals biologische boeren, de wetenschap of start ups vertegenwoordigd die werken aan de transitie naar duurzame gewasbescherming. De exacte samenstelling van de klankbordgroep wordt door de stuurgroep bepaald. De volgende taken worden voorzien voor de klankbordgroep:

- Klankborden van de gekozen koers en richting voor de transitie: partijen in de klankbordgroep brengen hun zienswijze in op de transitie naar duurzame gewasbescherming.
- Inbrengen van vernieuwende ideeën. Ook buiten de gevestigde orde van stakeholders vinden ontwikkelingen plaats die mogelijk effect hebben op gewasbescherming in de toekomst. Vernieuwende ideeën kunnen als vliegwiel werken voor het implementeren van nieuwe technieken en werkwijzen.

- De klankbordgroep komt minimaal vier keer per jaar bij elkaar, en wordt minimaal twee keer per jaar door de stuurgroep uitgenodigd om hun zienswijze te delen.

Op basis van de periodieke evaluatie van de governance kan door de stuurgroep besloten worden leden van de klankbordgroep een vaste plek te geven in de stuurgroep, het transitieteam of de werkgroepen.

Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt ten aanzien van de klankbordgroep en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

Relevante bouwstenen voor de governance

B1

C2

C4

C7

D8

De klankbordgroep vertegenwoordigt de stem van externe stakeholders (1/2)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van de klankbordgroep in de governance zijn verwerkt.

Bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
B1	Knelpunt 1: Er is geen evenwichtige balans tussen partijen aan tafel.	Om te zorgen voor meer balans en evenwicht in de governance stellen we voor een klankbordgroep in te richten. De klankbordgroep zet benodigde ketenpartijen aan <u>boord</u> en zorgt voor verbinding met overige stakeholders. Zo komt er meer balans in de partijen die aan tafel zitten.
C2	Breed draagvlak. Cruciaal is dat stakeholders zich betrokken en gehoord voelen. Participatie aan het programma vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid.	De governancestructuur kent een brede vertegenwoordiging van partijen. Hierin zijn partijen gelijkwaardig. Stakeholders die geen onderdeel uitmaken van de stuurgroep, of zich daardoor niet vertegenwoordigd voelen, kunnen onderdeel worden van de klankbordgroep.
C4	Omgevingssensitiviteit. In de uitvoering kijken we niet alleen van binnen naar buiten, maar ook van buiten naar binnen; vanuit verschillende perspectieven.	Om omgevingssensitiviteit in te bouwen in de governance wordt een klankbordgroep opgericht. De klankbordgroep zorgt ervoor dat meerdere perspectieven in de overleggen worden meegenomen, onder meer door de stem van andere – niet-vertegenwoordigde – partijen in de governance te laten horen.
C7	Integraliteit. Samenhang dient op alle fronten geborgd te zijn, ten aanzien van zowel inhoud als organisatie. Van lokaal tot nationaal, van sectoraal tot intersectoraal, bottom-up en top-down.	Om de samenstelling van de governance meer in balans te brengen is het raadzaam om partijen die zich betrokken voelen bij deze transitie een plek te geven middels een klankbordgroep. Alle partijen die zich betrokken voelen bij de transitie naar duurzame gewasbescherming kunnen hun stem laten horen door middel van de klankbordgroep. Hiermee geven we invulling aan het uitgangspunt ten aanzien van integraliteit.
D8	Discussiepunt: Aansluiting van overige stakeholders	Zie toelichting bij B1.

Het transitieteam draagt zorg voor een goede aansluiting met de context van het uitvoeringsprogramma (1/3)

Samenstelling

In de voorgestelde governance wordt de huidige kerngroep omgezet naar een transitieteam. WEcR beveelt het oprichten van een transitieteam aan dat gedurende de transitieperiode verantwoordelijk is voor de uitvoering van de transitie.

Mandaat

Het mandaat van het transitieteam wordt vastgelegd in een instellingsbesluit. Het transitieteam is verantwoordelijk voor de uitvoering van de transitie binnen de kaders die de stuurgroep daarvoor stelt, en legt verantwoording af aan de stuurgroep.

Taken en bevoegdheden

Om de transitie naar duurzame gewasbescherming te realiseren is het nodig dat een breed scala aan partijen berokken wordt. Waar het programmabureau zicht houdt op de acties die in het kader van de werkgroepen worden uitgevoerd, zorgt het transitieteam voor het aanzetten van alle betrokken partijen in verschillende ketens en op verschillende beleidsterreinen. Het transitieteam is daarmee het gezicht naar buiten en draagt zorg voor de externe betrekkingen van het uitvoeringsprogramma.

Het transitieteam sluit op meerdere manieren aan op de context van het uitvoeringsprogramma, door naar gelang de behoefte van de stuurgroep, in contact te treden met:

- Ketens: verschillende ketens zijn nodig om de transitie te realiseren. Ketenpartners worden periodiek geïnformeerd over de voortgang van het uitvoeringsprogramma en geconsulteerd wanneer specialistische kennis vanuit een bepaalde keten nodig is. Ketenpartijen zullen ook

(op termijn) een rol moeten pakken, bijvoorbeeld in het beïnvloeden van de consument in zijn aankoopgedrag.

- Aanpalende beleidsterreinen: het transitieteam onderhoudt de relaties met vergelijkbare programma's en initiatieven op aanpalende beleidsterreinen om kennis, informatie en ervaringen uit te wisselen. Een eerste logische partner hierin is de Nationale Tuinbouwagenda.

De volgende taken worden voorzien voor het transitieteam:

- Identificeren van reeds lopende en potentiële small wins in de transitie naar toekomstgerichte gewasbescherming en peilen hoe ze deze kunnen ondersteunen en aanjagen.
- Uitvoeren van omgevingsanalyses, stakeholdermanagement en monitoring van de relatie met andere ketens.

Relevante bouwstenen voor de governance

C1

Het transitieteam draagt zorg voor een goede aansluiting met de context van het uitvoeringsprogramma (2/3)

Binnen het transitieteam wordt een specifieke rol voor LNV onderscheiden als het gaat om communicatie met externe partijen. Als politiek verantwoordelijk ministerie heeft LNV de volgende taken:

- Internationale kaders: De Nederlandse land- en tuinbouw produceert voor een internationale markt. Dat maakt ook dat agrarische bedrijven doorlopend te maken hebben met internationale wet- en regelgeving.
- Interacteren met (inter)nationale politiek-bestuurlijke context. De open economie van Nederland is te zeer afhankelijk van de internationale markt om geïsoleerd de transitie aan te zetten. Het is de taak van LNV om de aansluiting te zoeken met de (inter)nationale politiek-bestuurlijke context om ook daar een bredere transitie aan te wakkeren.
- Promoten van vergelijkbare aanpak in Europa. LNV formuleert de positie in overleg met stakeholders.
- Onderzoeksinitiatieven op het gebied van plantgezondheid, duurzame bollen en gewasbescherming inbrengen in de governancestructuur van het uitvoeringsprogramma.

Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt ten aanzien van het transitieteam en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

Relevante bouwstenen voor de governance

C1

5. Voorgestelde governancestructuur

Het transitieteam draagt zorg voor een goede aansluiting met de context van het uitvoeringsprogramma (3/3)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van het transitieteam in de governance zijn verwerkt.

bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
C1	Aanbeveling WEcR - Richt een transitieteam in	Conform de aanbeveling van WEcR wordt een transitieteam opgericht. Het transitieteam is gedurende de transitieperiode verantwoordelijk voor de uitvoering van de transitie. Het transitieteam draagt bij aan het behalen van resultaten door proefprojecten en small wins te identificeren.

Het onafhankelijk programmabureau zorgt voor procesmatige ondersteuning van het uitvoeringsprogramma (1/3)

Samenstelling

Er wordt onafhankelijke ondersteuning gezocht in de vorm van een programmabureau. Het verdient aanbeveling om een onafhankelijke manager voor het programmabureau aan te wijzen. De manager is verantwoordelijk voor het goed functioneren van het programmabureau. De manager heeft een belangrijke rol in het organisatie-onafhankelijk werken vanuit het gezamenlijke belang van het uitvoeringsprogramma, zonder gebonden te zijn aan een partij. Het is van groot belang dat de manager kan rekenen op draagvlak bij de verschillende partijen uit het uitvoeringsprogramma, voldoende mandaat krijgt om de functie naar behoren uit te voeren en beschikt over verbindende eigenschappen. Het is denkbaar dat het programmabureau wordt ingevuld door twee fte: de manager (S13/14) die tevens opereert als secretaris van de stuurgroep, en een ondersteuner (S11/12) die de manager ondersteunt bij de voorbereiding van overleggen, de communicatie en die op basis van data-analyse de voortgang van acties en de effecten inzichtelijk kan maken.

Mandaat

Het mandaat van het programmabureau wordt vastgelegd in een instellingsbesluit. Het programmabureau monitort de voortgang van de werkgroepen en kan werkgroepentrekkers op de voortgang aanspreken. Wanneer voortgang in (een of meerdere) werkgroep(en) achterblijft kan de manager dit escaleren naar de stuurgroep. Het programmabureau monitort eveneens de bijdragen (in capaciteit en inzet) die partijen leveren aan het uitvoeringsprogramma, en maakt dit voor de stuurgroep inzichtelijk.

Taken en verantwoordelijkheden

Het programmabureau organiseert de randvoorwaarden voor het uitvoeringsprogramma, verbindt de werkgroepen met de stuurgroep en faciliteert het uitvoeringsprogramma. Dit programmabureau beperkt organisatorische en coördinerende aspecten tot het hoogst noodzakelijke. Het hoogst noodzakelijk zijn die aspecten die minimaal gezamenlijk opgepakt dienen te worden om de transitie te doen slagen. Over wat het hoogst noodzakelijke inhoudt, worden in de stuurgroep periodiek afspraken gemaakt.

De opdracht aan het programmabureau wordt vastgesteld door de stuurgroep. Taken van het programmabureau omvatten in ieder geval:

- Voorbereiden en regie voeren op overleggen.
- Opstellen en monitoren van een jaarplan voor het uitvoeringsprogramma met daarin de ambities, doelen en activiteiten voor het komende jaar.
- Monitoring en coördinatie van werkgroepen, acties en effecten van de acties.
- Communicatie.

Financiering van het onafhankelijke programmabureau gebeurt door het ministerie van LNV.

Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt ten aanzien van het programmabureau en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

Relevante bouwstenen voor de governance

A7

A8

A
10

B2

B3

C5

C6

Het onafhankelijk programmabureau zorgt voor procesmatige ondersteuning van het uitvoeringsprogramma (2/3)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van het programmabureau in de governance zijn verwerkt.

Bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
A7	Uitgangspunt: Organisatorische en coördinerende aspecten zijn beperkt tot het hoogst noodzakelijke	Het hoogst noodzakelijk zijn die aspecten die minimaal gezamenlijk opgepakt dienen te worden om de transitie te doen slagen. Over wat het hoogst noodzakelijke inhoudt, worden in de stuurgroep periodiek afspraken gemaakt. Het programmabureau voert haar taken dan conform deze afspraken uit.
A8	Uitgangspunt: Solide procesregie	Om te zorgen voor solide procesregie is een programmabureau opgericht. Het programmabureau richt zich op de procesmatige ondersteuning het uitvoeringsprogramma, onder meer in de vorm van de voorbereiding van overleggen en het organiseren van bijeenkomsten van het uitvoeringsprogramma. Zij houden expliciet zicht op de procesmatige kant van het uitvoeringsprogramma.
A 10	Uitgangspunt: Inzicht in acties en voortgang	Doordat het programmabureau de acties en voortgang van de werkgroepen monitort kan de stuurgroep (bij) sturen op het behalen van de gestelde resultaten. Het gaat in dit uitvoeringsprogramma niet alleen om dat acties worden uitgevoerd door betrokken partijen, maar ook juist om het effect dat deze acties sorteren. Met behulp van beschikbare (openbare) data, en data van betrokken partijen kan over langere tijd inzichtelijk gemaakt worden welke trends en ontwikkelingen zich voordoen als resultaat van de acties van het uitvoeringsprogramma. Het programmabureau richt daarom een monitoringsfunctie in. Door middel van de monitoring van de (effecten van) acties, bijvoorbeeld in de vorm van dashboards, kan inzichtelijk worden gemaakt welke effecten het uitvoeringsprogramma heeft. Op basis hiervan kan de stuurgroep geïnformeerd de koers of de acties aanpassen om zo haar strategische doelen te bereiken.
B2	Knelpunt 2: Er wordt onvoldoende gestuurd op het behalen van resultaten.	Zie punt A 10 hierboven. Wanneer voortgang op acties of resultaten achterblijft kan het programmabureau dit escaleren naar de stuurgroep.
B3	Knelpunt 3 : Overleggen zijn niet altijd effectief.	De taak van het programmabureau is om te zorgen voor de tijdige planning van overleggen, helderheid over de agenda van de stuurgroep, stukken tijdig te verspreiden en heldere verslagen te maken. Zie ook punt A8 hierboven.

5. Voorgestelde governancestructuur

Het onafhankelijk programmabureau zorgt voor procesmatige ondersteuning van het uitvoeringsprogramma (3/3)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van het programmabureau in de governance zijn verwerkt.

bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
C5	Transitie is een zoektocht. Doelen zijn met elkaar verweven, acties zijn volgtijdig op elkaar. Effectieve monitoring van het proces is van belang om te kunnen anticiperen op onzekerheden nieuwe inzichten.	Zie punt A10 en B2 op de vorige pagina.
C6	Vertrouwen. Tussen partners onderling, en tussen de uitvoerders en de samenleving. Dit vraagt transparantie in wat we doen, waarom, en met welk resultaat.	Zie punt A10 en B2 op de vorige pagina.

De werkgroepen coördineren de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma (1/3)

Samenstelling

In de voorgestelde governancestructuur worden vijf werkgroepen onderscheiden. Voor de herkenbaarheid van de doelstellingen is het raadzaam om de strategische doelen uit het uitvoeringsprogramma als werkgroepen terug te laten komen in de governance. Zo wordt voor iedereen helder aan welke doelstellingen werkgroepen werken. De drie strategische doelen zijn:

1. Plant- en teeltsystemen zijn weerbaar.
2. Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden.
3. Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.

Daarnaast vervult een werkgroep een rol in het behouden van een natuurlijke balans in een weerbaar teeltsysteem. Ook wordt een werkgroep toegevoegd die acties coördineert ten aanzien van gezond en veilig voedsel, samen met de ketens waarin consumenten een belangrijke rol hebben.

Het trekkerschap van de werkgroepen is bepaald op basis van kennis en capaciteit, en draagvlak bij betrokken partijen. Dat leidt tot de volgende vijf werkgroepen:

- Werkgroep 1: Weerbare plant- en teeltsystemen (incl. uitwerking afbouwbeleid). In deze werkgroep zijn Plantum, Nefyto, LNV, UvW en Artemis vertegenwoordigd. LTO is trekker van de werkgroep. Thema's binnen deze werkgroep zijn verschillende mogelijkheden om ziekten, plagen en onkruiden te voorkomen, zoals het gebruik van een weerbare bodem, weerbare rassen, gezond uitgangsmateriaal, weerbare teeltconcepten en de inzet van of het bevorderen van nuttige organismen. In deze werkgroep worden meerdere werkgroepen bij elkaar gebracht die slapen in de huidige situatie:

- Werkgroep Innovatieve teeltconcepten 2030 (slaapt)
- Werkgroep Systeemaanpassingen IPM (slaapt)
- Werkgroep Maatregelen (slaapt)
- Werkgroep Middelen (slaapt)

- Werkgroep 2: Verbinden land- en tuinbouw met natuur. Deze werkgroep bestaat ook in de huidige situatie en blijft ongewijzigd. In werkgroep 2 zijn Ctgb, Agrodis, Artemis, Fedecom, Cumela, Nefyto, LTO, Plantum en N&M vertegenwoordigd.
- Werkgroep 3: Nagenoeg zonder emissies. In deze werkgroep zijn Ctgb, Cumela, EZK, Fedecom, KAVB, Nefyto, NVWA, RWS, UvW en Vewin vertegenwoordigd. LTO is de trekker van de werkgroep. In deze werkgroep worden de huidige werkgroep maatregelen gewasbeschermingsmiddelen open teelten en hoofdlijnenakkoord Waterzuivering glastuinbouw bij elkaar gebracht.
- Werkgroep 4: Toepassen van technische en biologische maatregelen incl. innovatie. In deze werkgroep zijn Vewin, LTO, UvW, N&M, Nefyto en Artemis vertegenwoordigd. LNV is de trekker van de werkgroep. Deze werkgroep geeft invulling aan de doelstelling om de natuurlijke balans te behouden en te herstellen in een weerbaar teeltsysteem. Hiervoor kan gericht biologie worden ingezet en het immuunsysteem van de plant versterkt. Ook ruimte voor innovaties en slim gebruik van data is nodig om de transitie te kunnen maken.

Relevante bouwstenen voor de governance

A1

A2

A3

D5

D6

De werkgroepen coördineren de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma (2/3)

- Werkgroep 5: Gezond en veilig voedsel (later). In deze werkgroep zijn LTO, Plantum, Nefyto en LNV vertegenwoordigd. LNV is de trekker. Deze werkgroep brengt de ketens in beeld die mee moeten bewegen om de transitie te kunnen maken. In deze werkgroep wordt gekeken naar de rol van de consument, de supermarkten en afnemers in brede zin. Op termijn kunnen CBL en VWS bij deze werkgroep betrokken worden.

Opmerking bij de samenstelling van de werkgroepen:

In april 2021 stelde de kerngroep een nieuwe indeling van de werkgroepen voor als bijlage bij het jaarplan:

- Overzicht & inzicht
- Kennis & innovatie
- Toepassing
- Randvoorwaarden
- Korte termijn EMMP

Zie ook bijlage III. Deze informatie is tijdens de verkenning naar een governancestructuur met ons gedeeld. Echter, ons advies is om de werkgroepen niet in te delen op het soort actie dat moet worden uitgevoerd (bijvoorbeeld 'overzicht & inzicht') maar op het effect dat acties moeten sorteren. Indien de indeling behorende bij het jaarplan omarmd is op het moment van oplevering van dit rapport, is het contraproductief op korte termijn een andere indeling te implementeren.

Mandaat

De opdracht van de werkgroepen is het coördineren van acties die door de partijen in de werkgroepen worden uitgevoerd. De werkgroep legt zelf de reikwijdte en de planning vast, en ziet toe op een logische onderlinge verhouding van de uit te voeren acties. De aanpak per werkgroep wordt door de stuurgroep vastgesteld.

Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt ten aanzien van de werkgroepen en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

Taken

Op basis van de door de stuurgroep verstrekte opdracht coördineren de werkgroepen de activiteiten. De partijen dragen in natura bij aan de werkgroepen, door hierin te participeren. Inhoudelijke discussies worden vooral in de werkgroepen gevoerd. Op basis van inzicht in de voortgang op acties in de werkgroepen, en monitoring van de effecten van die acties door het programmabureau kan de stuurgroep bijsturen om de gestelde resultaten te bereiken.

De werkgroepen leggen door middel van voortgangsrapportages minimaal één keer per kwartaal verantwoording af over de voortgang aan het programmabureau en de stuurgroep.

Op de pagina hierna is toegelicht welke bouwstenen zijn gebruikt ten aanzien van de werkgroepen en op welke wijze deze zijn verwerkt in de voorgestelde governance.

Relevante bouwstenen voor de governance

A1

A2

A3

D5

D6

De werkgroepen coördineren de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma (3/3)

In onderstaande tabel vindt u de wijze waarop de bouwstenen ten aanzien van de werkgroepen in de governance zijn verwerkt.

bouwstenen voor de governance		
#	Bouwsteen	Afweging en wijze van verwerking
A1	Strategisch doel 1: Plant- en teeltsystemen zijn weerbaar: We borgen dit doel expliciet in een aparte werkgroep.	We borgen dit doel expliciet in werkgroep 1.
A2	Strategisch doel 2: Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden	We borgen dit doel expliciet in werkgroep 2.
A3	Strategisch doel 3: Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten	We borgen dit doel expliciet in werkgroep 3.
D5	Werkgroepen: meerdere beelden over wijze waarop werkgroepen georganiseerd moeten worden.	Op dit moment bestaan meerdere indelingen voor de werkgroepen: de huidige indeling, de indeling als bijlage bij het jaarplan 2021-2022 (zie ook bijlage III) en het voorstel dat KPMG doet. In de governance doen wij een voorstel voor een indeling van werkgroepen, dit is een combinatie van de eerdere indeling door KPMG op basis van de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma en de bijlage bij het jaarplan. Hiermee wordt een dekkend voorstel gedaan om uitvoering te geven aan de in het uitvoeringsprogramma beschreven acties.
D6	Trekkerschap werkgroepen: meerdere beelden over de wijze van aansturing van de werkgroepen.	De keuze voor het trekkerschap per werkgroep is gemaakt op basis van beschikbare capaciteit, betrokkenheid en draagvlak bij de andere partijen.

1. Inleiding
2. Werkwijze
3. Huidige governance
4. Bouwstenen en afwegingen
5. Voorgestelde governancestructuur
6. **Aanbevelingen voor het vervolg**

Twee aanbevelingen voor het vervolg kunnen de mate van succes van de voorgestelde governance vergroten (1/3)

Dit advies kan het startpunt zijn van een uitvoeringsprogramma dat op effectieve wijze haar strategische doelen najaagt, door middel van een eenvoudige en slagvaardige governance. Daartoe is het van belang om met stakeholders gezamenlijk stappen te zetten in de implementatie van de governance. Om de kans op succes te vergroten doen we hierna twee aanbevelingen.

- Aanbeveling 1: Werk in fasen toe naar de voorgestelde governance.
- Aanbeveling 2: Richt een robuuste monitoringsfunctie in om te sturen op resultaten en effecten van het uitvoeringsprogramma.

De aanbevelingen zijn hierna en op de volgende pagina's beknopt toegelicht.

Aanbeveling 1: Werk in fasen toe naar de voorgestelde governance

Op basis van de inzichten uit de verkenning wordt geconcludeerd dat het uitvoeringsprogramma gebaat is bij een inclusieve en slagvaardige governance. Hiermee kan het uitvoeringsprogramma brede betrokkenheid van partijen garanderen en tegelijkertijd zorgen dat het uitvoeringsprogramma daadwerkelijk de beoogde transitie inzet.

Echter, in onze ervaring werkt het niet om over één nacht ijs te gaan. Het verdient daarom de aanbeveling om in kleine stappen – of fasen – toe te werken naar de geadviseerde governance.

Startpunt bij het advies is de huidige governancestructuur – **dit is de startfase**. Om naar de geadviseerde governance toe te werken is het raadzaam om een **tussenfase** in te richten. In **de tussenfase** wordt gewerkt aan het bestendigen van de huidige governance, onder andere door het inrichten van een onafhankelijk programmabureau en het formeel vastleggen van taken, rollen en bevoegdheden. Deze fase start

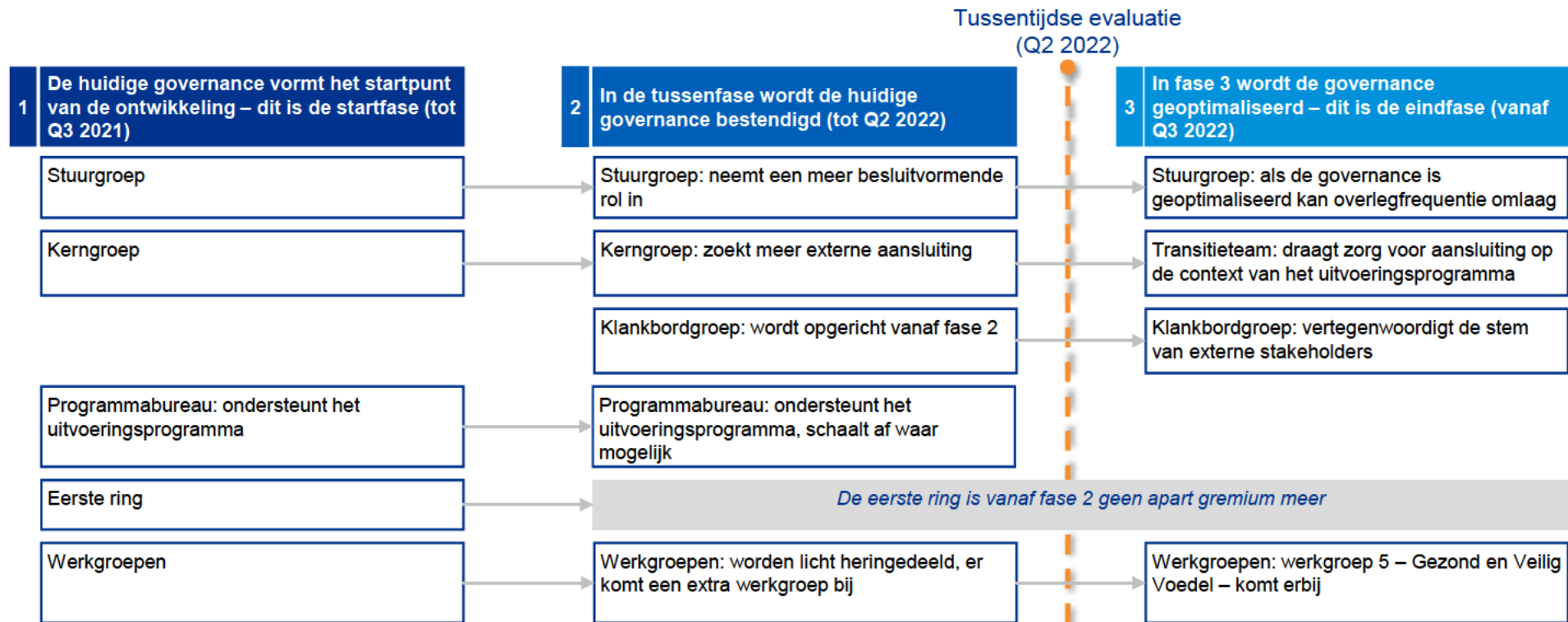
in Q3 2021 en loopt naar verwachting tot Q2 2022.

In Q2 2022 evalueert de stuurgroep het functioneren van de governance. Eventuele lessen worden meegenomen in de doorontwikkeling naar de geadviseerde governance, dit is **de eindfase**. In die fase wordt, vanaf Q3 2022, de governancestructuur geoptimaliseerd, onder meer door de kerngroep om te vormen tot het transitieteam.

Op de volgende pagina vindt u een schematisch overzicht van de drie fasen.

6. Aanbevelingen voor het vervolg

Twee aanbevelingen voor het vervolg kunnen de mate van succes van de voorgestelde governance vergroten (2/3)

Figuur 8. Schematische overzicht van de fasen

Twee aanbevelingen voor het vervolg kunnen de mate van succes van de voorgestelde governance vergroten (3/3)

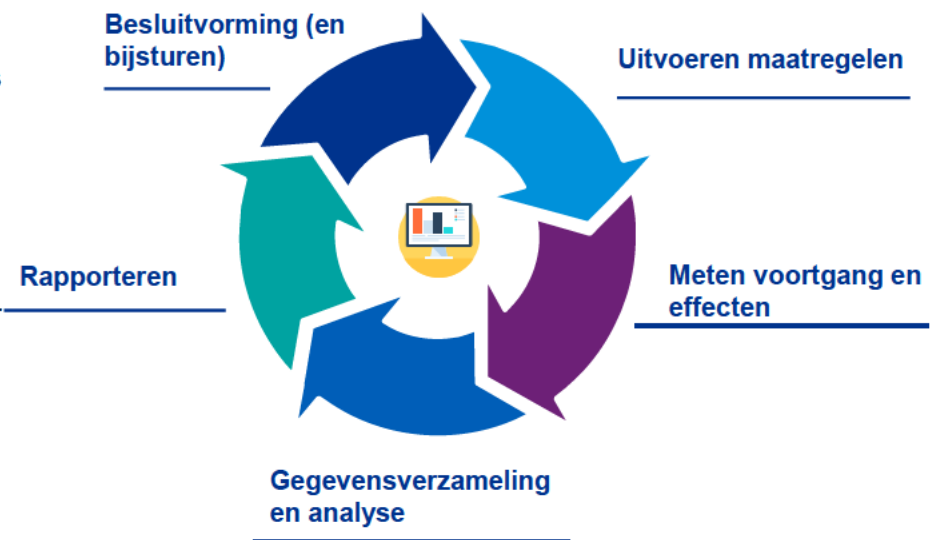
Aanbeveling 2: Richt een robuuste monitoringsfunctie in om te sturen op resultaten en effecten van het uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma kent drie strategische doelen die over langere termijn bereikt dienen te worden. Monitoring van de effecten van de acties die worden uitgevoerd is daarom van essentieel belang. Het gaat in dit uitvoeringsprogramma niet alleen om dat acties worden uitgevoerd door betrokken partijen, maar ook juist om het effect dat deze acties sorteren. Met behulp van beschikbare (openbare) data en data van betrokken partijen kan over langere tijd inzichtelijk gemaakt worden welke trends en ontwikkelingen zich voordoen als resultaat van de acties van het uitvoeringsprogramma. Als onderdeel van het onafhankelijke programmabureau verdient het daarom de aanbeveling om een monitoringsfunctie in te richten. Door middel van de monitoring van de (effecten van) acties, bijvoorbeeld in de vorm van dashboards, kan inzichtelijk worden gemaakt welke effecten het uitvoeringsprogramma heeft. Op basis hiervan kan de stuurgroep geïnformeerd de koers of de acties aanpassen om zo haar strategische doelen te bereiken. Hieronder doen wij een suggestie over het inrichten van de monitoringsfunctie.

Het monitoren van (de effecten van) de beoogde beleidsdoelstellingen en achterliggende maatregelen is een iteratief proces waarbij verschillende stappen worden doorlopen. Bij monitoring vindt een continue en systematische meting van voortgang en effecten plaats. Dit proces kent vijf stappen die elkaar in een continue loop opvolgen:

- Besluitvorming (en bijsturen)
- Uitvoeren maatregelen
- Meten voortgang en effecten
- Gegevensverzameling en analyse
- Rapporteren

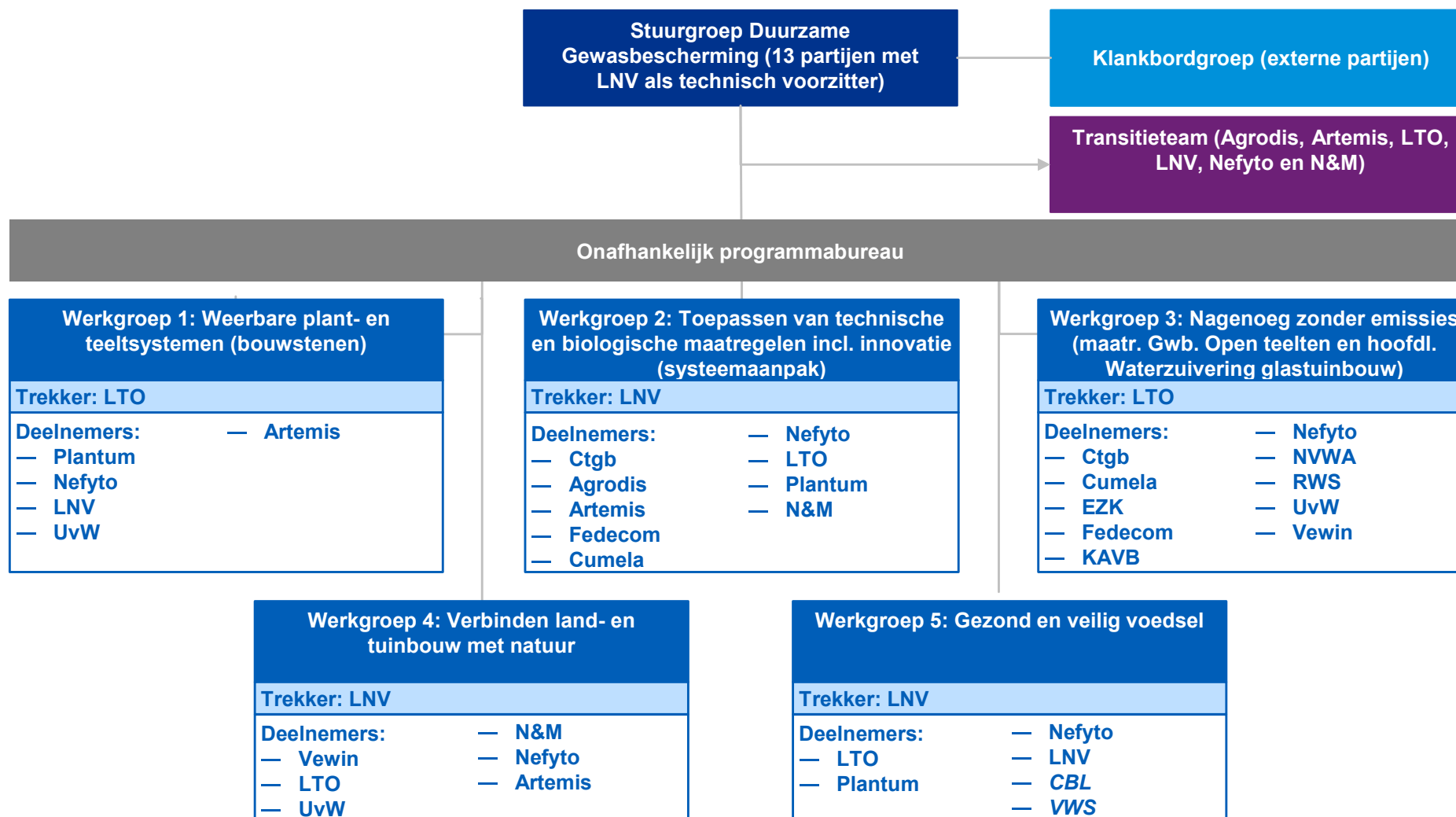
Coördinatie van het proces door het programmabureau is daarbij een onderliggende, doorlopende activiteit.

Figuur 9. Overzicht van een mogelijke monitoringsaanpak

Bijlage I: detailoverzicht van de voorgestelde governance: visuele weergave

Bijlage I: detailoverzicht van de voorgestelde governance: verwerking van bouwstenen in de governance (1/3)

In onderstaande tabel (gaat verder op de volgende pagina's) vindt u alle bouwstenen en de wijze van verwerking in de governance in één overzicht.

Bouwstenen voor de governance		
#	Toelichting	Waar verwerkt?
A1	Strategisch doel 1: Plant- en teeltsystemen zijn weerbaar: We borgen dit doel expliciet in een aparte werkgroep.	Werkgroepen
A2	Strategisch doel 2: Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden	Werkgroepen
A3	Strategisch doel 3: Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten	Werkgroepen
A4	Uitgangspunt: Toekomstbestendig	Kader voor de governance
A5	Uitgangspunt: Gelijkwaardig	Stuurgroep
A6	Uitgangspunt: Eenvoudig, flexibel en slagvaardig	Kader voor de governance
A7	Uitgangspunt: Organisatorische en coördinerende aspecten zijn beperkt tot het hoogst noodzakelijke	Onafhankelijk programmabureau
A8	Uitgangspunt: Solide procesregie	Onafhankelijk programmabureau
A9	Uitgangspunt: LNV behoudt de regierol	Stuurgroep
A 10	Uitgangspunt: Inzicht in acties en voortgang	Onafhankelijk programmabureau
A 11	Uitgangspunt: Continuïteit	Kader voor de governance
B1	Knelpunt 1: Er is geen evenwichtige balans tussen partijen aan tafel.	Klankbordgroep
B2	Knelpunt 2: Er wordt onvoldoende gestuurd op het behalen van resultaten.	Onafhankelijk programmabureau
B3	Knelpunt 3 : Overleggen zijn niet altijd effectief.	Onafhankelijk programmabureau
B4	Knelpunt 4: De huidige samenstelling van de stuurgroep staat ter discussie	Stuurgroep
B5	Knelpunt 5: Het mandaat van de stuurgroep is onduidelijk	Stuurgroep

Bijlage I: detailoverzicht van de voorgestelde governance: verwerking van bouwstenen in de governance (2/3)

In onderstaande tabel (gaat verder op de volgende pagina) vindt u alle bouwstenen en de wijze van verwerking in de governance in één overzicht.

Bouwstenen voor de governance		
#	Toelichting	Waar verwerkt?
C1	Aanbeveling WEcR - Richt een transitieteam in	Transitieteam
C2	Breed draagvlak. Cruciaal is dat stakeholders zich betrokken en gehoord voelen. Participatie aan het programma vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid.	Klankbordgroep
C3	Gezamenlijke verantwoordelijkheid. Alle partijen werken samen en elke partner neemt daarbij zijn verantwoordelijkheid, zowel qua input (capaciteit, middelen) als output (resultaat).	Kader voor de governance
C4	Omgevingssensitiviteit. In de uitvoering kijken we niet alleen van binnen naar buiten, maar ook van buiten naar binnen; vanuit verschillende perspectieven.	Klankbordgroep
C5	Transitie is een zoektocht. Doelen zijn met elkaar verweven, acties zijn volgtijdig op elkaar. Effectieve monitoring van het proces is van belang om te kunnen anticiperen op onzekerheden nieuwe inzichten.	Onafhankelijk programmabureau
C6	Vertrouwen. Tussen partners onderling, en tussen de uitvoerders en de samenleving. Dit vraagt transparantie in wat we doen, waarom, en met welk resultaat.	Onafhankelijk programmabureau
C7	Integraliteit. Samenhang dient op alle fronten geborgd te zijn, ten aanzien van zowel inhoud als organisatie. Van lokaal tot nationaal, van sectoraal tot intersectoraal, bottom-up en top-down.	Klankbordgroep
C8	Aansluiting bij de governance het tuinbouwakkoord	Kader voor de governance

Bijlage I: detailoverzicht van de voorgestelde governance: verwerking van bouwstenen in de governance (3/3)

In onderstaande tabel vindt u alle bouwstenen en de wijze van verwerking in de governance in één overzicht.

Bouwstenen voor de governance		
#	Toelichting	Waar verwerkt?
D1	Discussiepunt: Onafhankelijk boegbeeld	Stuurgroep
D2	Discussiepunt: Voorzitterschap stuurgroep	Stuurgroep
D3	Discussiepunt: Monitoring op acties	Stuurgroep
D4	Discussiepunt: Helder beleggen van verantwoordelijkheden	Kader voor de governance
D5	Discussiepunt: Indeling en aansturing van werkgroepen	Werkgroepen
D6	Discussiepunt: Onafhankelijk programmabureau	Werkgroepen
D7	Discussiepunt: De samenstelling van de stuurgroep	Stuurgroep
D8	Discussiepunt: Aansluiting van overige stakeholders	Klankbordgroep

Bijlage II: de gewogen uitgangspunten voor de governance (1/2)

Op basis van originele uitgangspunten, de uitkomsten van de interviews, de bespreking tijdens de werksessie en de schriftelijke consultatie met stakeholders zijn uitgangspunten voor de governance opgesteld gevalideerd en gewogen. Hieronder vindt u de uitgangspunten. De toevoegingen uit de schriftelijke consultatie zijn schuingedrukt. De weging van de uitgangspunten is nader toegelicht op de volgende pagina.

Uitgangspunten voor de toekomstige governance			Weging stakeholders	
#	Uitgangspunt	Uitleg	Belang	Toepassing
1	Toekomstbestendig	Elke partij die zich geïmmiteerd heeft aan het uitvoeringsprogramma, heeft dat gedaan voor een periode van 10 jaar. De governancestructuur moet daarom robuust zijn voor de toekomst, maar ook wendbaar genoeg om in te kunnen spelen op ontwikkelingen.	Belangrijk	Mee eens
2	Gelijkwaardig	Partijen kunnen verschillend zijn in omvang, capaciteit, <i>inzet of rol</i> , maar in de governance moeten alle partijen gelijkwaardig zijn.	Belangrijk	Mee eens
3	Eenvoudig, flexibel en slagvaardig	Om de beoogde doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma te bereiken voor 2030 is de governancestructuur eenvoudig en slagvaardig. <i>Tegelijkertijd is voor complexe situaties ook flexibiliteit nodig.</i>	Belangrijk	Mee eens
4	Organisatorische en coördinerende aspecten zijn beperkt tot het hoogst noodzakelijke	De organisatie en coördinatie die nodig is om de governance te laten werken moet beperkt blijven tot het hoogst noodzakelijke. <i>Het hoogst noodzakelijk zijn die aspecten die minimaal gezamenlijk opgepakt dienen te worden om de transitie te doen slagen. Daar worden in de stuurgroep afspraken over gemaakt.</i>	Belangrijk	Neutraal
5	Solide procesregie	De regie op het proces moet goed worden belegd, de overleggen moeten goed en op het juiste niveau worden voorbereid.	Belangrijk	Mee eens
6	LNV behoudt de regierol	LNV behoudt de regierol in de zin dat zij overziet dat beleidsdoelen worden nagestreefd, en de doelen uit het uitvoeringsprogramma worden behaald. <i>LNV zorgt vanuit haar rol als technisch voorzitter in de stuurgroep dat alle informatie en processen gecoördineerd zijn, de informatievoorziening op orde is en dat de overleggen ordentelijk verlopen.</i>	Belangrijk	Neutraal
7	Inzicht in acties en voortgang	In de governancestructuur moet inzicht verkregen worden in de mate waarin acties worden uitgevoerd en doelstellingen worden bereikt. Op basis daarvan kan worden bijgestuurd om de beoogde resultaten te halen.	Belangrijk	Mee eens
8	Continuïteit	Alle partijen die zich geïmmiteerd hebben aan het uitvoeringsprogramma moeten een plek hebben en houden in de governance.	Belangrijk	Mee eens

Bijlage II: de gewogen uitgangspunten voor de governance (2/2)

De gewogen uitgangspunten zijn in de tabel hieronder opgenomen. De uitgangspunten zijn gewogen door de stakeholders, doordat zij hebben aangegeven hoe belangrijk het uitgangspunt voor hen is (Belang) en de mate waarin zij het eens zijn met het uitgangspunt hebben gescoord (Toepassing). Deze scores zijn geconsolideerd, daarover is ook een gemiddelde uitgerekend. Het gemiddelde per uitgangspunt staat in de respectievelijke kolommen. Negen partijen hebben de uitgangspunten gewogen in een schriftelijke reactie.

Uitgangspunten voor de toekomstige governance			
#	Uitgangspunt	Belang: gemiddelde score	Toepassing: gemiddelde score
1	Toekomstbestendig	2	2
2	Gelijkwaardig	2	2
3	Eenvoudig, flexibel en slagvaardig	2	2
4	Organisatorische en coördinerende aspecten zijn beperkt tot het hoogst noodzakelijke	2	3
5	Solide procesregie	2	2
6	LNV behoudt de regierol	2	3
7	Inzicht in acties en voortgang	2	2
8	Continuïteit	2	2

Legenda <i>Belang</i>	
Score	Definitie
1	Zeer belangrijk
2	Belangrijk
3	Neutraal
4	Onbelangrijk
5	Zeer onbelangrijk

Legenda <i>Toepassing</i>	
Score	Definitie
1	Sterk mee eens
2	Mee eens
3	Neutraal
4	Mee oneens
5	Sterk mee oneens

Bijlage III: Werkgroepen zoals voorgesteld door de kerngroep in het kader van het jaarplan 2021 - 2021

Onderstaande tabel bevat de werkgroepen zoals deze zijn voorgesteld door de kerngroep in het kader van het jaarplan 2021 – 2022.

Werkgroepen zoals voorgesteld door de kerngroep aan de stuurgroep in het kader van het jaarplan 2021 - 2022	
Werkgroep	Taken
Overzicht & inzicht	<ul style="list-style-type: none"> — Verkenningen, inventarisaties etc.: het verzamelen van bestaande data en informatie als basis voor verdere actie; — Informatieontsluiting: het vastleggen en ontsluiten van bestaande data en informatie t.b.v. het informeren van specifieke doelgroepen, zoals boeren en tuinders; — Monitoring: ontwikkeling en toepassing van indicatoren om voor het UP relevante trends en ontwikkelingen in beeld te brengen.
Kennis & innovatie	<ul style="list-style-type: none"> — Fundamenteel onderzoek gericht op het verkrijgen van benodigde inzichten en tools voor de ontwikkeling van bouwstenen; — Ontwikkeling van bouwstenen: methoden, technieken, producten die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het UP; — Onderzoek naar de (mogelijke) toepassing en integratie van bouwstenen in het teeltsysteem.
Toepassing	<ul style="list-style-type: none"> — Versterking van de infrastructuur voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen boeren, tuinders en andere stakeholders in de praktijk; — Pilots waarin beschikbare kennis en innovatie in de praktijk wordt beproefd en geoptimaliseerd, door en met ondernemers; — Begeleiding en advisering van ondernemers door erfbetreders (waaronder adviseurs) en andere partijen.
Randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> — Wettelijk kader: (sturing op) aanpassing van wet- en regelgeving t.b.v. facilitering van de transitie naar 2030 en het wegnemen van belemmeringen hierin; — Instrumentarium: ontwikkeling / herijking van (beleids)instrumentarium ter ondersteuning / stimulering van boeren en tuinders in de transitie naar 2030; — Economisch perspectief: financiële mogelijkheden en incentives voor realisatie van de ambitie, en de rol van de markt hierin.
Korte termijn EMMP	<ul style="list-style-type: none"> — (Tijdig) inzicht in kansen en bedreigingen voor behoud van een effectief maatregelen- en middelenpakket (EMMP) — Uitbreiding / optimalisatie van het beschikbare instrumentarium voor het oplossen van actuele vraagstukken; — Ontwikkeling van oplossingen van actuele vraagstukken voor de korte en middellange termijn.

Bijlage IV: Toelichting per gremium in de voorgestelde governance

De verschillende niveaus van overleg en samenwerking uit het governance-model hebben elk een andere samenstelling, mandatering en bevoegdheden. Dit is weergegeven in onderstaande tabel. Op de pagina's hierna is steeds per laag aangegeven wat de doelstellingen en werkzaamheden zijn.

Uitwerking van samenstelling, mandatering en bevoegdheden per gremium			
Gremium	Samenstelling	Mandaat	Taken en verantwoordelijkheden
Stuurgroep	Alle partijen	Mandaat ligt in Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030	<ul style="list-style-type: none"> — Sturen op de voortgang van de stuurgroep — Besluiten nemen — Goedkeuren jaarplan — Verantwoording afdwingen voorzitters werkgroepen
Transitieteam	Onafhankelijk voorzitter, Agrodís, Artemis, LTO, LNV, Nefyto, IenW en N&M	Rol, opdracht en reikwijdte wordt vastgelegd in instellingsbesluit	<ul style="list-style-type: none"> — Contact leggen externe stakeholders — Optreden namens uitvoeringsprogramma
Programma-bureau	Ondersteuning vanuit Agrodís, Artemis, LTO, LNV, Nefyto, IenW en N&M	Rol, opdracht en reikwijdte wordt vastgelegd in convenant	<ul style="list-style-type: none"> — Ondersteuning stuurgroep — Ondersteuning werkgroepen — Opstellen jaarplan — Monitoring van acties
Werkgroep 1	LTO (vz.) Plantum, Nefyto, LNV, UvW	Opdracht vanuit stuurgroep. De werkgroep legt reikwijdte en planning vast.	<ul style="list-style-type: none"> — Inhoudelijke uitwerking werkzaamheden op themagebied
Werkgroep 2	Nefyto (vz.), Ctgb, Agrodís, Artemis, Fedecom, LNV, NVWA, LTO, Plantum, N&M	Opdracht vanuit stuurgroep. De werkgroep legt reikwijdte en planning vast.	<ul style="list-style-type: none"> — Inhoudelijke uitwerking werkzaamheden op themagebied
Werkgroep 3	N&M (vz.), Plantum, Nefyto, LNV, UvW, Vewin	Opdracht vanuit stuurgroep. De werkgroep legt reikwijdte en planning vast.	<ul style="list-style-type: none"> — Inhoudelijke uitwerking werkzaamheden op themagebied
Werkgroep 4	LVN (vz.), Vewin, LTO, UvW, N&M, IPO/VNG	Opdracht vanuit stuurgroep. De werkgroep legt reikwijdte en planning vast.	<ul style="list-style-type: none"> — Inhoudelijke uitwerking werkzaamheden op themagebied
Werkgroep 5	NVWA (vz.), LTO, Plantum, Nefyto, LNV	Opdracht vanuit stuurgroep. De werkgroep legt reikwijdte en planning vast.	<ul style="list-style-type: none"> — Inhoudelijke uitwerking werkzaamheden op themagebied

KPMG on social media

KPMG app

© 2021 KPMG Advisory N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263682, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde merken van KPMG International.

Kern- en beslispunten naar aanleiding van het advies rapport van KPMG over de governance van het UP

Nu KPMG haar advies heeft uitgebracht is het aan de stuurgroep om gezamenlijk te bepalen hoe de nieuwe governance van het UP eruit zou kunnen zien. Het advies van KPMG is hierbij het uitgangspunt. In deze oplegger heeft de kerngroep de adviezen van KPMG in enkele kernpunten samengevat. Gebaseerd op dit advies heeft de kerngroep vijf beslispunten geformuleerd waarover de stuurgroep een besluit moet nemen. Ten slotte doet de kerngroep een voorstel voor het vervolgproces om tot de nieuwe governance te komen.

Beslispunten

1. Gefaseerde aanpak

KPMG stelt in haar advies een gefaseerde aanpak voor. Hierdoor zal de huidige governance doorgang vinden tot en met Q3 2021. De huidige governance zal dan via een tussenfase (Q4 2021 – Q2 2022) in Q3 2022 in de gewenste eindfase komen. Tussen de tussenfase en de eindfase stellen ze een tussentijdse evaluatie voor.

Stemt de stuurgroep in met de voorgestelde fasering om gezamenlijk toe te werken naar een nieuwe governance structuur?

2. Samenstelling stuurgroep

In de nieuwe governance bewaakt de stuurgroep de koers van het programma. Hierbij stelt KPMG voor de samenstelling van de stuurgroep ongewijzigd te laten, er treden dus geen nieuwe partijen toe tot de stuurgroep. Wel is er de mogelijkheid voor partijen om op den duur uit de stuurgroep terug te treden. LNV blijft de voorzitter van de stuurgroep.

Stemt de stuurgroep in met de voorgestelde samenstelling en het technisch voorzitterschap door LNV?

3. Klankbordgroep

De klankbordgroep is samengesteld uit partijen die groepen vertegenwoordigen die niet deel uitmaken van de stuurgroep. Ze geven (on)gevraagd advies en hebben geen bevoegdheid om besluiten te nemen. Welke partijen er precies deelnemen aan de klankbordgroep moet in een volgende stap worden bepaald.

Stemt de stuurgroep in met het instellen van een klankbord groep die in de tussenfase (Q4 2021) wordt opgericht en in de eindfase (Q2 2022) actief wordt? Over precieze invulling van de klankbordgroep zal nog moeten worden nagedacht (zie voorstel vervolgproces).

4. Werkgroepen

KPMG stelt een vijftal werkgroepen voor die zijn ingedeeld op de inhoud. De kerngroep wil bij dit advies enkele opmerkingen meegeven aan de stuurgroep. De kerngroep is van mening dat er bij het advies van KPMG enkele positieve ervaringen van het afgelopen jaar niet zijn meegenomen, zoals het werken met subwerkgroepen. Ook sluiten de werkgroepen volgens de kerngroep onvoldoende aan bij de praktijk en de bestaande werkgroepen, waardoor niet alle werkgroepen kunnen worden ondergebracht in de nieuwe structuur. De kerngroep denkt dat een andere werkgroep indeling beter past bij de uitvoering van het UP en is bereid om na te denken over een meer bij de inhoud passende werkgroepindeling.

Stemt de stuurgroep in met het voorstel om de kerngroep de opdracht te geven om te komen tot een alternatieve werkgroepindeling?

5. Transitieteam en programmabureau

KPMG stelt in haar advies voor om de huidige kerngroep te laten groeien tot een transitieteam die zorgt voor het aanzetten van alle betrokken partijen in verschillende ketens en op verschillende beleidsterreinen. Het programmabureau houdt het zicht op de acties die door de werkgroepen worden uitgevoerd.

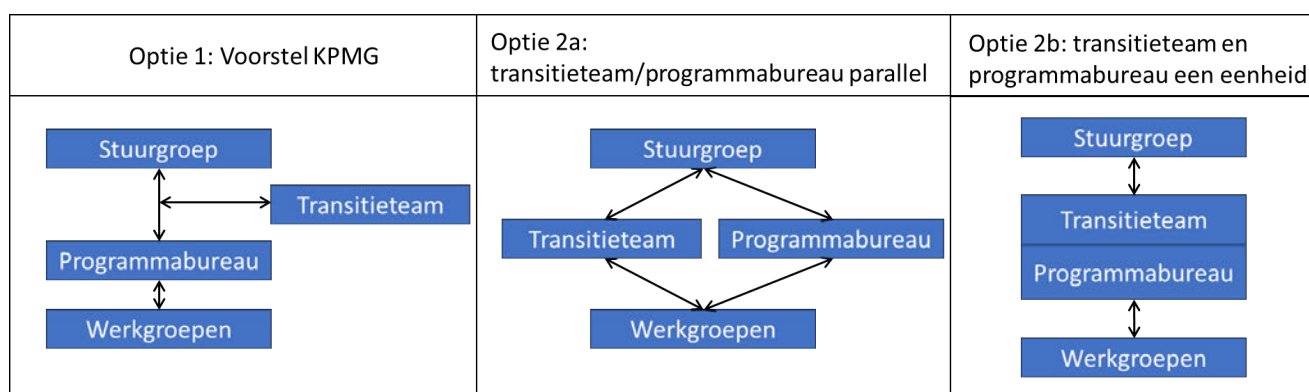
De kerngroep wil bij dit advies enkele opmerkingen meegeven aan de stuurgroep:

- Volgens de kerngroep blijft de vraag wat nu de verhouding is tussen het transitieteam en het programmabureau.
- De KPMG uitleg van een transitieteam is anders dan de interpretatie in het WEcR rapport, dat schrijft over een “transitieteam dat de opdracht krijgt om de small wins benadering uit te voeren, te monitoren en aan te scherpen”.
- De kerngroep is van mening dat de coördinatie van het UP ook inhoudelijke kennis vereist. Daarnaast ziet de kerngroep dat de taken van het transitieteam zoals KPMG dit voorstelt andere competenties vereist dan de huidige kerngroep.

Deze overwegingen resulteren in de volgende opties ten aanzien van taakverdeling:

1. Transitieteam richt zich op het aanzetten van alle betrokken partijen in verschillende ketens en beleidsterreinen en het programmeerteam is verantwoordelijk voor inhoud en uitvoering (= advies KPMG)
2. Transitieteam heeft inhoudelijk coördinerende rol, programmabureau verzorgt proces, administratie en rapportages. Qua governance kan dit op twee manieren worden vormgegeven:
 - a. Transitieteam en programmabureau functioneren als twee parallelle eenheden met verschillende rol en functie
 - b. Het transitieteam en het programmabureau functioneren als een eenheid.

De verschillende opties zijn in de figuur hieronder schematisch weergegeven.

Welke verhouding ziet de stuurgroep tussen het transitieteam en het programmabureau in de nieuwe governancestructuur?

Voorstel vervolgproces

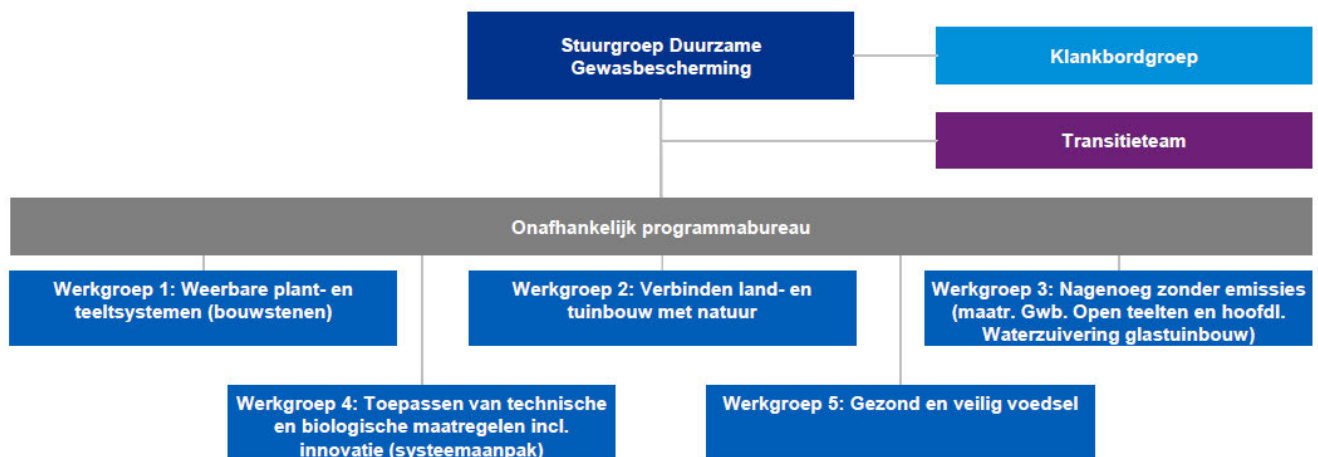
De adviezen van KPMG zullen in het vervolgproces verder moeten worden uitgewerkt. De kerngroep is bereid deze opdracht op zich te nemen. Aangezien de kerngroep in de huidige governance ook nog

andere taken heeft stelt zij voor de eventuele opdracht over governance gefaseerd in de tijd uit te voeren, in chronologische volgorde:

1. Het uitwerken van de taken, bevoegdheden en rol transitieteam en programmabureau. Hierbij zal er ook een opdrachtbeschrijving opgesteld worden voor eventuele externe inhuur. (Q2 2021)
2. Het uitwerken van een nieuwe werkgroepindeling waarin taken, bevoegdheden en rollen ook schriftelijk worden vastgelegd. (Q3 2021)
3. Het uitwerken van de taken, bevoegdheden en rollen van de klankbordgroep; het opstellen van een voorstel voor samenstelling en – bij akkoord stuurgroep - benaderen van partijen voor deelname aan de klankbordgroep. (Q3 2021)
4. vastleggen van de taken, bevoegdheden, rol en samenstelling van de stuurgroep. (Q4 2021)

Gaat de stuurgroep akkoord met de opdracht verstrekking aan de kerngroep om de governance verder uit te werken aan de hand van de besluiten van de stuurgroep?

Kernpunten KPMG advies

Figuur 1. Visueel overzicht van de voorgestelde governance op hoofdlijnen

1. Advies KPMG: Stuurgroep

- Rol/mandaat: bewaakt de koers van het programma en is eindverantwoordelijke voor de uitvoering van het UP en het behalen van de doelen toekomstvisie 2030.
- Taken: het (door)ontwikkelen van de toekomstvisie gewasbescherming 2030 inclusief strategievorming en planning, het uitdragen van het belang van het UP binnen de eigen organisaties, afspraken over samenwerking, aansturing programmabureau, laten adviseren door klankbord en transitieteam, besluitvorming.
- Samenstelling: de huidige samenstelling van de stuurgroep blijft ongewijzigd. De partijen I&W, Ctgb en NVWA hebben aangegeven hun deelname niet noodzakelijk te vinden. KPMG acht raadzaam dat Ctgb en NVWA ten minste lid blijven van de stuurgroep totdat inzicht in de voortgang op acties en de monitoring is geregeld. Volgens KPMG lijkt er geen bezwaar om lenW door LNV te laten vertegenwoordigen.
- Voorzitter: KPMG ziet geen meerwaarde is een onafhankelijk boegbeeld en/of voorzitter en stelt dat het technisch voorzitterschap bij LNV kan worden belegd.

2. Advies KPMG: Klankbordgroep

- Rol/mandaat: de klankbordgroep kan (on)gevraagd advies geven over de transitie naar weerbare teeltsystemen aan de stuurgroep. Ze hebben geen bevoegdheid besluiten te nemen. De klankbordgroep wordt minimaal 2x per jaar door de stuurgroep uitgenodigd.
- Taken: het reflecteren op de huidige koers en het inbrengen van vernieuwende ideeën.
- Samenstelling: De klankbordgroep is samengesteld uit partijen die groepen vertegenwoordigen die niet deel uitmaken van de stuurgroep. KPMG denkt hierbij bijvoorbeeld aan biologische boeren, de wetenschap of start ups.

3. Advies KPMG: Transitieteam

- Rol/mandaat: het transitieteam draagt zorg voor een goede aansluiting met de context en is verantwoordelijk voor de uitvoering van de transitie.
- Taken: verbinding maken met ketens en aanpalende beleidsterreinen, het identificeren van small wins en relaties onderhouden met derden.
- Samenstelling: de huidige kerngroep (Agrodis, Artemis, LTO Nederland, Ministerie LNV, Ministerie lenW, Natuur en Milieu en Nefyto) wordt omgezet naar het transitieteam.

4. Advies KPMG: Onafhankelijk programmabureau

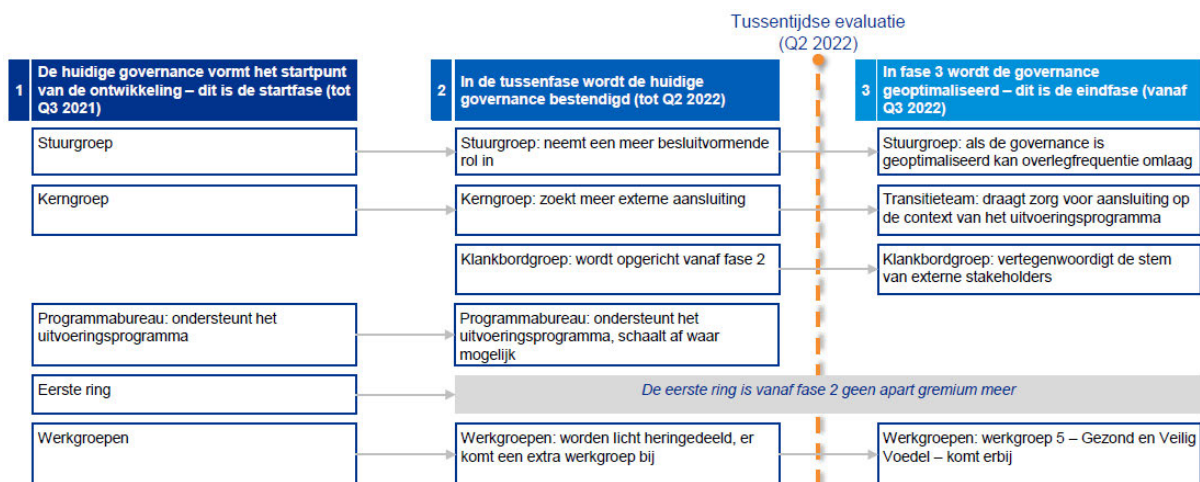
- Rol/mandaat: het programmabureau zorgt voor procesmatige ondersteuning van het UP en monitort de voortgang van de werkgroepen. Het organiseert de randvoorwaarden voor de uitvoering.
- Taken: voorbereiden en regie voeren op overleggen, opstellen en monitoren jaarplan, monitoring en coördinatie van werkgroepen en communicatie.
- Samenstelling: onafhankelijke manager (S13/14) die tevens secretaris wordt van de stuurgroep en een ondersteuner (S11/12).
- Financiering: gebeurt door LNV.

5. Advies KPMG: Werkgroepen

- Rol/mandaat: coördineren de activiteiten uit het UP.
- Taken: voeren de verstrekte opdracht van de stuurgroep uit.
- Samenstelling: bestaan uit verschillende samenstellingen door partijen van het uitvoeringsprogramma.
- Werkgroep 1: weerbare plant- en teeltsystemen (incl. uitwerking afbouwbeleid).
- Werkgroep 2: verbinden land- en tuinbouw met natuur
- Werkgroep 3: nagenoeg zonder emissies
- Werkgroep 4: toepassen van technische en biologische maatregelen.
- Werkgroep 5: Gezond en veilig voedsel (start later)
- Schriftelijke vastleggen taken, bevoegdheden en rollen van de verschillende werkgroepen.

6. Advies KPMG: werken met fasen

- KPMG stelt om de veranderingen in de governance aan de hand van (tussen)fasen te doorlopen en in Q2 2022 een tussentijdse evaluatie uit te voeren.

Figuur 8. Schematische overzicht van de fasen

Acties Uitvoeringsprogramma TV 2030 - totaal aanvang 2020-2022						
nr.	Sectie	Actie	Startjaar	Eindjaar	Trekker	Partners
H4.1	Monitoring en geïntegreerde aanpak					
1	4.1.1	In 2020 en daarna elke 5 jaar wordt de "staat van de Nederlandse plantgezondheid" uitgebracht, met daarin de state-of-art, verwachte trends en opgaven richting 2030. Ook de reeds bestaande 'monitoring ziekten, plagen en onkruiden' wordt hierin opgenomen.	2021	2021	LNV	alle partijen
2	4.1.1	LTO Nederland benoemt op basis van de "staat van de Nederlandse plantgezondheid" criteria en kaders voor weerbare teeltsystemen in 2030 en ontwikkelsporen daarnaartoe. Zij stellen deze elke vijf jaar bij op basis van voortschrijdend inzicht en ontwikkelingen. De in veel sectoren reeds bestaande ambities en actieplannen vormen daarbij het vertrekpunt.	2022	2022	LTO Nederland	n.v.t. (wordt sectoraal opgepakt in bestaande samenwerkingsverbanden rondom visies / actieplannen)
3	4.1.2	Voor de toepassing van glyfosaathoudende middelen die gebruikt worden voor onkruidbestrijding in de open teelten (inclusief graslandbeheer) en ingezet voor het behandelen van groenbemesters wordt nu gewerkt aan een concreet IPM-stappenplan.	2021	2022	LTO Nederland	Cumela, Agrodīs (via BO Akkerbouw), nefyto, LNV
H4.2	Preventie					
5	4.2.1	Het ministerie van LNV neemt het initiatief om te onderzoeken welke aanvullende acties er nodig zijn voor het verbeteren van weerbaarheid in andere groeimiddelen dan bodems. Hierin wordt nadrukkelijk gekeken naar de binnen- en bedekte teelten.	2021	2021	LNV	alle partijen
7	4.2.2	Tijdens de implementatie van de EU-meststoffenverordening wordt de nationale meststoffenwetgeving bezien op productcategorieën, die momenteel nog niet in de meststoffenwet benoemd zijn. Dit traject zal in 2020 lopen en wellicht doorlopen in 2021.	?		LNV	Artemis, LTO, CTGB, nefyto
8	4.2.3	Als handreiking naar veredelingsbedrijven wordt op korte termijn een beschrijving opgesteld van de criteria waaraan weerbare rassen en gewassen dienen te voldoen.	2021	2021	Plantum	afnemers (dwz telers), verwerkers, markt, overheid, ngo's, wetenschap en biologische sector, LTO Nederland

9	4.2.3	In het regeerakkoord staat aangegeven dat Nederland zich in Europa zal inzetten voor de toepassing en toelating van nieuwe verdelingstechnieken (New Breeding Techniques), zoals Crispr-Cas, waarbij geen soortgrenzen worden overschreven. De eerste acties zijn al genomen; door een Raadsbesluit moet de Europese Commissie voor april 2021 met een onderzoek, en mogelijk volgende voorstellen, komen over de status van nieuwe veredelingsmethoden in relatie tot de uitspraak van het Europese Hof van Justitie. Daarnaast is in de mededeling van de Europese Green Deal, in het onderdeel van "Farm to Fork", het potentieel van nieuwe innovatieve technieken opgenomen.	?		LNV	Plantum
10	4.2.3	Waar nodig wordt precompetitief onderzoek geïntensiveerd gericht op het ontwikkelen van "gene-editing technieken", genfuncties (resistentie-, weerbaarheids- en immuuniteitsgenen), gevolgen van gerichte aanpassingen op weerbaarheid en andere agronomische eigenschappen. De behoefte hieraan wordt in de sector geïnventariseerd.	2021	2030	Plantum	Plantum-leden, LNV, artemis, onderzoek
11	4.2.3	Er worden methodieken ontwikkeld om de gevoeligheid en de weerbaarheid van rassen en gewassen vast te kunnen stellen. Waar nodig wordt hiervoor precompetitief onderzoek geïntensiveerd gericht op epidemiologie van ziekten en plagen en toetsontwikkeling. De behoefte hieraan wordt in de sector geïnventariseerd.	2021	2030	Plantum	Artemis, Nefyto, Plantum, LNV ism onderzoek, agrodis
12	4.2.3	Het identificeren van instrumenten voor het stimuleren van het ontwikkelen en op de markt brengen van genetisch weerbare rassen en gewassen met beperkte terugverdienmogelijkheden, bijvoorbeeld omdat het kleine gewassen betreft of omdat de rassen specifiek voor de (beperkte) Nederlandse markt ontwikkeld moeten worden.	2022	2022	Plantum	LNV, onderzoek, ketenpartners, etc.
13	4.2.3	De veredelingssector en overheid zetten in op behoud, en waar nodig verbetering en versterking, van ondersteunend innovatiebeleid. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan bescherming van intellectueel eigendom via kwekersrecht, fiscale instrumenten zoals Wet bevordering spur- en ontwikkelingswerk en de toegang tot genetische bronnen en behoud van biodiversiteit.	continu	continu	Plantum	LNV

15	4.2.3	De stap van innovatie naar praktijktoepassing is reeds onderdeel van het verdienmodel van veredelingsbedrijven en zadenleveranciers. Als extra impuls wordt aangesloten bij de acties ten aanzien van weerbare teeltsystemen, namelijk proactieve advisering, óók over weerbare rassen en gewassen, door adviseurs en erfbetreders en zo nodig wegnemen van bedrijfseconomische belemmeringen.	2021	2030	Plantum	LTO, artemis, erfbetreders / ketenpartners
16	4.2.3	Productpilots op het gebied van weerbare rassen, waarbij verschillende ketenpartners betrokken worden, worden meegenomen in de pilotprojecten zoals beschreven in hoofdstuk 5.	2021		LTO Nederland	LNV, Plantum, Artemis, LTO, Plantum
17	4.2.4	Beschikbaar houden en maken van voldoende mogelijkheden om in de productie van uitgangsmateriaal ziekten en plagen te voorkomen en te bestrijden. Hierbij zal ook specifiek aandacht zijn voor de gehele teeltcyclus, (hoe sterker en schoner het uitgangsmateriaal, hoe minder zorgen de rest van de teelt) en voor kleine toepassingen.	continu		Plantum	Artemis, nefyto, LTO, LNV, onderzoek
18	4.2.4	Het onderzoeken en ontwikkelen van nieuwe gewasbeschermingsmethoden en technieken specifiek gericht op uitgangsmateriaal (nieuwe methoden om bollen, knollen en zaden pathogeenvrij te maken en te versterken) Waar nodig wordt hiervoor precompetitief onderzoek geïntensiveerd. De behoefte hieraan wordt in de sector geïnventariseerd.	2021	2030	Plantum	Plantum en haar leden, onderzoek, LTO, LNV
19	4.2.4	Het ontwikkelen van maatwerk voor biologische producten en van methoden voor toepassing op zaden, bollen, knollen, vermeerderings- en plantmateriaal, zodat weerbaar uitgangsmateriaal beschikbaar komt	2021	2030	Artemis	Artemis, Nefyto, Plantum, LNV; ism onderzoek
20	4.2.4	Ook voor de productie van uitgangsmaterialen is het nodig om weerbare teeltsystemen te ontwikkelen. Hiervoor zal aansluiting worden gezocht bij de pilotprojecten van andere partijen en worden specifiek in de sector uitgangsmateriaal eigen pilotprojecten opgezet en getest voor praktijktoepassing.	2021	2030	Plantum	Plantum, onderzoek, Agrodis, artemis, nefyto, Inv, overige toeleveranciers
21	4.2.4	Het verbeteren van het borgingssysteem voor schoon uitgangsmateriaal waar nodig. Bijvoorbeeld als nieuwe ziekten of plagen optreden.	2021	continu	Plantum	Naktuinbouw etc.
22	4.2.5	Er wordt een inventarisatie uitgevoerd van innovatieve teeltconcepten die in ontwikkeling zijn of voornemens hiertoe. Daarbij worden ook initiatieven buiten Nederland meegenomen, voor zover relevant. De inventarisatie omvat zowel wetenschap als praktijk	2021	2021	LNV	alle partijen

23	4.2.5	De innovatieve teeltconcepten worden gescreend op potentiële bijdrage aan een weerbaar teeltsysteem en op praktische-, technische- en economische haalbaarheid. Voor kansrijke teeltconcepten wordt een ondersteuningsplan opgesteld, met aandacht voor ontwikkeling van benodigde kennis, praktijkimplementatie, inpassing in de omgeving en in de keten, en het wegnemen van technische, economische of wettelijke belemmeringen.	2022	2022	LTO Nederland	Agrodis, Artemis
25	4.2.5	De lopende Kennisimpuls wordt verbreed naar bedekte teelten en dient versterkt te worden in een publiek-private setting, en over meerdere jaren verlengd, omdat pas over de jaren een stabiel effect duidelijk wordt. Tevens aandacht nodig voor het opzetten van een 'doos met bouwstenen' waarbij telers kunnen gaan putten voor hun eigen bedrijfssysteem. Huidig jaarlijks budget is vanuit LNV moet als PPS worden gecontinueerd.	2021	2025	Artemis	Artemis, LNV, TKI, LTO, agrodis, fedecom; ism onderzoek
28	4.2.6	Het opstellen van pilotprojecten om land- en tuinbouw verbindende maatregelen ten bate van gewasbescherming (en het voorkomen daarvan) toe te passen in de praktijk. Hierbij kunnen ook verschillende ketenpartners betrokken worden.	2021	2030	LTO Nederland	Artemis, overige toeleveranciers, agrodis, cumela, fedecom, LNV, keten- en regionale partners
29	4.2.6	Er wordt een inventarisatie uitgevoerd van beschikbare maatregelen (zowel in de praktijk als in de wetenschap) om land- en tuinbouw met natuur te kunnen verbinden. Deze inventarisatie wordt opgenomen in het informatiesysteem voor agrarische ondernemers en erfbetreders dat is aangekondigd in paragraaf 5.1	2021	2021	LNV	alle partijen
30	4.2.6	Het inventariseren van de mogelijkheden om nuttige organismen gericht in te kunnen zetten om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen en te bestrijden.	2021	2022	Artemis	Artemis, LTO, LNV, N&M, nefyto, onderzoek
32	4.2.6	Stimuleren van kennisnetwerken met agrarische ondernemers om nieuwe ervaringen met de inzet van functionele agrobiodiversiteit op te doen en te delen.	2021	2030	LTO Nederland	Artemis
33	4.2.6	Het stimuleren van het toepassen in de praktijk van het gericht inzetten van nuttige organismen in de praktijk.	2021	2030	LTO Nederland	Artemis
H4.3	Toepassen van technische en biologische maatregelen					
38	4.3.1	Het – daar waar nodig – onderzoeken van de mogelijkheden voor het gericht inzetten van nuttige organismen in de praktijk. Eerst inventarisatie nodig van wat al kan en kansrijke mogelijkheden	2022	2030	Artemis	Artemis, LTO, LNV, Onderzoek

40	4.3.2	Inventarisatie naar de stavaza van kennis van het microbiom en potenties voor de praktijk. Het – daar waar nodig – stimuleren van pre-competatief onderzoek naar consortia van (micro-)organismen om het microbiom van gewassen in hun teeltomgeving te verbeteren, zodat inzicht ontstaat welke producten hiervoor ontwikkeld moeten worden. Artemis neemt hiervoor het initiatief en wil bijdragen door vroegtijdig op de productontwikkeling in te gaan zetten.	2021	2026	Artemis	Artemis, TKI, NWO, LNV, Plantum, nefyto, fundamentele en praktijkonderzoekinstellingen
41	4.3.2	het ziet ernaar uit dat consortia van (micro-)organismen overlappen in werkingsmechanismen. Het inventariseren van de overlap tussen consortia van (micro-)organismen. Artemis neemt hiervoor het initiatief en benut de resultaten hiervan voor het formuleren van een vervolgactie.	2021	2022	Artemis	Artemis, nefyto, onderzoek Internationaal)
42	4.3.3	versterking onderzoek naar geïnduceerde weerbaarheid en implementatie in de praktijk.	2019	2023	LTO Nederland	Plantum, artemis, nefyto; ism onderzoek
43	4.3.4	Het verstrekken van een opdracht voor het ontwikkelen van een systematiek voor beste beschikbare technieken (BBT) voor technische maatregelen	2021	2030	Fedecom	Fedecom, LTO, Cumela
44	4.3.4	Op basis van BBT ontwikkelt de markt effectieve technische maatregelen, die passen binnen weerbare teeltsystemen. Hierbij kan uiteraard gebruik worden gemaakt van lopende initiatieven zoals "nationaal programma precisielandbouw (NPPL)". NPPL is gericht op de open teelten en moet doorgetrokken naar de bedekte teelten en de binnenteelten. Een deel van dit programma zal omgebouwd moeten worden naar gerichte pilotprojecten met technische precisietechnieken.	2022	2030	Fedecom	Fedeom, Cumela, LTO, Artemis, LNV, nefyto
45	4.3.4	Daar waar er hiaten in kennis- en innovatie worden geconstateerd, neemt de overheid de regierol op zich om deze te adresseren bij relevantie programma's en agenda's.	ad hoc		LVN	
46	4.3.4	Agrarisch ondernemers hebben inzicht in welke waarnemings-, monitorings-, detectie- en diagnosticeringstechnieken beschikbaar zijn en hoe deze toe te passen. Beschikbaarheid of toegang is het informatiesysteem.	2021	2030	Fedecom	Techniekleveranciers, telers, loonwerkers, LTO, Cumela, Agrodix, Artemis, adviesclubs
49	4.3.4	Agrarisch ondernemers willen zekerheid over het langjarig toepassen van een nieuwe techniek. Bij de toepassing van nieuwe technische maatregelen kan het echter voorkomen dat de regelgeving hier nog niet op is ingericht. Er wordt een overzicht gemaakt van belemmeringen in regelgeving voor het toepassen van technische maatregelen. Denk hierbij aan de inzet van drones en zelfrijdende voertuigen.	2021	2021, daarna doorlopend	Cumela	LVN, Fedecom, LTO

50	4.3.4	Een grote groep agrarisch ondernemers gaat pas informatie- en beslissingsondersteunende systemen en precisietechnieken gebruiken als er vertrouwen ontstaat in deze systemen en er afspraken zijn gemaakt over aspecten als datagebruik door ketenpartijen/derden, beveiliging, data-eigendom, datadelen.	2021		LTO Nederland	cumela, fedecom
51	4.3.4	Verkennen van de mogelijkheden om te komen tot een volledig gesloten kassysteem.	2021		LTO Nederland	Alle (relevante) partners binnen het UP Gewasbescherming waaronder technische toeleveranciers, Plantum, artemis, LNV.
52	4.3.4	Agrarisch ondernemers hebben de mogelijkheid om technieken uit te proberen en toe te passen door hierin zelf te investeren, gezamenlijk te investeren (samenwerkingsverbanden tussen agrarisch ondernemers, bestaande of nieuw op te richten coöperaties of deze in te huren via vouchersysteem bij loonwerker of dealer. Dit vermindert het risico op desinvesteringen voor agrarisch ondernemers.	2021	2021	Cumela	LNV, Fedecom, LTO, UvW
53	4.3.4	Ontwikkelen E-stewardship: digitale maatwerkvoorschriften voor de teler toegespitst op teelt- en toepassingsomstandigheden met mogelijkheid van integratie met beschikbare data.	2021	2025	Nefyto	LTO Nederland, LNV, NVWA, Ctgb, Agrodís, fedecom, FytoSTAT
54	4.3.4	Ontwikkelen Tracking & Tracing op batchniveau van gewasbeschermingsmiddelen.	2020	2022	Nefyto	Agrodís, AgroCloser, artemis, Fedecom
H4.4	Gewasbeschermingsmiddelen					
55	4.4.1	Blijvend aandacht vragen voor de ontwikkeling van laag-risicostoffen en -middelen bij ontwikkelaars van gewasbeschermingsmiddelen.	2020	2030	Nefyto	LTO, Plantum, Artemis
56	4.4.1	In Europees verband wordt ingezet op een versnelde goedkeuringsprocedure voor werkzame stoffen met een laag risico, zodat middelen op basis van deze stoffen sneller beschikbaar komen voor agrarische ondernemers. Dit is een belangrijk punt in de REFIT van Verordening (EG) 1107/2009 (zie hieronder).	continu		LNV	CTGB, nefyto

57	4.4.1	Een 'position paper' wordt opgesteld met daarin de inzet van Nederland voor de REFIT van Verordening (EG) 1107/2009. Hierbij is een risicogerichte benadering het uitgangspunt. Dit 'position paper' vormt het uitgangspunt voor de Nederlandse inzet bij de onderhandelingen in de Raad naar aanleiding van het nog te publiceren REFIT document van de Europese Commissie. Het 'position paper' gaat in op de inzet van volgende aspecten: aanpassing van de benodigde vereisten van gegevens voor de goedkeuring van laag-risicostoffen (waaronder stoffen van biologische oorsprong, zoals micro-organismen), meewegen van de principes van geïntegreerde gewasbescherming en risicobeperkende maatregelen in de goedkeurings- en toelatingsprocedure, verdere harmonisatie bij kleine toepassingen (definitie, wederzijdse erkenningen), criteria en richtsnoeren voor cumulatieve blootstelling (voor mens, dier en milieu) en neurologische aandoeningen en coherentie met andere relevante verordeningen, zoals Verordening (EG) 528/2012 (biociden). Er is gekozen voor het verbeteren en wijzigen van de uitvoering van de verordening binnen de huidige kaders, omdat daarmee het snelst stappen kunnen worden gezet die bijdragen aan de transitie zoals beoogd in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030. Dit sluit ook goed aan bij de bevindingen van het rapport dat in opdracht van de Europese Commissie in oktober 2018 is opgeleverd.		afgerond	LNV	artemis, nefyto, LTO Nederland
58	4.4.1	Er komt een overzicht van potentiële laag-risicostoffen die via een wederzijdse erkenning of via het spoor van de kleine toepassingen beschikbaar kunnen komen voor de agrarische ondernemer.	2021	2030	Nefyto	LTO, Plantum, Agrodis, Artemis
59	4.4.1	Er komt een overzicht van potentiële basisstoffen die beschikbaar kunnen komen voor de agrarische ondernemer. Voor deze stoffen wordt een plan opgesteld en uitgevoerd ten behoeve van snelle toelating van deze stoffen.	2021	2022 e.v.	LTO Nederland	Plantum, LNV
61	4.4.1	Het in beeld brengen en vervolgens benutten van de mogelijkheden voor het toepassen van receptuursysteem, maatwerkvoorschriften, gecontroleerde distributie, systeemtoelating, vrijstelling en voorlopige toelating van gewasbeschermingsmiddelen indien gerelateerd aan weerbare planten en teeltsystemen.			LNV	alle partijen
61a	4.4.1	receptuursysteem	2020	2021	LNV	alle
61c	4.4.1	gecontroleerde distributie	2020	2021	Agrodis	cumela

61e	4.4.1	vrijstellingen	2020	afgerond	LNV	werggroep actuele vraagstukken
61f	4.4.1	voorlopige toelatingen	2020	afgerond	LNV	werggroep actuele vraagstukken
62	4.4.1	Om de toelating laag-risicostoffen en -middelen te bevorderen, is het van belang dat er inzicht is in de mogelijkheden die er zijn om dossiers uit (OECD) landen buiten de Europese Unie te gebruiken voor het aanvragen van de goedkeuring van een werkzame stof of de toelating van een middel.	2021		Ctgb	Nefyto en Artemis
63	4.4.1	Een laag-risicostof leidt niet altijd tot een laag-risicomiddel. Het middel moet namelijk ook aan bepaalde criteria voldoen om als laag-risicomiddel te kunnen worden toegelaten. Lidstaten gaan hier nu verschillend mee om wat een ongelijk speelveld geeft. De EU werkt aan een richtsnoer om harmonisatie te bevorderen. Nederland zet in op een snelle afronding van dit richtsnoer.	2021		Ctgb	Europese Commissie; artemis, nefyto
64	4.4.1	Het verkennen van de reikwijdte van proefonthefingen en pilotprojecten.			LNV	Agrodis, CTGB, nefyto
64b	4.4.1	pilotprojecten	2021		LNV	alle relevante
65	4.4.1	Het is nodig dat meer biologische stoffen/middelen beschikbaar komen, omdat ze zeer belangrijk zijn als onderdeel van weerbare planten en teeltsystemen, mits ze onder de categorie laag risico vallen van de Verordening (EG) 1107/2009. Producenten van gewasbeschermingsmiddelen streven ernaar nieuwe biologische stoffen/middelen te ontwikkelen, die binnen de categorie laag risico gaan vallen.	2021	2022	Artemis	Artemis, Nefyto, IBMA, Ctgb, EFSA, EU-com
66	4.4.1	Inventariseren hoe andere EU landen, zoals Frankrijk, initiatieven nemen (organisatorisch en financieel) om versneld en kosteneffectief biologische middelen voor de aanvrager geregistreerd te krijgen en voor de teler beschikbaar, en nagaan of dergelijke instrumenten ook voor Nederland passen.	2020	2021	Artemis	Artemis, IBMA, IBMA-Fr, LNV, nefyto
67	4.4.2	Actuele vraagstukken vormen een belemmering voor het realiseren van de doelen van het uitvoeringsprogramma. Inzicht in de ontwikkeling van het aantal actuele vraagstukken en de oorzaken daarvan is daarom van belang. Er wordt een breed gedragen systematiek voor het in kaart brengen van actuele vraagstukken ontwikkeld en toegepast. Waar mogelijk wordt daarbij gebruik gemaakt van reeds beschikbare informatiebronnen, zoals de EUMUDA database voor kleine toepassingen en de early warning systematiek voor stof renewals (zie volgende actie).	2021		Plantaardige brancheorganisaties	LNV, Plantum, Nefyto, werkgroep actuele vraagstukken

68	4.4.2	Voor het mogelijk wegvallen van actieve stoffen als gevolg van Europese besluitvorming is een "early warning" systematiek ontwikkeld. De plantaardige brancheorganisaties nemen het initiatief om aan de hand hiervan mogelijke actuele vraagstukken tijdig te identificeren en tijdig op te lossen.	2020	continu	Plantaardige brancheorganisati es	partners in werkgroep actuele vraagstukken o.a. Plantum, CTGB, nefyto
69	4.4.2	Als een gelijkwaardig alternatief niet tijdig voorhanden is moeten telers worden geholpen de tussenliggende tijd te overbruggen. Sector, overheid en andere relevante partijen, zoals toelatinghouders, zoeken hiervoor per vraagstuk in gezamenlijk overleg naar een adequate invulling. Als basis hiervoor wordt een Plan van oplossingen opgesteld; de plantaardige brancheorganisaties nemen daartoe het initiatief. Het plan van oplossingen omvat mogelijke oplossingsroutes en bijbehorend instrumentarium voor zowel de korte als lange termijn. Hierbij wordt uitdrukkelijk breed gekeken en kan het gaan om bijvoorbeeld nieuw of aanvullend onderzoek naar alternatieven, het wegnemen van barrières voor de toepassing van alternatieven (financieel, juridisch of anderszins) alsook meer korte termijn oplossingen zoals vrijstellingen en (proef)onthefingen (zie ook hieronder). Bij alternatieven en oplossingen staat voorop dat deze geen onacceptabele risico's voor mens, dier en milieu met zich brengen.	2020	continu	Plantaardige brancheorganisati es	partners in werkgroep actuele vraagstukken o.a. Plantum, CTGB, nefyto
70	4.4.2	Om te beginnen hebben de plantaardige brancheorganisaties een selectie van 22 actuele vraagstukken samengesteld die om een urgente oplossing vragen. Deze concrete casussen worden ingebracht en besproken in of onder de vlag van de werkgroep actuele vraagstukken. De gezamenlijke ambitie is om in 2020 oplossingen te vinden voor deze vraagstukken, waaruit ook lering getrokken kan worden voor het aanpakken van nieuwe vraagstukken in de periode daarna.	2020	z.s.m.	Plantaardige brancheorganisati es	alle partners in werkgroep actuele vraagstukken o.a.. Plantum, Ctgb, Nefyto; zo nodig cumela
72	4.4.2	Het opstellen van een voorstel welke mogelijkheden er zijn om werkzame stoffen – die relevant zijn in het kader van de transitie – op Europees niveau te behouden. Nefyto neemt hiervoor het initiatief	2021	2022	Nefyto	LNV, NVWA, LTO, nefyto
73	4.4.2	Het ministerie van LNV neemt het initiatief voor het tijdig betrekken van de verschillende partijen in het proces rond het identificeren van onmisbare toepassingen (Verordening (EG) 1107/2009, artikel 4, lid 7). Hiervoor is een draaiboek beschikbaar. Het ministerie van LNV zet zich in Europees verband in voor een eenduidige interpretatie en effectieve benutting van onmisbare toepassingen.		afgerond	LNV	partners in werkgroep actuele vraagstukken

74	4.4.2	Toepassing van het geactualiseerde draaiboek vrijstellingen ten behoeve van overbrugging van de transitieperiode van 'oud naar nieuw'. Dit draaiboek bevat verschillende typen vrijstellingen, zoals een vrijstelling die rekening houdt met de instandhouding of bevordering van geïntegreerde gewasbescherming en een "transitievrijstelling". Een transitievrijstelling kan worden aangevraagd voor de periode van maximaal drie jaar voor het geval het ontwikkelen van een alternatief of een oplossing niet tijdig kan worden afgerond.		continu	LNV	alle partners in werkgroep actuele vraagstukken
75	4.4.2	Het onlangs geactualiseerde draaiboek vrijstellingen bevat een aantal verbeteringen in de procedure van het aanvragen van vrijstellingen. Het ministerie van LNV neemt hiervoor het initiatief. Het gaat om: (1) de mogelijkheid om het Ctgb – daar waar nodig – te betrekken bij het "intake" gesprek; (2) het raadplegen van een onafhankelijke deskundige op het moment dat er twijfels zijn over de landbouwkundige noodzaak van een aangevraagde vrijstelling; (3) het toetsen van de huidige tarifieringssystematiek van het Ctgb voor het beoordelen van vrijstellingsaanvragen aan de praktijk, met als vertrekpunt om kostendekkend te werken.		afgerond	LNV	nefyto
76	4.4.2	De samenwerking tussen sector, toelatinghouders en adviseurs is van groot belang bij het vinden van oplossingen voor actuele vraagstukken. In de praktijk ontbreekt het soms nog aan een gericht gesprek tussen deze partijen en worden mogelijkheden binnen bestaande kaders onvoldoende benut. Om actuele vraagstukken zoveel mogelijk te voorkómen gaan toelatinghouders in een zo vroeg mogelijk stadium in gesprek met betreffende sectoren. Voor een snellere en kansrijkere oplossing van knelpunten, versterken de partijen onderling de dialoog.	2020	2030	Nefyto	LTO Nederland, ketenpartijen, nefyto
77	4.4.2	Via wederzijdse erkenning kunnen middelen die zijn toegelaten in andere lidstaten op eenvoudige wijze in Nederland een toelating krijgen. Om hiervan optimaal gebruik te kunnen maken, is het wenselijk dat de sector inzicht heeft in alle in de EU toegelaten middelen. Een databank met deze informatie wordt momenteel ontwikkeld door de Europese Commissie, het is echter onduidelijk wanneer dit klaar is. Het ministerie van LNV zal bij de Europese Commissie aandringen op het zo snel mogelijk operationeel maken van deze databank.		afgerond 2020	LNV	nefyto

78	4.4.2	De inzet is om te komen tot een vervolg van het in 2020 aflopende Fonds Kleine Toepassingen. Hier zullen de uitkomsten van de evaluatie van het aflopende fonds bij worden meegenomen. Dit nieuwe fonds richt zich niet alleen op het faciliteren van de toelating van kleine toepassingen, maar ook op het faciliteren van andere effectieve oplossingen die om financiële redenen moeilijk beschikbaar komen. Te denken valt onder meer aan de goedkeuring van basisstoffen, de toelating van laag-risicomiddelen en eventueel het uitproberen van maatregelen in experimentele setting.	2020		LTO Nederland	n.t.b. (verkenning loopt);Artemis, LNV, Plantum, agrodís
79	4.4.3	Nederland kent al vele jaren het "Fonds kleine toepassingen", dat erop is gericht om financiële ondersteuning te bieden voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biologische bestrijders voor kleine toepassingen. Dit fonds wordt geëvalueerd.		afgerond 2020	LNV	
80	4.4.3	Er zijn verschillende mogelijkheden voor het aanvragen van een kleine toepassing op grond van Verordening (EG) 1107/2009, namelijk via een zonale aanvraag, wederzijdse erkenning of een nationale aanvraag (de zogenaamde NLKUG). Er zal gekeken worden of het beleidsmatig kader van de NLKUG aangepast kan worden in het licht van dit uitvoeringsprogramma.	2020		LNV	partners in werkgroep actuele vraagstukken, Plantum, CTGB, nefyto
81	4.4.3	Er bestaat een "trustee" voor kleine toepassingen. Het doel van deze "trustee" is het ondervangen van mogelijke aansprakelijkheidsrisico's voor toelatinghouders. LTO Nederland werkt de mogelijkheid uit om de bestaande "trustee" uit te breiden naar andere activiteiten, zoals vrijstellingen.			LTO Nederland	partners in werkgroep actuele vraagstukken; Agrodis, nefyto
82	4.4.4	De ministeries van LNV en IenW zetten zich ervoor in om op Europees niveau duidelijkheid te verkrijgen over de interpretatie van het grensvlak tussen de biociden en de <u>gewasbeschermingsmiddelenverordening</u>	continu		LNV - IenW	CTGB, nefyto
84	4.4.5	Voor alle landbouwsectoren, waarin gewasbeschermingsmiddelen toegepast worden, wordt er door sociale partners adequate arbocatalogi opgesteld met daarin beheersmaatregelen voor alle risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De beheersmaatregelen betreffen in ieder geval veiligheidsvoorschriften ten aanzien van het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, de herbetreding van gewas en mengen van gewasbeschermingsmiddelen. Een arbocatalogus is adequaat indien deze door Inspectie SZW geaccepteerd is. De uitvoering van deze actie moet worden belegd bij het ministerie van SZW.	2021		LNV	SZW, LTO, nefyto

85	4.4.5	Vanuit handelaren, adviseurs en branches wordt de gegeven voorlichting, over arbeidsbescherming aan werkgevers en kopers van gewasbeschermingsmiddelen, op een adequaat niveau gebracht. Dit betreft o.a. risico's van gewasbeschermingsmiddelen (ook voor kwetsbare groepen), keuze juiste persoonlijke beschermingsmiddelen en het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddel (bij toepassen en herbetreden), herbetreding (inclusief herbetredingstermijn). De uitvoering van deze actie moet worden belegd bij het ministerie van SZW.	2021		LNV	SZW, Agrodīs, nefyto
86	4.4.5	Werkgevers zullen de voorlichting, aan toepassers van gewasbeschermingsmiddelen en werknemers die in het gewas werken, op een adequaat niveau brengen. De voorlichting betreft o.a. risico's van gewasbeschermingsmiddelen (ook voor kwetsbare groepen), keuze juiste persoonlijke beschermingsmiddelen en het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (bij toepassen en herbetreden), herbetreding (inclusief herbetredingstermijn).	2019	2021	LTO Nederland	Stigas, cumela, nefyto
88	4.4.5	in samenwerking met het ministerie van SZW en het Ctgb wordt verkend welke informatie over risico's van gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar is, en hoe deze gebruikt kan worden om ondernemers en personeel beter te informeren over het treffen van de juiste maatregelen. De uitvoering van deze actie moet worden belegd bij het ministerie van SZW.	2021		LNV	overleg met SZW, nefyto
89	4.4.5	de beschikbare informatie wordt op een laagdrempelige en gebruiksvriendelijke manier ontsloten, (a) voor het opstellen van risico inventarisaties en -evaluaties (RI&E's) en (b) voor gebruikers waaronder toepassers en preventiemedewerkers (bijvoorbeeld in de vorm van een App). Waar mogelijk wordt aangesloten bij andere acties gericht op informatieontsluiting. De uitvoering van deze actie moet worden belegd bij het ministerie van SZW.	2021		LNV	overleg met SZW, nefyto, LTO
H4.5	Emissie reducerende maatregelen					
92	4.5.2	Het vroegtijdig signaleren van mogelijke knelpunten in relatie tot drinkwaterwinning en het delen van deze informatie met betrokken partijen	2020	2030	Vewin	Drinkwaterbedrijven, RIWA, WUR, Ctgb, nefyto
95	4.5.2	Er worden pilotprojecten opgestart voor het vormgeven in de praktijk van nieuwe mogelijkheden om de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar de leefomgeving te beperken. Fedecom neemt hiervoor het initiatief	2021	2030	Fedecom	LTO, cumela

96	4.5.2	De Unie van Waterschappen neemt het initiatief tot het ontwikkelen van nieuwe instrumenten gericht op het stimuleren van waterbewust ondernemen. Denk hierbij aan meetinstrumenten voor de agrarische ondernemer, preventieve adviserende handhaving, waarden van de toezichthouder, handavingscommunicatie en gebiedsgerichte aanpak.	2020	2030	UvW	waterschappen
97	4.5.2	Het delen van goede voorbeelden uit samenwerkingsprojecten voor het stimuleren van de toepassing van emissiebeperkende maatregelen i.r.t. bronnen voor de productie van drinkwater door agrarische ondernemers..	2020	2030	Vewin	Drinkwaterbedrijven, provincies, CLM, LTO
98	4.5.2	Het delen van goede voorbeelden uit samenwerkingsprojecten voor het stimuleren van de toepassing van emissiebeperkende maatregelen i.r.t. grondwater door agrarische ondernemers.	2020	2030	Vewin	Drinkwaterbedrijven, provincies, CLM, LTO
99	4.5.2	Agrarische ondernemers worden via het plattelandsontwikkelingsprogramma gestimuleerd tot het nemen van emissiebeperkende maatregelen in relatie tot oppervlaktewater en grondwater. De waterschappen en provincies dragen hier financieel aan bij. Waar een relatie is met de kwaliteit van drinkwaterbronnen gaan de drinkwaterbedrijven na of een financiële bijdrage aan regionale projecten aan de orde is.	2020	2030	Vewin	Drinkwaterbedrijven, provincies, CLM, LTO
100	4.5.2	Oriëntatie verbetering afvalinzameling resten en gebruikte verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen zodat in Nederland een nog beter en dekkend systeem ontstaat.	2020	2021	Nefyto	LTO, artemis, agrodis, cumela
H5.1	Managementinstrument voor handelingsperspectieven agrarische ondernemers					
H5.2	Verbinding bouwstenen weerbare teeltsystemen					
102	5.2.1	Er wordt een inventarisatie uitgevoerd van lopende onderzoekstrajecten op het gebied van plantgezondheid (o.a. topsectoren, NWO, POP, H2020). Op basis van deze inventarisatie wordt een programmatische aanpak ontworpen en geïmplementeerd, die integraliteit en richting geeft. De reeds bestaande Kennis en Innovatieagenda voor Landbouw, Water en Voedsel aangevuld met de glastuinbouw dient hiervoor als basis.	2020	2021	LNV	alle partijen
105	5.2.1	Invoering project Kas als Ecosysteem (KaEco) gebruikmakend van alle relevante bouwstenen vermeld in hoofdstuk 4.	2021	2030	LTO Nederland	Alle (relevante) partners binnen het UP Gewasbescherming
106	5.2.1	LTO Nederland komt met concrete voorstellen voor de (door)ontwikkeling van weerbare teeltsystemen.	2021		LTO Nederland	diverse sectorale / regionale partners, afhankelijk van casus

107	5.2.1	Om innovatie op bedrijfsniveau te ondersteunen, wordt het begrip "experimenteerruimte" nader uitgewerkt in termen van criteria, kaders en randvoorwaarden. Op basis daarvan wordt het huidige beschikbaar instrumentarium herijkt. Waar nodig wordt aanvullend instrumentarium ontwikkeld, zoals voor laag risicomiddelen.	2021		LTO Nederland	werggroepen PVM en Actuele Vraagstukken, artemis
108	5.2.1	Agrarische ondernemers die weerbare teeltsystemen willen (door)ontwikkelen op hun bedrijf moeten hierbij desgevraagd operationele ondersteuning kunnen krijgen in de vorm van kennis, begeleiding, monitoring of anderszins. Hiervoor wordt een stimuleringskader ontwikkeld.	2021	2021	Agrodis	LTO, artemis
109	5.2.2	Het in kaart brengen van de sectorale en regionale initiatieven en het beoordelen hoe deze aansluiten bij en bijdragen aan het realiseren van de doelen van het uitvoeringsprogramma.	2021	2021	LNV	alle partijen
110	5.2.2	Het opstellen en uitvoeren van een voorstel voor de uitvoering van pilotprojecten op bedrijfs-, sector- en regionaal niveau voor het realiseren van de doelen naar weerbare teeltsystemen, het verbinden van land- en tuinbouw met natuur en nagenoeg geen emissies en residuen.	2021		LTO Nederland	Fedecom
111	5.2.2	Het opzetten van een regionaal pilotproject in de provincie Drenthe, onder leiding van de provincie Drenthe, waarbij een oplossing gezocht wordt voor de knelpunten van omwonenden bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door agrarische ondernemers. Het ministerie van LNV faciliteert de provincie hierbij.	2020		LNV	alle relevante
112	5.2.2	Er wordt een voor regio's en sectoren representatief netwerk van demonstratielocaties opgericht en onderhouden, waar weerbare teeltsystemen en bouwstenen daarvoor in praktijk-realistische omstandigheden worden toegepast en gemonitord. Dit netwerk kan bestaan uit zowel vaste locaties (bijv. proefstations) als flexibele locaties al naar gelang teelt of bouwsteen (bijv. teeltbedrijven).	2021		LTO Nederland	artemis, Fedecom
113	5.2.2	Het opzetten van enkele pilotprojecten met groepen agrarische ondernemers, waarin de weerbaarheid van de gewassen die geteeld worden en van het gehele bedrijf centraal staan. Deze pilotprojecten richten zich op het identificeren van de ziekten, plagen en onkruiden en het beschikbaar stellen van kennis om de weerbaarheid van de gewassen en het gehele bedrijf stapsgewijs te verhogen.	2020	2025	Artemis	Artemis, Telers, BO-Akkerbouw, LTO, Agrodis-leden

114	5.2.2	Informatie en advies over (bouwstenen voor) weerbare teeltsystemen, wordt gebundeld, vertaald naar voor telers en adviseurs begrijpelijke vorm en inhoud, en laagdrempelig en eenduidig toegankelijk gemaakt. Agrodis neemt initiatief om het informatiesysteem actief onder de aandacht van adviseurs en agrarische ondernemers te brengen.	2021	202	Agrodis	LNV, LTO, Artemis, Plantum, Fedecom
115	5.2.2	Telers, adviseurs en erfbetreders gaan proactief samen leren en ervaring opdoen met weerbare teeltsystemen. Ter ondersteuning hiervan kan gebruik gemaakt worden van bestaande structuren, zoals bijvoorbeeld het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en het Programma Kennis op maat.	2021		LTO Nederland	agrodis, artemis
116	5.2.2	Het organiseren van een gewasbeschermingsdag in het voorjaar van 2021 om de pilotprojecten breed te delen.	2021		LTO Nederland	artemis, fedecom; ism topsectoren
117	5.2.2	Er wordt een vangnet ontwikkeld voor agrarische ondernemers die bij aanvang van een pilotproject concreet kunnen aangeven waar zij mogelijk aanvullend risico lopen tijdens de duur van het pilotproject. Dit vangnet bestaat uit enerzijds mogelijkheden om gedurende de teelt te corrigeren voor onvoorziene negatieve effecten en anderzijds financiële compensatie voor inkomensderving door falen van het nieuwe systeem.	2021		LNV	alle relevante (o.a. LTO, Artemis)
119	5.2.3	Het opzetten van een kennisnetwerk voor het delen van kennis die ontwikkeld is in de praktijk ("best practices") of door de onderzoeksinstellingen en het toepassen van deze kennis in de praktijk. Hierdoor kunnen "small wins" opgeschaald worden naar "big wins". Met onderstaande twee acties als eerste concrete uitwerking.	2021		LTO Nederland	
120	5.2.3	In kleine groepen agrarische ondernemers binnen sectoren wordt uitleg gegeven over de wijze waarop planten en gewassen 'weerbaarder' worden tegen ziekten en plagen. De agrarische ondernemers krijgen handvatten om de weerbaarheid van het gewas op het eigen bedrijf te beproeven en tips over waarnemingen en metingen. Deze waarnemingen en metingen worden met elkaar uitgewisseld.	2021		LTO Nederland	adviseurs e.a.
121	5.2.3	delen van goede voorbeelden en mogelijke oplossingsrichtingen uit samenwerkingsprojecten voor het stimuleren van de toepassing van emissiebeperkende maatregelen door agrarische ondernemers i.r.t. de bronnen voor drinkwaterproductie.	2020	2030	Vewin	Drinkwaterbedrijven, provincies, CLM, LTO
122	5.2.3	Het opstellen van een voorstel voor het toepassen van innovaties op sectoraal, regionaal en nationaal niveau voor de korte, de middellange en lange termijn	2021	2030	LTO Nederland	Fedecom

123	5.2.3	Agrarische ondernemers kunnen gebruik maken van een adviseur die hen (stapje-voor-stapje) helpt bij het toepassen van innovaties op hun bedrijf. Het is daarvoor van belang dat de positie van de adviseur zichtbaar wordt versterkt, zodat de adviseurs een eenduidig advies verstrekken. Dit voorstel dient bij te dragen aan het realiseren van de transitie.	2021	2022	Agrodis	LNV, LTO, Artemis
124	5.2.3	Bedrijven die stappen willen zetten hebben behoefte aan ondersteuning op maat. Deze ondersteuning wordt ingevuld met transitiecoaches. Agrodis stelt een plan op voor het komen tot transitiecoaches	2021	2023	Agrodis	LNV, Artemis, LTO
126	5.2.3	Het doorzetten van succesvolle samenwerkingsprojecten van de drinkwatersector met agrarische ondernemers op het gebied van emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot drinkwaterbronnen, en verkenning van mogelijkheden om bestaande samenwerkingsprojecten van de drinkwatersector rond andere issues uit te breiden met inzet op emissiebeperkende maatregelen.	2020	2030	Vewin	Drinkwaterbedrijven, provincies, CLM, LTO, cumela, nefyto
H5.3	Omgevingsfactoren					
129	5.3.1	Het ministerie van LNV neemt het initiatief voor het organiseren van een overleg tussen overheid, agrarisch bedrijfsleven (teelt en verwerking) en Nederlandse detailhandel om de problematiek van de eerlijke prijs samen te bespreken, met als doel te komen tot modellen voor de berekening van een eerlijke prijs.	2021		LNV	alle relevante partijen
131	5.3.2	Om een zo gelijk mogelijk internationaal speelveld te bewaken zal het ministerie van LNV de "Toekomstvisie gewasbescherming 2030" actief uitdragen via haar netwerk van landbouwraden en bij overleg met derde landen over fytosanitaire markttoegang.	2021		LNV	
135	5.3.3	Onderzoeken hoe economische prikkels in specifieke gevallen kunnen bijdragen aan de bevordering van de transitie naar weerbare teeltsystemen	2020	2021	LNV	alle partijen
136	5.3.4	Agrarische ondernemers en erfbetreders melden voorstellen voor het verminderen van de regeldruk en belemmeringen voor innovaties op het terrein van gewasbescherming bij het Agroloket. Het ministerie van LNV zal het initiatief nemen om – voor zover mogelijk – regeldruk te verminderen en belemmeringen voor innovaties op het terrein van gewasbescherming weg te nemen	ad hoc		LNV	LTO Nederland

137	5.3.4	De trekkers van pilotprojecten e.d. melden concrete (mogelijke) belemmeringen in wet- en regelgeving aan de relevante overheid, zoals gemeente, provincie, ministerie. Het ministerie van LNV zal het initiatief nemen om – voor zover mogelijk – belemmeringen in wet- en regelgeving op het terrein van gewasbescherming weg te nemen	ad hoc		LNV	LTO Nederland
138	5.3.4	Het optimaliseren van het toetsingskader voor gewasbeschermingsmiddelen. Bijvoorbeeld het beoordelen van innovatieve technieken, de procedure bij toepassing van het instrument 'wederzijdse erkenning' en het stapelen van gewasbeschermingsmiddelen. Het Ctgb neemt hiervoor het initiatief	2021	t.z.t.	Ctgb	LNV, Agrodīs, nefyto
138	5.3.4	Optimaliseren toetsingskader: stapelen gewasbeschermingsmiddelen	2020		Ctgb	LNV, I&W, Nefyto, LTO, artemis
138	5.3.4	Optimaliseren toetsingskader: beoordelen innovatieve technieken	2021		Ctgb	LNV, I&W, Artemis, Nefyto, LTO, Cumela, Fedecom
138	5.3.4	Optimaliseren toetsingskader: procedure toepassing wederzijdse erkenning	2021		Ctgb	LNV, I&W, Artemis, Nefyto, LTO, Plantum
138	5.3.4	Optimaliseren toetsingskader: signaleren behoefte en bijdragen aan ontwikkeling toetsingskader nieuwe soorten stoffen	2021		Ctgb	LNV, I&W, Artemis, Nefyto, LTO, Plantum
138	5.3.4	Optimaliseren toetsingskader: resterende acties	2022		Ctgb	PM (o.a. nefyto)
H6 Monitoring						
143	6	het ontwikkelen van een "dashboard" voor het presenteren van de resultaten van de jaarlijkse monitoring.	2021		LNV	alle partijen
144	6	het daar waar nodig ontwikkelen van indicatoren voor het monitoren van de voortgang van het uitvoeringsprogramma.	2021		LNV	alle partijen
H7 Governance						
145	7	Het hoofdstuk "governance" bevat de uitgangspunten voor de sturing structuur die voor de aansturing van het transitieproces en de uitvoering van dit uitvoeringsprogramma zal worden opgezet. Deze structuur zal door de stakeholders gezamenlijk worden opgesteld wanneer alle partijen beginnen met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma.	2020	2021	Alle partijen	alle partijen
H7.2 Trajecten						
149	7.2.1	LTO Nederland zal voor de verbinding zorgen tussen nationaal programma landbouwbodems en het uitvoeringsprogramma toekomstvisie gewasbescherming 2030	2020		LTO Nederland	alle betrokken partners (gezamenlijke verantwoordelijkheid)

150	7.2.2	LNV zal voor de verbinding zorgen tussen de kringloopvisie en het uitvoeringsprogramma toekomstvisie gewasbescherming 2030	continu		LNV	
151	7.2.3	LTO Nederland zal voor de verbinding zorgen tussen het deltaplan biodiversiteitsherstel en het uitvoeringsprogramma toekomstvisie gewasbescherming 2030.	2020		LTO Nederland	alle betrokken partners (gezamenlijke verantwoordelijkheid)
152	7.2.4	Alle betrokken partijen zullen op eigen initiatief aansluiten bij het bestaande proces (GLB en NSP).	?		Alle partijen	
153	7.2.5	LNV zal voor de verbinding zorgen tussen de herbezinning van het mestbeleid en het uitvoeringsprogramma toekomstvisie gewasbescherming 2030.	continu		LNV	
Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten						
1.1		algemeen - uitwerken van randvoorwaarden voor gecontroleerde distributie	2020	2020	Agrodis	projectteam: NVWA, Ctgb, Cumela, Nefyto, NFO, LTO, CDG en Agrodis
1.2		algemeen - stimuleren toepassen doe het zelf test			Georganiseerd bedrijfsleven	
1.3		algemeen - herijken voorschriften bewijs van vakbekwaamheid gewasbescherming			Georganiseerd bedrijfsleven	
1.4		algemeen - ontwikkelen eenvoudig meetinstrument voor (agrarische) ondernemers			Nefyto	
1.5		algemeen - opstellen toezichtsplan	t.z.t		UvW	UvW, LNV, IenW, NVWA
1.6		algemeen - uitvoeren toezichtsplan	t.z.t.		UvW	waterschappen en NVWA
1.7		Stimuleringsbudget emissiebeperking open teelten en veehouderij (nieuwe actie)	2020	2020	UvW	UvW, waterschappen, STOWA
144a		monitoringssystematiek	2020	2021		alle
144b		ontwikkelen indicatoren	t.z.t.			
2.1		inwendig reinigen - onderzoeken effectiviteit intern reinigen	loopt al		Fedecom	
2.10		erf - ontwikkelen juridisch kader			IenW	Fedecom
2.11		erf - opnemen in wetgeving			IenW	Fedecom
2.12		omgang met restwater dat vrijkomt op keuringsstations			IenW	Fedecom
2.13		spruitmachines - ontwikkelen uniform gesloten vulsysteem	2020	2024	Nefyto	LTO, Fedecom, cumela, IenW, NVWA
2.14		Emissieloos vullen van spuitmachines met granulaten en poeders				cumela, fedecom
2.2		controleren of Machinerichtlijn voorziet in schoonwatertank + onderzoeken wie toezicht houdt			IenW	Fedecom
2.3		inwendig reinigen - in beeld brengen aanvullende maatregelen			IenW	Fedecom

2.4		inwendig reinigen - ontwikkelen juridisch kader			IenW	Fedecom
2.5		inwendig reinigen - opname in wetgeving			IenW	Fedecom
2.6		uitwendig reinigen - stimuleren aanleg en gebruik wasplaats.			IenW	Fedecom
2.7		uitwendig reinigen - brochure voor gemeenten en handreiking toezicht			IenW	Fedecom
2.8		uitwendig reinigen - ontwikkelen juridisch kader			IenW	Fedecom
2.9		erf - instellen beoordelingscommissie			IenW	
3.1		erf - ontwikkelen protocol nagenoeg gesloten erf	2020		sector	Cumela, Nefyto en UvW
3.2		erf - implementatie protocol over sectoren			sector	Cumela, Nefyto en UvW
3.3		erf - uitvoeren onderzoek naar zuiveringstechnieken voor komen tot formele lijst indien voldoen aan minimaal zuiveringsrendement	2019		sector	I&W, UvW, Nefyto, Fedecom, cumela
3.4		erf - voorstel schrijven voor minimaal benodigd zuiveringsrendement	2021		sector	I&W, UvW, Nefyto, Fedecom, cumela
3.5		erf - ontwikkelen standaard water	2021		sector	I&W, UvW, Nefyto, Fedecom, cumela
3.6		erf - ontwikkelen meetmethode	2021		sector	I&W, UvW, Nefyto, Fedecom, cumela
3.7		erf - ontwikkelen beoordelingsmethode	2021		sector	I&W, UvW, Nefyto, Fedecom, cumela
4.1		perceel - maatlat perceel of andere tool beschikbaar voor alle open teelten			IenW	
4.10		perceel - uitspoeling - uitrollen meest effectieve maatregelen	2020		sector	Nefyto, UvW
4.11		perceel - implementatie maatlat of andere tool over sectoren	2020		sector	
4.2		perceel - ontwikkelen perceelemissiescan, onderdeel bodemkwaliteit	2020	2020	Nefyto	LTO, UvW, Cumela, Nefyto
4.3		perceel - ontwikkelen perceelemissiescan, onderdeel afspoeling	2020	2020	Nefyto	LTO, UvW, Cumela, Nefyto
4.4		perceel - ontwikkelen perceelemissiescan, onderdeel uitspoeling	2020	2020	Nefyto	LTO, UvW, Cumela, Nefyto
4.5		perceel - bodemkwaliteit - beoordelen pilots op best practices bv zicht op bodemstructuur			sector	
4.6		perceel - bodemkwaliteit - uitdragen kennis vanuit gebundelde praktische en theoretische kennis			sector	
4.7		perceel - afspoeling - pilots beoordelen op best practices			sector	
4.8		perceel - afspoeling - uitrollen meest effectieve maatregelen			sector	
4.9		perceel - uitspoeling - pilots beoordelen op best practices			sector	
4a		Opstellen van een plan van aanpak voor het realiseren van een digitale gewasbeschermingsmonitor	2021	2021		alle relevante

5.1		Versnellen gebruik drifreductiemogelijkheden			Georganiseerd bedrijfsleven	
5.10		drift - ontwikkelen juridisch kader			IenW	
5.11		drift - opname in wetgeving			IenW	
5.12		drift - huidige technieken toetsen aan best beschikbare technieken (opschonen lijst)			IenW	
5.13		drift - stimuleren aanschaf apparatuur met ten minste 95 % driftreductie			IenW	
5.14		drift, doppen met tophoek 90 graden voor verlaagde spuitboom			IenW	
5.15		drukverregistratievoorziening - perceel niet grenzend aan oppervlaktewater			IenW	
5.16		drift - onderzoeken mogelijkheid voor een opkoopregeling voor 'oude' spuitmachines bij aankoop driftarme en emissiereducerende technieken	t.z.t.		LNV	
5.17		drift - afhankelijk van uitkomst opstellen van regeling voor opkoopregeling	t.z.t.		LNV	Werkgroep pakket van maatregelen
5.18		voorstel robuust systeem	2020		LNV	Werkgroep pakket van maatregelen
5.19		drift i.r.t. laag-risicostoffen / middelen	2020		LNV	Werkgroep pakket van maatregelen
5.2		drift - technieken 75% driftreductie hoge laanbomen			Georganiseerd bedrijfsleven	
5.20		drift i.r.t. niet doelwit organismen	2020		LNV	Werkgroep pakket van maatregelen
5.21		teeltvrije zone - grootte van de stappen en maximale teeltvrije zone	2020		LNV	Werkgroep pakket van maatregelen
5.3		Vraagarticulatie BBT			IenW	
5.4		Vaststellen BBT			IenW	
5.5		drift - inventariseren met de TCT opgedane ervaringen			IenW	
5.6		drift - door externe onafhankelijke partij (niet TCT) laten ontwikkelen systeem best beschikbare technieken voor te realiseren minimaal 95% driftreductie, getoetst op naleefbaarheid en handhaafbaarheid			IenW	
5.7		drift - actualiseren meetmethode			IenW	
5.8		drift - ontwikkelen beoordelingsmethode / mogelijkheden voor extrapolatie / mogelijkheden voor expert judgement / mogelijkheden om buitenlandse metingen mee te nemen			IenW	
5.9		drift - instellen beoordelingscommissie			IenW	
75a		betrekken Ctgb bij intake gesprek		2020		
nieuw		ISO standaard emissiereductie gewasbeschermingsmiddelen ontwik	2021	2024	Fedecom i.s.m. NEN	NEN & Fedecom i.s.m. fabrikanten
		raadplegen onafhankelijke deskkundige		2020		
		toetsen huidige tariefsystematiek		2020		

1		standaardwater - nieuwe samenstelling	2020		IenW	
2		inventariseren waterstromen met/zonder gewasbeschermingsmiddelen	2020			
Vervolgacties						
		digitalisering geharmoniseerde risico-indicatoren	2020	2021	LNV	
		kennisimpuls groene gewasbescherming - uitbreiding tomaat, potplanten en prei	2021		LNV	alle relevante
		kennisimpuls groene gewasbescherming - kleinschalige deskstudie uitgevoerd om de oplossingsrichtingen in kaart te brengen tegen zwarte roest in de graszaadteelt	2021		LNV	alle relevante
		vervolg SUD audit	2021		LNV	alle relevante
		werkgroep actuele vraagstukken - natuurvriendelijke bestrijding van bladluis	2020	2021	LNV	alle relevante
		werkgroep actuele vraagstukken - risicobeperkde maatregelen vogels en zoogdieren	2020	2021	LNV	alle relevante
		werkgroep actuele vraagstukken - relevante acties 2021	2021	2021	LNV	alle relevante
		plan van aanpak aanvragen goedkeuring basisstoffen	2021	2021	LNV	alle relevante

Aanbieding Concept herzien nationaal actieplan (NAP)

Inleiding

Eerder bent u geïnformeerd over de verplichting uit Richtlijn (EG) 2009-128 over duurzaam gebruik pesticiden (SUD) dat lidstaten een nationaal actieplan (NAP) moeten opstellen en tenminste iedere 5 jaar opnieuw bezien (art 4) en over de wijze waarop (uitgangspunten en proces) invulling wordt gegeven aan deze verplichting (zie bijlage).

Bijgaand treft u de conceptversie aan van dit herzien actieplan.

Het plan is conform de eerdere notitie grotendeels gebaseerd op het Uitvoeringsprogramma en verwijst naar de relevante hoofdstukken en paragrafen. Tevens is gebruik gemaakt van informatie die voor en tijdens de audit in oktober 2020 door betrokken diensten (LNV, IenW/RWS, NVWA, Ctgb, SKL, Bureau erkenningen) is ingebracht.

(Het audit rapport is half april 2021 gepubliceerd op de website van de Europese Commissie. De Tweede Kamer is hierover per brief geïnformeerd¹)

Hoofdpijnen herzien actieplan

Op onderdelen beschrijft het actieplan meer dan is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma omdat de richtlijn ook betrekking heeft op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw en specifieke bepalingen kent op het gebied van opleiding, keuring van spuitapparatuur/toedieningsapparatuur, communicatie en al dan niet EU geharmoniseerde indicatoren. Op het gebied van keuren van apparatuur (keuren van zaaizaadinstallaties), geïntegreerde gewasbescherming (versterkte implementatie en naleving) en indicatoren (analyseren van trends) heeft de Commissie tijdens de audit aanbevelingen gedaan. In het actieplan staat hoe die aanbevelingen worden opgepakt.

Het eerste actieplan, ingediend in 2012, was vooral een beschrijving hoe Nederland de artikelen met betrekking tot opleiding, keuring, communicatie, bescherming water en beschermde gebieden had geïmplementeerd. In het herziene actieplan is dit geactualiseerd.

Belangrijkste nieuwe element in het herziene actieplan is de wijze waarop Nederland invulling geeft aan artikel 4 van de richtlijn: het benoemen van doelen, indicatoren, streefcijfers en acties om gebruik en risico's te verminderen en geïntegreerde gewasbescherming en alternatieve benaderingswijzen te bevorderen. Voor dit hoofdstuk is gebruik gemaakt en wordt verwezen naar het Uitvoeringsprogramma. In aanvulling daarop is wel specifiek aandacht gegeven aan gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw en aan werkzame stoffen die voor vervanging in aanmerking komen. De richtlijn benoemt die categorie stoffen als een specifiek aandachtsgebied.

Bespreking in Stuurgroep

U wordt uitgenodigd op uw opmerkingen bij dit concept kenbaar te maken.

Tijdens de stuurgroep-vergadering kunt u op hoofdpijnen een reactie geven. Nadien kan er tot 14 juni 2021 eventueel aanvullend schriftelijk commentaar worden ingediend.

Vervolgproces

Op basis van de binnengekomen reacties zal een nieuw concept actieplan worden opgesteld. Dat concept wordt voorgelegd aan de minister van LNV en de Staatssecretaris van IenW om te worden vrijgegeven voor een internet consultatie. (deze internet consultatie is invulling van de vereiste uit de Wgb om een ontwerp voor zes weken ter inzage te leggen).

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/documenten/kamerstukken/2021/05/18/kamerbrief-over-gewasbeschermingsmiddelen-vergadering-19-en-20-mei-2021>

Na internet consultatie zal een nieuw concept voor besluitvorming worden voorgelegd aan beide bewindspersonen. En na akkoord worden toegestuurd aan de Tweede Kamer en de Europese Commissie.

Notitie Herziening van het Nationaal Actieplan (NAP)

Aanleiding (waarom?)

Richtlijn (EG) 2009-128 over duurzaam gebruik pesticiden (Sustainable use directive/SUD) schrijft voor dat lidstaten een Nationaal Actieplan (NAP) opstellen en tenminste iedere 5 jaar opnieuw bezien (art 4). Deze vereiste is geïmplementeerd in artikel 81 (a) van de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (wgb).

Nederland heeft in 2012 een NAP opgesteld en ingediend bij de Europese Commissie (COM). In maart 2019 is per brief een update van 5 onderwerpen naar de COM gestuurd (gewasbeschermingsmonitor, vakbekwaamheid adviseur, drift/emissie reducerende maatregelen onder glas en vollegrond, emissiereductieplannen). Verder is in de brief aangekondigd dat Nederland zou wachten met de herziening van het NAP totdat de PBL tussenevaluatie van GGDO en de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 gereed zouden zijn.

In oktober 2020 heeft een audit plaatsgevonden van de implementatie van de SUD door Nederland. Het belangrijkste punt waar de Auditdienst van de COM een aanbeveling op deed, betrof het niet tijdig evalueren en herzien van de NAP. In reactie op deze aanbeveling is gemeld dat Nederland in de loop van de zomer 2021 een herzien NAP zal opstellen en indienen, gebaseerd op het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030.

Wat behoort een NAP te omvatten?

De SUD stelt de volgende eisen aan een NAP. Een NAP

1. is bedoeld ter uitwerking van kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema om
 - a. gebruik en risico's van gwb te verminderen, en om
 - b. IPM en alternatieve benaderingswijzen te bevorderen om de afhankelijkheid te beperken
2. bevat indicatoren (en streefcijfers en tijdschema's) voor toezicht op gebruik van stoffen die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid
3. geeft een beschrijving hoe uitvoering is gegeven aan de overige artikelen in de SUD
4. houdt rekening met maatschappelijke belangen (gezondheid, economie, milieu) en standpunten van relevante groepen van belanghebbenden
5. wordt tenminste iedere 5 jaar opnieuw bezien en ingrijpende veranderingen worden gemeld aan de Europese Commissie.

In de Wgb staat verder dat op de voorbereiding en wijziging van een nationaal actieplan de afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, hetgeen inhoudt dat een ontwerp NAP ter inzage moet worden voorgelegd aan een ieder (bv internetconsultatie) en dat hierover melding moet worden gemaakt in de Staatscourant.

Eén van de kritische punten uit de Audit was dat het NL NAP niet of nauwelijks inging op de eerste twee vereisten voor een NAP. Dat is verklaarbaar omdat parallel aan het opstellen van het NAP destijds ook werd gewerkt aan GGDO, maar daarmee nog steeds wel een onvolkomenheid.

Uitgangspunten voor herzien NAP, wat hebben we al?

Uitgangspunt is om het vastgestelde Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 (UP) zoveel mogelijk als basis te nemen voor het nieuwe NAP. Hierna wordt voor elk van de vijf vereisten voor een NAP kort ingegaan of het UP kan worden benut en of aanvullende maatregelen nodig zijn. Relevant hierbij is dat het UP weliswaar als basis kan worden gebruikt voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw maar niet voor gebruik buiten de landbouw (professioneel gebruik openbaar groen, particulier gebruik). Terwijl de SUD en het NAP daar ook over gaan. Op die onderdelen zal dus sowieso aanvullend op het UP aandacht moeten worden besteed. Uitgangspunt is wel dat ook hier zoveel mogelijk wordt uitgegaan van reeds vastgesteld nationaal beleid.

NB Herziening loopt in periode dat Kabinet demissionair is en naar verwachting in afwachting van een formatie. Dat betekent dat alleen een 'beleidsarm' NAP (dus verwijzend naar reeds vastgelegd beleid) kansrijk is.

Ad 1

Het UP bevat doelen, streefcijfers (voor water) en tijdschema om gebruik en risico's te verminderen en afhankelijkheid (behoefte) te beperken (hoofdstuk 3.5) en bouwstenen en maatregelen. In de herziene NAP kan dus voor de 1ste vereiste worden verwezen naar UP (hoofdstuk 3 en de bouwstenen 4.1, 4.2, 4.3, 4.5 , 5.2).

Aanvullend zal tekst moeten worden opgesteld voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Recente Kamerbrieven zijn hierbij leidend (zie Kamerstuk 27858-519 en 27858-488 over particulier gebruik buiten de landbouw).

Tevens kan in het NAP worden verwezen naar beleidsvoornemens voor biologische landbouw. Artikel 14 van de SUD noemt zowel geïntegreerde gewasbescherming (IPM) als biologische landbouw als vormen van landbouw waarbij wordt gestreefd naar een zo'n laag mogelijke inzet van gewasbeschermingsmiddelen.

Ad 2

Het UP bevat zelf geen indicatoren en streefcijfers voor stoffen die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid. Naast de Toekomstvisie geldt echter ook nog de nota GGDO als staand beleid. De nota GGDO bevat acties over emissiereductieplannen, als reactie op stoffen die het vaakst tot normoverschrijdingen leiden van oppervlakte water (Bestrijdingsmiddelenatlas). En streefwaarden om het aantal normoverschrijdingen terug te brengen. Vooralsnog wordt dit gebruikt als invulling van de 2de vereiste voor een NAP.

Mogelijk dat het te starten onderzoek naar de vormgeving van de monitoring van het UP, dat gaat leiden tot het identificeren en benoemen van indicatoren, nog indicatoren oplevert die benut kunnen worden voor deze vereiste voor een NAP.

Ad 3

Het huidige NAP geeft hoofdzakelijk invulling aan ad 3. De Audit liet zien dat Nederland over het algemeen de richtlijn op deze aspecten voldoende heeft geïmplementeerd, met uitzondering van de keuring op zaaizaadinstallaties, controle op de toepassing van IPM principes en het duiden van trends in de geharmoniseerde risico indicatoren. Om invulling te geven aan deze 3de vereiste zal het herziene NAP een update geven van:

- De transponerings tabel (in welke artikelen in nationale wet – en regelgeving is de SUD geïmplementeerd?)
- Vakbekwaamheid adviseurs (is al geregeld)
- Keuring zaadbehandelingsinstallatie (nog te regelen, vloeit voort uit SUD AUDIT)
- IPM bevorderen en handhaven/gewasbeschermingsmonitor (via de UP actie over de gewasbeschermingsmonitor, 4.1.2., vraagt ook beleidsregel t.b.v. handhaving, vloeit voort uit SUD AUDIT)
- Waterkwaliteit (is al geregeld, zie UP 4.5, Hoofdpijnen akkoord en Pakket van Maatregelen)
- HRI's trendanalyses (via lopende actie digitalisering afzet/gebruikscijfers, vloeit voort uit SUD AUDIT)
- Afvoer van verpakkingen en restanten van gewasbeschermingsmiddelen (herziening van het STORL-convenant)

Ad 4

Door zoveel mogelijk aan te sluiten bij het UP (en GGDO) dat in overleg met maatschappelijke partijen is opgesteld, en om het concept NAP te bespreken in de Stuurgroep UP, wordt invulling gegeven aan het rekening houden met maatschappelijke belangen. Dat laat onverlet dat de Wgb een zienswijze procedure vereist. Dat kan worden ingevuld met een internetconsultatie (cf procedure bij nieuwe regelgeving).

Ad 5

Het niet synchroon lopen van de geldigheid van het NAP en GGDO en daarna de planning van Toekomstvisie/UP, was mede oorzaak voor het niet tijdig evalueren en herzien van het NAP. Getracht wordt om dat nu wel synchroon te laten lopen. Het herziene NAP krijgt een looptijd van 2021 – 2025. In 2025 kan worden gezien of de jaarlijkse monitoringsresultaten (dashboard) van het UP aanleiding geven om de NAP te herzien of dat ongewijzigde continuering ook volstaat.

Vervolg

LNV (trekker) en IenW zijn gezamenlijk penvoerder voor een herzien NAP. Een concept NAP wordt opgesteld volgens de uitgangspunten van deze notitie en voor bespreking geagendeerd in de Stuurgroep. Daarna zal het concept voor internetconsultatie worden vrij gegeven. Bij grote wijzigingen n.a.v. de internetconsultatie zal een tweede concept voor bespreking worden voorgelegd aan de Stuurgroep.

Definitief concept wordt voor besluitvorming voorgelegd aan bewindspersonen LNV en IenW en daarna aangeboden aan de Tweede Kamer en door minister LNV toegestuurd aan Europese Commissie.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e; 10.2.e @ctob.nl";
 10.2.e @gmail.com"; 10.2.e @fedecom.nl"; 10.2.e @zito.nl";
 10.2.e @minienw.nl"; 10.2.e @brabers.nl" 10.2.e
 10.2.e; 10.2.e @plantum.nl";
 10.2.e @uww.nl"; 10.2.e @vewin.nl"
Cc: 10.2.e @planet.nl"; 10.2.e
 10.2.e 10.2.e 10.2.e @natuurenmilieu.nl;
 10.2.e 10.2.e @vewin.nl" 10.2.e
 10.2.e @mkzwaan.nl
Onderwerp: Uitnodiging voor vergadering op 08-07-2021 van de stuurgroep van het Uitvoeringsprogramma
 toekomstvisie gewasbescherming 2030
Datum: donderdag 1 juli 2021 17:29:24
Bijlagen: [DOMUS-21172610-v1-](#)
[Agenda_Stuurgroep_Uitvoeringsprogramma_van_de_toekomstvisie_gewasbescherming_2030.docx](#)
[Bijlage 2 Verslag_Stuurgroep_uitvoeringsprogramma_toekomst_visie_gewasbescherming_2030_02-06-](#)
[2030.docx](#)
[Bijlage 3b Reactie op opmerkingen Stuurgroep UPTV.docx](#)
[Bijlage 3c Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming Jaarplan 2021.pdf](#)
[Bijlage 3d 1 Voortgangsrapportage PvM aan de SDG versie 28 juni 2021.pdf](#)
[Bijlage 3d 2 Samenhang acties PvAOT versie 3 mei 2021.pdf](#)
[Bijlage 3d 3 Organisatie Werkgroep Pakket maatregelen emissiereductie OT.pdf](#)
[Bijlage 3d 4 Samenhang der zaken erf- en perceelsemissie v 20210416.pdf](#)
[Bijlage 4 Voorstel onderdelen governance kerngroep 20200701.docx](#)

Beste leden van de stuurgroep,

Namens de voorzitter nodig ik u uit voor de vergadering op 08-07-2021 van 15:30 tot 17:00 uur via Web-ex, de link is al eerder via een vergaderverzoek aan u gezonden. Bijgevoegd treft u de agenda en de bijlagen.

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Ministerie van LNV
 M 06 10.2.e

Directoraat-generaal Agro

Behandeld door

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

29 jun. 2021

Kenmerk

DGA / 21172610

Bijlage(n)

agenda

Omschrijving	Stuurgroep Uitvoeringsprogramma van de toekomstvisie gewasbescherming 2030
Voorzitter	10.2.e
Notulist	n.t.b.
Vergaderdatum en -tijd	8 juli 2021, 15.30 uur - 17.00 uur
Locatie	Via Webex

Vergaderpunten

1. Opening en vaststellen van de agenda
2. Verslag vorige vergadering d.d. 2 juni 2021 (*bijlage 2*)
3. Mededelingen
 - a. Beleidslijn actieve openbaarmaking, ter informatie een link naar de brief aan de Tweede Kamer:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/05/10/kamerbrief-over-voorstel-voor-beleidslijn-actieve-openbaarmaking-notas>
 - b. Stand van zaken herzien actieplan (SUD)
Op basis van de binnengekomen reacties en opmerkingen van Stuurgroep-leden wordt een nieuw concept actieplan opgesteld. Dit kon niet voor de aanstaande Stuurgroep worden afgerond. Wel is een reactie op hoofdlijnen opgesteld (*bijlage 3b*). Die reactie gaat in op opmerkingen en vragen die zijn gesteld tijdens het vorige Stuurgroep-overleg en de daarna ingediende schriftelijke algemene opmerkingen.
Vervolg: Het was tevens niet meer mogelijk om een aangepast actieplan voor het zomerreces aan de bewindspersonen voor te leggen. Verder dient een internetconsultatie vooraf in de Ministerraad te worden geagendeerd, hetgeen extra tijd vraagt. Het is niet wenselijk om een internetconsultatie midden in de zomervakantie te laten plaatsvinden. Om hiervoor genoemde redenen zal het aangepaste concept actieplan na de zomervakantie aan de beide (nieuwe?) bewindslieden worden voorgelegd tbv de behandeling van de internetconsultatie in de Ministerraad. Na internet consultatie zal een nieuw concept voor besluitvorming worden voorgelegd aan beide bewindspersonen. En

na akkoord worden toegestuurd aan de Tweede Kamer en de Europese Commissie.

- c. Ter kennisname Jaarplan 2021 (*bijlage 3c*).
- d. Ter kennisname informatie over de voortgang en opzet bij de activiteiten op het thema water en gewasbeschermingsmiddelen (*bijlagen 3d 1 t/m 4*).

4. Governance

De kerngroep heeft op verzoek van de stuurgroep drie onderdelen uitgewerkt: 1) opdracht klankbordgroep, 2) Transitieteam en programmabureau; 3) Indeling van de werkgroepen. De stuurgroep wordt gevraagd om een besluit te nemen over de voorstellen (*bijlage 4*).

5. Rondvraag

6. Sluiting

Volgende vergadering: LNV zal de volgende vergaderingen voor het tweede halfjaar 2021 inplannen.

Herziening NAP: Reactie op ontvangen opmerkingen Stuurgroep UPTV

Inleiding en vervolgproces

Op basis van de binnengekomen reacties en opmerkingen van Stuurgroep-leden wordt een nieuw concept actieplan opgesteld. Dit kon niet voor het Stuurgroep in juli worden afgerond. Wel is hierna al een reactie op hoofdlijnen weer gegeven. Die reactie gaat in op de opmerkingen en vragen die zijn gesteld tijdens het vorige Stuurgroep-overleg en de daarna ingediende schriftelijke algemene opmerkingen.

Vervolg: Het was tevens niet meer mogelijk om een aangepast actieplan voor het zomerreces aan de bewindspersonen voor te leggen. Verder dient een internetconsultatie vooraf in de Ministerraad te worden geagendeerd, hetgeen extra tijd vraagt. Het is niet wenselijk om een internetconsultatie midden in de zomervakantie te laten plaatsvinden. Om hiervoor genoemde redenen zal het aangepaste concept actieplan na de zomervakantie aan de beide (nieuwe?) bewindslieden worden voorgelegd tbv de behandeling van de internetconsultatie in de Ministerraad.

Na internet consultatie zal een nieuw concept voor besluitvorming worden voorgelegd aan beide bewindspersonen. En na akkoord worden toegestuurd aan de Tweede Kamer en de Europese Commissie.

Vragen/opmerkingen ingebracht door de Stuurgroep overleg

Tijdens het overleg op 2 juni 2021 zijn de volgende algemene opmerkingen en vragen gesteld.

- Zorgen nationale actieplannen niet voor een ongelijk speelveld?
- Hoe verhoudt de looptijd van het NAP zich tot Uitvoeringsprogramma
- Hoe zit het met de randvoorwaarden die wel in UP staan?
- Meer aandacht voor IPM (ICM)
- Uitspraak over verbod op professioneel gebruik buiten landbouw
- Drones, inzetbaar voor uitzetten biologische bestrijders
- Wat als monitoringstraject nieuwe inzichten oplevert (tijdlijn?)
- Wat voor eisen stelt de EU/Europese Commissie aan (tussen)doelen
- Level playing field/nationale verschillen in relatie tot F2F strategie/doelen
- Betrokkenheid kerngroep

Via de schriftelijke ronde zijn in aanvulling daarop de volgende algemene opmerkingen geplaatst

- Relevantie andere UP hoofdstukken en paragrafen
- Kwetsbare gebieden
- Relatie GGDO en UP

Verder zijn door vijf Stuurgroep partners concrete tekstvoorstellen aangeleverd

Reactie op hoofdlijnen

Algemeen

Het is goed om te herhalen dat het uitgangspunt is om een beleidsneutraal actieplan in te dienen bij de Europese Commissie. Het ambitieniveau van het UPTV is hoog, dus 'beleidsneutraal' betekent nog steeds een hoog ambitieniveau en zeker niet beleidsarm want er staan veel beleidsacties in het UPTV. Er zijn partijen die op onderdelen een (nog) hoger ambitieniveau vragen. Daar waar sprake is van bestaand beleid op die betreffende onderdelen (aanvullend op UP) kan daaraan tegemoet worden gekomen.

Verder lijkt het idee te bestaan dat met het UPTV de doelen van GGDO uit het zicht zijn verdwenen. Dat is niet het geval. De relevante doelen, tijdlijnen en acties zijn opgenomen in het UPTV.

Speelveld en nationale verschillen, F2F, ambitieniveau

In tegenstelling tot een verordening, die meestal ook gedetailleerde uitvoeringsbepalingen bevat die rechtstreeks bindend is in elke lidstaat, biedt een richtlijn meestal meer beleidsruimte voor een lidstaat voor wat betreft de invulling (subsidiariteitsbeginsel). Dat kan inderdaad leiden tot

verschillen tussen lidstaten. De spelregels zijn het hetzelfde (vastgelegd in de Richtlijn) maar de invulling kan variëren omdat het speelveld (in ieder geval bij gewasbescherming) per lidstaat en ook binnen een lidstaat tussen teelten en regio's kan variëren. Denk aan verschillen veroorzaakt door verschillen in onder meer plaag- en ziekte druk, bodemgesteldheid, water, kennisniveau, (kennis)infrastructuur, intensief/extensief karakter van de landbouw, omvang van de sector (en daarmee verbonden bedrijfseconomische afwegingen van producenten en toeleveranciers) en bevolkingsdichtheid. Dit is terug te zien in de verschillen in actieplannen; waar sommige lidstaten nog werken om opleiding en keuringen op niveau te brengen (met vele kleinschalige agrariërs), hebben andere landen gedifferentieerde heffingen op gewasbeschermingsmiddelen, een centraal registratiesysteem van gebruik gewasbeschermingsmiddelen, spuitvrije zones van 5 tot 10 meter, kwantitatieve doelen en verbodsbepalingen op professioneel gebruik buiten de landbouw. Naarmate er meer ruimte is voor nationaal beleid (verordening vs richtlijn) zijn er meer verschillen denkbaar. Dat is nu niet anders dan tijdens het vaststellen van de Toekomstvisie en het Uitvoeringsprogramma.

De Europese Commissie (EC) heeft in de F2F zowel kwantitatieve als kwalitatieve doelen gesteld voor gewasbescherming. De kwantitatieve doelen zijn gericht op reductie van gebruik en risico's van chemische gewasbeschermingsmiddelen, de kwalitatieve doelen zijn gericht op de ontwikkeling van niet-chemische alternatieven en stimuleren van IPM (geïntegreerde gewasbescherming). De EC heeft t.a.v. de kwantitatieve doelen aangegeven dat ze inspirerend en ambitieus bedoeld zijn voor lidstaten en leidend voor hun eigen initiatieven.

Nederland onderschrijft de richting en intentie van de F2F en heeft aangegeven met het UPTV daar aan bij te dragen. Hetgeen niet betekent dat daarmee de kwantitatieve doelen van de Europese Commissie ook nationaal zijn overgenomen. De meest lidstaten (waaronder NL) zijn van mening dat eerst een impact assessment nodig is om te kijken of de kwantitatieve doelen haalbaar zijn. Er is echter ook een lidstaat die al langere tijd een 50 % reductie als nationaal doel heeft (Frankrijk).

Richtlijn 2009-128 schrijft voor dát een actieplan kwantitatieve doelen en tijdspaden voor vermindering van risico's en bevordering van IPM en alternatieven bevat maar doet geen normerende uitspraken over welke doelen, het ambitieniveau en tijdspad. De richtlijn vereist ook niet dat een actieplan kwantitatieve gebruiksdoelen moet bevatten.

Het UPTV kent kwantitatieve doelen op het gebied van emissiereductie en normoverschrijdingen waterkwaliteit en kwalitatieve of instrumentele doelen op het gebied van het stimuleren van weerbare plant- en teeltsystemen, verbinden land- en tuinbouw en natuur en verminderen milieulast (dalende trend). In beide gevallen met een tijdspad. Beiden dragen bij aan vermindering van risico's van gewasbeschermingsmiddelen en bevorderen van IPM en alternatieven en voldoen aan de bepalingen in de Richtlijn.

Dat neemt niet weg dat het onderzoek naar indicatoren voor de monitoring van de voortgang van het UPTV resultaten kan opleveren die ook bruikbaar zijn voor het actieplan. Die zouden dan bij een tussentijdse aanpassing of de herziening in 2025 onderdeel kunnen worden van geactualiseerd actieplan (zie volgende paragraaf). Verder is relevant dat NL het voornemen heeft de nationale trend in de F2F doelen te gaan volgen en publiceren. Daarvan kan in het huidige herziene actieplan melding van worden gemaakt. Recent heeft de Europese Commissie de EU trend in F2F doelbereik en de nationale trend van ca 20 lidstaten (waaronder NL) gepubliceerd.

Looptijd en nieuwe inzichten (monitoring, biologische landbouw, herziening richtlijn)

In Richtlijn en nationale wetgeving is vastgelegd dat een NAP eens per vijf jaar opnieuw moet worden geëvalueerd en indien nodig herzien. Dat hoeft niet te betekenen dat een NAP dan persé gewijzigd moet worden. Maar wel moet dan na die vijf jaar formeel worden bevestigd (na evaluatie) dat de looptijd van het actieplan in ongewijzigde vorm met 5 jaar wordt verlengd. (Duitsland heeft dat zo toegepast).

De looptijd van het UPTV (tot 2030) betekent dat voor de komende twee NAP's de doelen en acties uit het UPTV worden benut voor de doelen en acties voor landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. En dat de beoogde jaarlijkse monitoringresultaten van het UPTV worden benut als evaluatie van het actieplan in 2025. Als die resultaten aanleiding geven om het UPTV bij te stellen, geldt dat ook voor het actieplan *als afgeleide* van het UPTV.

Binnen de looptijd van het actieplan kan er reden zijn om relevante wijzigingen door te voeren en daarvan melding te maken bij de EC. Het eerder genoemde onderzoek naar indicatoren zou een reden kunnen zijn, evenals gewijzigde ambities van een nieuw Kabinet. Nu al kan melding worden gemaakt van het voornemen om een strategie ter stimulering van biologische landbouw op te stellen. Bij een (tussentijdse) herziening kan worden verwezen naar concrete actie uit die strategie. De richtlijn noemt IPM en biologische landbouw expliciet als twee manieren om de afhankelijkheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen te verminderen.

Een andere reden tot tussentijdse wijziging is mogelijk de beoogde herziening van de Richtlijn. De EC is voornemens om in het eerste kwartaal van 2022 daartoe een voorstel in te dienen bij Raad en Europees Parlement. In de F2F staat dat de EC de herziening wil benutten ter realisatie van de F2F doelen en denkt daarbij aan aanscherping van IPM voorschriften (en toezicht op naleving) omdat uit onderzoek is gebleken dat de implementatie daarvan door lidstaten volgens de EC onvoldoende is. De verwachting is echter dat de herziening van de richtlijn (mogelijk gewijzigd tot een verordening?) relevanter zal zijn voor de looptijd van het volgende Nederlandse actieplan (2025-2030).

Randvoorwaarden/bepalende opgaven en overige UPTV acties.

De TV noemt zes opgaven die mede bepalend zijn voor de bereiken van de ambitie (de drie strategische doelen uit de TV). De ambitie van het TV gaat verder dan het actieplan; de TV beoogt een vergaande transitie naar weerbare plant- en teeltsystemen, verbinding van landbouw en natuur en nagenoeg geen emissie en residuen. Het uitgangspunt voor dit actieplan is dat de UPTV doelen en acties die bijdragen aan die transitie óók bijdragen aan het doel van de Richtlijn, namelijk vermindering van risico's van gewasbeschermingsmiddelen en bevordering van IPM en alternatieve benaderingswijzen en technieken.

Het is mogelijk om de scope van het actieplan te verbreden naar het gehele UPTV. Dat zou dan ook betekenen dat NL (overheid en maatschappelijke partners) over het gehele UPTV naar de EC zou moeten rapporteren. Die afweging kan desgewenst ter besluitvorming aan de betrokken bewindspersonen worden voorgelegd.

IPM

In schriftelijk commentaar werd door zes Stuurgroep partijen aangegeven dat het actieplan teveel nadruk legt op terugdringen van gebruik en risico's en te weinig aandacht geeft aan IPM. Met betrekking tot IPM werd door een partij ook gevraagd om meer handhaving op toepassing van de IPM principes (minder vrijblijvendheid).

De Richtlijn is gericht op het verminderen van risico's en effecten van gewasbeschermingsmiddelen en bevorderen van geïntegreerde plaagbestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken (art 1). IPM (en biologische landbouw) wordt genoemd (art 4 en art 14) als een manier om de afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen cq ziekten en plagen te bestrijden met een lage inzet van gewasbeschermingsmiddelen.

In het actieplan wordt verwezen naar de IPM doelen en acties die zijn opgenomen in het UPTV: bij de paragraaf over doelen en indicatoren en bij de paragraaf over IPM. Indien het actieplan te weinig nadruk zou leggen op IPM zou dat ook voor het UPTV gelden.

Het actieplan volgt de artikelsgewijze volgorde van de Richtlijn en betreft meer onderdelen dan IPM. Door die volgorde en het gegeven dat voor IPM vooral verwezen wordt naar het UPTV, is mogelijk de indruk ontstaan dat IPM te weinig aandacht heeft gekregen. Dat zou kunnen worden opgelost door niet alleen te verwijzen naar het UPTV maar dit te illustreren met een aantal belangrijke elementen en acties uit het UPTV.

Uitspraak over verbod op professioneel gebruik buiten landbouw

Meerdere stuurgroep partners hebben gevraagd om de passage over professioneel gebruik buiten de landbouw aan te passen in het licht van de uitspraak in 2020 waarbij het verbod onverbindend is verklaard. En er rekening mee te houden dat een wetsvoorstel dat een nieuwe grondslag beoogd, door de Tweede Kamer als controversieel is verklaard in de huidige demissionaire periode. De gerechtelijke procedure is nog niet afgerond, de Staat is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad.

De uitspraak over de wettelijke grondslag betekent niet dat het beleid is gewijzigd. Het beleidsmatig uitgangspunt is nog steeds Nee, tenzij. Het is aan het nieuwe Kabinet om het huidige beleid al dan niet te wijzigen. Vooralsnog geldt voor een beleidsneutraal actieplan dat dit het huidige overheidsbeleid dient te verwoorden.

Drones (verbod op luchtvaartuigtoepassingen)

Drones vallen onder de definitie van luchtvaartuigen en toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen via luchtvaartuigen zijn niet toegestaan in Nederland (verbod op luchtvaarttoepassingen, art. 29 Besluit gwb¹). Echter, de drone techniek ontwikkelt snel en er loopt in diverse landen vergelijkend onderzoek naar effectiviteit en drift via drones of conventionele spuitapparatuur vanaf de grond. Daarom dat het actieplan een passage bevat dat de huidige nationale regelgeving wellicht moet worden aangepast, binnen de kaders uit de Richtlijn die luchtvaarttoepassingen onder bepaalde voorwaarden wel toestaat. Mogelijk dat die kaders ook worden geactualiseerd bij de beoogde herziening van de Richtlijn.

Dit laat onverlet dat drones nu al zouden kunnen worden toegepast voor toepassingen anders dan het verspreiden (spuiten) van gewasbeschermingsmiddelen. Bijvoorbeeld voor monitoring en het uitzetten van biologische bestrijders. Uiteraard binnen de algemeen geldende regels voor gebruik van drones.

Betrokkenheid kerngroep UPTV

Zoals weergegeven in de eerste notitie met uitgangspunten voor het opstellen van het actieplan, is het voorleggen van een concept actieplan aan de partijen van het UPTV onderdeel van de raadpleging van stakeholders door de overheid. In dit geval is het voorgelegd aan de Stuurgroep om alle maatschappelijk partners uit de Stuurgroep te betrekken (en niet alleen de partners die deel uitmaken van de kerngroep). Gezien de grote rol die het UPTV speelt bij de inhoud van het actieplan, leek het gerechtvaardigd om een concept voor commentaar te verspreiden onder de Stuurgroep-leden voordat een concept voor bredere maatschappelijke raadpleging (internet consultatie) wordt verspreid.

Het uiteindelijke actieplan is een document dat door de twee betrokken bewindspersonen wordt vastgesteld. Qua vorm wijkt het daardoor af van de gezamenlijk met maatschappelijke partners vastgestelde en ondertekende Toekomstvisie en Uitvoeringsprogramma.

Specifieke gebieden

Enkele Stuurgroep partijen vragen meer aandacht voor kwetsbare gebieden, zoals natuurgebieden en (KRW)stroomgebieden. Het actieplan verwijst naar de beheerplannen die voor die gebieden zijn opgesteld. Indien gewasbeschermingsmiddelen een rol zouden spelen bij het niet kunnen realiseren van (instandhoudings-/kwaliteitsdoelen), zou dat de geëigende plaats zijn om dat te benoemen. Betrokkenen vragen een meer actieve rol vanuit de Richtlijn.

Momenteel loopt een verkenning van IenW naar de toxiciteitsdruk in natuurgebieden. Het actieplan kan in de betreffende paragraaf melding maken van die inventarisatie maar vooruitlopen op de bevindingen is voorbarig.

Tekstuele opmerkingen

Door vijf Stuurgroep partijen zijn concrete tekstvoorstellen (in revisie) voor het actieplan aangeleverd. Een groot deel ervan kan worden overgenomen, een deel niet omdat ze afwijken van huidig beleid of definities of omdat passages van verschillende partijen elkaar tegenspreken. Daar waar de voorstellen niet worden overgenomen, zal dat beargumenteerd worden teruggekoppeld.

¹ NB de minister kan uitzonderingen toestaan in noodsituaties

Organisatie Werkgroep
'Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten'
dd 29 juni 2021

Kleine comité voor coördinatie, afstemming met andere werkgroepen, Kerngroep/Transitieteam:

- 10.2.e (LNV)
- 10.2.e (LTO, secretaries)
- 10.2.e (UvW)
- 10.2.e (IenW, voorzitter)

In de werkgroep participerende partijen:

• LTO (akkerbouw, vollegrondsgroenten, bomen, vaste planten en zomerbloemen) • KAVB • NFO • Nefyto	• Fedecom/Climmar • Cumela • Unie van Waterschappen • LNV • IenW (incl. RWS/WVL)

Subwerkgroep 'Robuust stelsel':

Subwerkgroepen 'Erfemissies en perceelsemissies':

Subwerkgroep 'Vaststellen BBT' (incl. TCT, protocollen meten en beoordelen driftreductie):

Actie 'Gecontroleerde distributie':

Afstemming met 'Hoofdpijnenakkoord zuivering glastuinbouw':

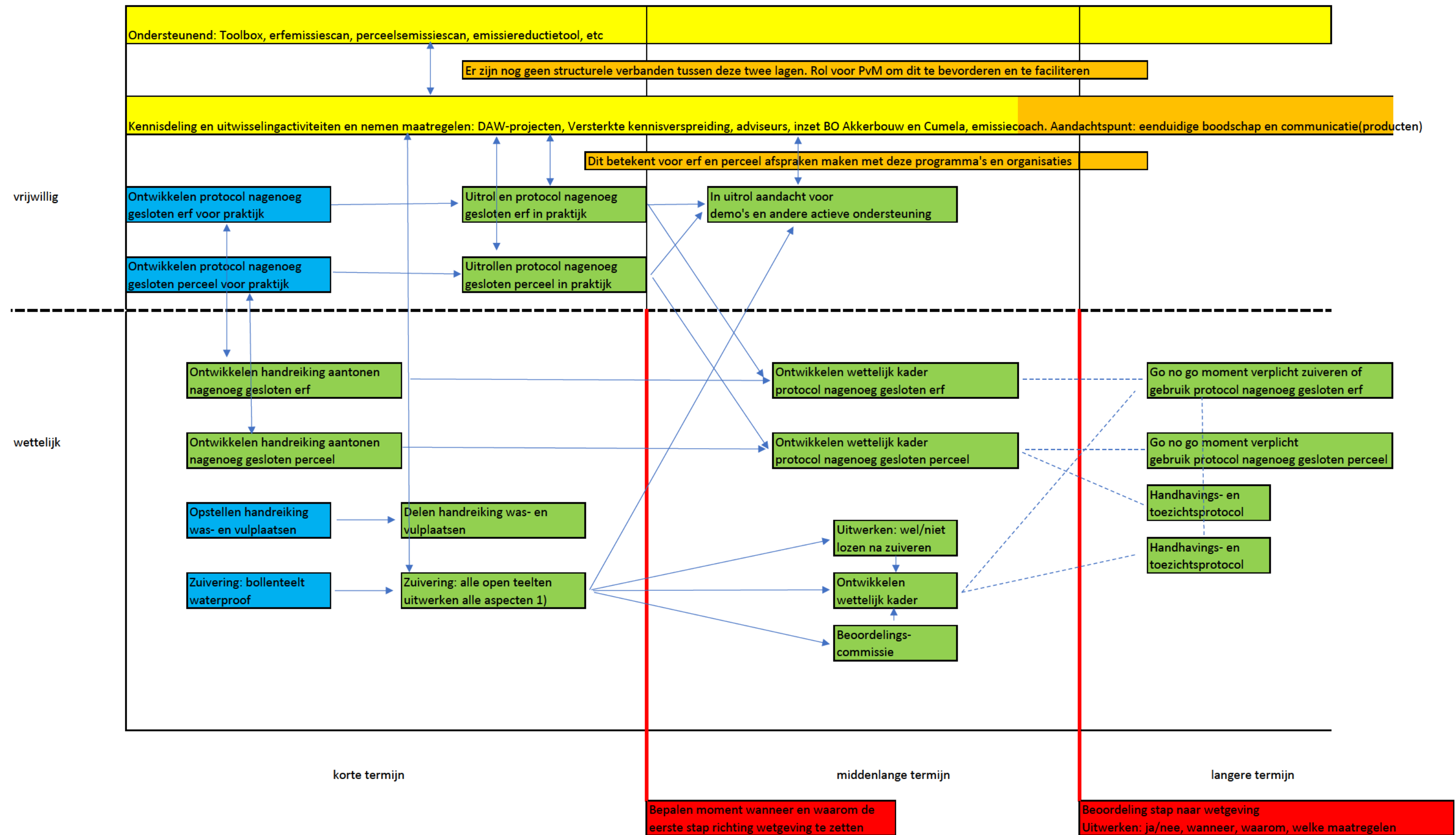
Subwerkgroep 'Versnellen gebruik driftreductiemogelijkheden':

Subwerkgroep 'Wasplaatsen':

Subwerkgroep 'Introductie gesloten transfersysteem':

Afstemming met 'Deltaplan Agrarisch Waterbeheer':

Afstemming met 'UP-Werkgroep die over communicatie gaat':

- valt officieel gezien buiten werkteur PvM maar is speelt wel een belangrijke rol
- Niet in actietabel, wel op te pakken onder PvM
- Lopende acties PvM
- Vervolgacties pvm die nog niet lopen
- Formele momenten die nog uitgewerkt moeten worden, waaronder indicatoren voor te nemen besluit. Besluit ja/nee naar wetgeving moet nog worden genomen.

1) Betreft: standaardwater, testprotocol, beoordelingsprotocol, minimaal zuiveringsrendement. Met aandacht voor sectorspecifieke aspecten

Opzet voortgangsrapportage aan de Stuurgroep van de toekomstvisie GBM 2030

Aan: Stuurgroep Toekomstvisie gewasbescherming 2030

Van: werkgroep 'Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten'

Betreffende: voortgang uitvoering acties

De werkgroep Pakket van Maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten is bezig met de actie om het doel nagenoeg zonder emissies van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 te realiseren, informeert u bij deze compact over de uitvoering van de acties voor de open teelten. De acties worden via verschillende subwerkgroepen uitgewerkt. Net als in het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming staat in het Pakket van Maatregelen de agrarisch ondernemer en zijn handelingsperspectief centraal.

In bijgevoegd schema zijn de acties van het Pakket van Maatregelen in beeld gebracht, inclusief de onderlinge samenhang.

Er zijn op dit moment geen knelpunten die aandacht vragen van de stuurgroep.

1. Erf- en perceelsemissie

- In de actietabel staan zowel het Protocol nagenoeg gesloten erf als de Maatlaat schoon erf opgenomen. De werkgroep heeft besloten om alleen het protocol nagenoeg gesloten erf op te pakken. Het protocol richt zich op alle agrarische ondernemers en loonbedrijven en heeft betrekking op het aantoonbaar voldoen aan de eis van een nagenoeg gesloten erf. Maatlat Schoon erf heeft alleen koplopers als doelgroep. Om de doelen in 2030 te bereiken is een brede aanpak nodig.
- Het protocol nagenoeg gesloten erf heeft tot doel dat de agrarisch ondernemer, teler en loonbedrijf, kan aantonen dat maatregelen zijn genomen om de erfemissie terug te brengen tot nagenoeg nul. Het ontwikkelen van het protocol wordt nu opgepakt voor akkerbouwbedrijven en loonbedrijven, in samenwerking met en met (mede) financiering door Brancheorganisatie Akkerbouw. Het uitwerken gebeurt in samenwerking met de werkgroep. De uitwerking wordt na de zomer van 2021 opgeleverd. Ondertussen worden stappen gezet voor de invulling van de uitrol en de communicatie.
- Voor de aanpak van de uit- en afspoeling van percelen is geconstateerd dat er nu geen aanvullende kennisvragen op basis van een inventarisatie van de nu bekende en uitgewerkte perceelsmaatregelen. De gezette vervolgstap is het komen tot een beschrijving van een nagenoeg gesloten perceel. Dit naar analogie van het ontwikkelen van een nagenoeg gesloten erf. In het verlengde van het ontwikkelen van het protocol nagenoeg gesloten erf, is ook voor dit protocol samenwerking gezocht met BO Akkerbouw om het op te pakken voor akkerbouwbedrijven. Hierbij wordt samengewerkt met de werkgroep, waarbij dezelfde aanpak met tijdspad wordt gevolgd.

In bijgevoegd schema zijn de acties met betrekking tot erf- en perceelsemissie in beeld gebracht, inclusief de onderlinge samenhang.

2. Wasplaatsen

Een subwerkgroep bestaande uit Cumela, I&W, KAVB, LTO, Nefyto en UvW gaat aan de slag met in beeld brengen van de knelpunten met betrekking tot de aanleg en het gebruik van wasplaatsen in beeld te brengen, alsmede het doen van voorstellen om knelpunten op te lossen. Het doel is om tot een handreiking te komen voor de telers en de waterschappen, omgevingsdiensten en gemeenten die duidelijkheid schept hoe een wasplaats kan worden aangelegd en in bedrijf gehouden. Er zijn vragenlijsten per doelgroep (agrarische ondernemers en loonbedrijven, waterschappen, omgevingsdiensten en RUD's en overige partijen, zoals adviseurs en leveranciers van technieken. De vragenlijsten zijn begin juni verspreid, om begin juli de resultaten te kunnen verwerken. In de vervolgstap worden de knelpunten en de mogelijke oplossingsrichtingen samengevat, om te komen tot bovenbedoelde handreiking. Deze samenvatting zal worden geagendeerd in een volgende vergadering van de werkgroep

3. Versnellen gebruik driftreductiemogelijkheden

Het doel van deze subwerkgroep, bestaande uit Fedecom, LNV, LTO Nederland, is het uitwerken van enkele nieuwe principes voor het versnellen van de beschikbaarheid van driftreducerende maatregelen en technieken door het toepassen van rekenregels, expert judgement en experimenteerruimte.

De subwerkgroep heeft drie startnotities opgesteld voor het toepassen van:

- rekenregels om het combineren van maatregelen en/of technieken mogelijk te maken, zodat het effect van de combinaties berekend kan worden in plaats van via onderzoek;
- expert judgement voor het vaststellen van het effect van driftreducerende maatregelen en/of technieken, waardoor onderzoek niet of in beperkte mate nodig is;
- experimenteerruimte met nieuwe, innovatieve driftreducerende technieken en/of maatregelen, waardoor deze sneller beschikbaar en toepasbaar zijn voor de praktijk.

Experimenteerruimte beperkt zich echter niet tot het aspect driftreductie, maar kan in het kader van het "Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030" breder toegepast worden. De notitie beschrijft daarom het principe van experimenteerruimte in de volle breedte .

De stuurgroep heeft op 9 maart jl. ingestemd met het verder uitwerken van de drie startnotities. Dit heeft ertoe geleid dat in de subwerkgroep afspraken zijn gemaakt over het verder uitwerken van de drie startnotities aan de hand van voorbeelden / casussen e.d.

4. Robuust stelsel in 2020

Het doel van deze subwerkgroep is "Het opstellen van een voorstel voor het synchroniseren van het generieke milieubeleid en het toelatingsbeleid." Dat wil zeggen dat het generieke milieubeleid en het toelatingsbeleid op elkaar moeten aansluiten. Hierbij worden de volgende randvoorwaarden gebruikt:

- Het robuuste stelsel en de agrarische ondernemer staat centraal.
- Het robuuste stelsel moet eenduidig en eenvoudig zijn;
- Het robuuste stelsel moet toekomstgericht zijn en de innovatie bevorderen / stimuleren;
- Er moet rekening bij het opstellen van het robuuste stelsel rekening worden gehouden met de uitvoerbaarheid voor de agrarische ondernemers en de controleerbaarheid / handhaafbaarheid voor de toezichthouders.
- We zoeken naar oplossingen.

We signaleren richting de brede werkgroep de onderwerpen die niet binnen het robuuste stelsel worden opgepakt.

De subwerkgroep, bestaande uit Agrodix, Ctgb, Fedecom, LNV, LTO Nederland, Nefyto en UvW, pakt verschillende onderwerpen en aspecten op die relevant zijn voor het formuleren van een voorstel voor een robuust stelsel, zoals beoordeling drift in relatie tot niet-doelwit arthropoden en niet-doelwit planten, teeltvrije zones, driftcurves, gewasdifferentiatie, kantdoppen, ..

De subwerkgroep is inmiddels 3 maal bijeen geweest. In het laatste overleg is afgesproken om de gaan werken aan het opstellen van scenario's van mogelijke robuuste stelsels in 2030. Het eerste scenario dat uitgewerkt gaat worden is driftreductie met ten minste 95%. Dit percentage is conform hetgeen is afgesproken in het "pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten".

5. Introductie gesloten transfersysteem

Met betrekking tot de easyconnect zijn evenals in 2020 ook in 2021 diverse pilots gepland. De boomkwekerij en de teelt van vaste planten worden dit jaar meegenomen in de pilots. Ook zullen gewasbeschermingsmiddelen voor dospelbaden op bloembollenbedrijven in de pilot worden betrokken. Gewasbeschermingsmiddelen die gebruikt worden op zaaimachines zijn vooralsnog niet in beeld. Voor dit laatste ontbreken nog details. In die pilots is ook aandacht voor het afmeten van kleine hoeveelheden.

Een eerste oriënterende bespreking met het ministerie van IenW heeft inmiddels plaatsgevonden over de implementatie van de afspraak, in het kader van het Pakket van Maatregelen emissiereductie gewasbeschermingsmiddelen open teelten, dat het vullen van de spuitmachines met vloeibare gewasbeschermingsmiddelen alleen nog mag plaatsvinden via een uniform gesloten vulsysteem. De datum waarop de bedrijven met open teelten moeten voldoen aan deze verplichting is 1 januari 2024. Via de werkgroep zijn partijen uitgenodigd om deel te nemen aan een implementatiegroep.

ISO-richtlijn ISO 21191:2021 Equipment for crop protection - Closed transfer systems (CTS) - Performance specification is in februari van dit jaar gepubliceerd.

Onder auspiciën van CropLife Europe zal in 2021 in vier landen, waaronder Nederland GLP-blootstellingsonderzoek plaatsvinden met het doel de resultaten van het onderzoek op te nemen in de beoordelingsprotocollen voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen.

EasyFlow is al op markt en eind dit jaar kunnen ook de eerste easyconnects door de spuitmachine-fabrikanten aan de kopers van spuitapparatuur worden aangeboden. De nieuw, ontwikkelde doppen voor de gewasbeschermingsmiddelenverpakkingen voor gebruik met de easyconnect zullen ten behoeve van het volgend seizoen op de eerste verpakkingen zijn aangebracht.

6. Vaststellen BBT

- Het bureau Org-ID heeft in opdracht van IenW onder belanghebbenden een vraagarticulatie uitgevoerd om duidelijk te krijgen welke vragen er leven met betrekking tot het toepassen van BBT in open teelten.
- Het bureau Schuttelaar en Partners heeft in opdracht van IenW onder belanghebbenden met de Technische Commissie Techniek (TCT) opgedane ervaringen geïnventariseerd.
- Er is uit het midden van de werkgroep een subwerkgroep (LTO, Fedecom, IenW) ingesteld die voor BBT drie sporen heeft onderscheiden, namelijk: a) basismaatregelen die voor nieuwe machines zijn voorgeschreven op basis van de EU-machinerichtlijn, b) aanvullende maatregelen, technieken die nog niet op basis van de machinerichtlijn zijn voorgeschreven en voornamelijk driftreductie betreffen en c) innovatieve nieuwe technieken waaronder plaatsspecifieke toepassing van gewasbeschermingsmiddelen.
 - a) Onderzocht wordt o.a. of voor volleldes toepassingen de basismaatregelen voor nieuwe machines uit de Machinerichtlijn ook als basis kunnen gelden waaraan oudere machines na verloop van tijd (technische levensduur) aan moeten gaan voldoen. Op basis van gegevens van SKL (Keuring Landbouw-spruiten) wordt vastgesteld wat de betekenis hiervan is voor de sector.
 - b) Spuitdruk, rijsnelheid, hoogte spuitboom zijn belangrijke factoren die de drift bepalen. In het BBT-traject zal hier ook aandacht voor zijn, met als mogelijk resultaat normering. Dan is het belangrijk deze factoren te registreren zodat er ook op kan worden toegezien. Een andere optie is het robuust maken van technieken. Een voorbeeld waar dit is gebeurd zijn de zuiveringstechnieken in de glastuinbouw. Deze zijn zo ontwikkeld dat bij bv. onvoldoende zuivering er niet kan worden geloozd.
 - c) De TCT beschouwt op basis van de in de afgelopen jaren met aanvragen opgedane ervaringen welke aspecten moeten worden meegewogen om te kunnen beoordelen of het aannemelijk is dat driftreducerende doppen en technieken in de praktijk ook daadwerkelijk driftarme worden toegepast. Op basis van bovenstaande acties wordt bezien of voor volleldes-toepassingen de huidige meet- en beoordelingsprotocollen actualisatie behoeven.
 - d) Onderzocht wordt of voor plaatsspecifieke toepassing de huidige referentie voor bijvoorbeeld drift kan volstaan of dat voor dit soort technieken nieuwe meet- en beoordelingsprotocollen moeten worden vastgesteld. Daarnaast is er naar mening van de landbouwmechanisatiebedrijven behoefte aan pilots/experimenteerruimte voor innovatieve technieken, die gezien de aarde niet binnen de huidige protocollen beoordeeld lijken te kunnen worden.

7. Gecontroleerde distributie

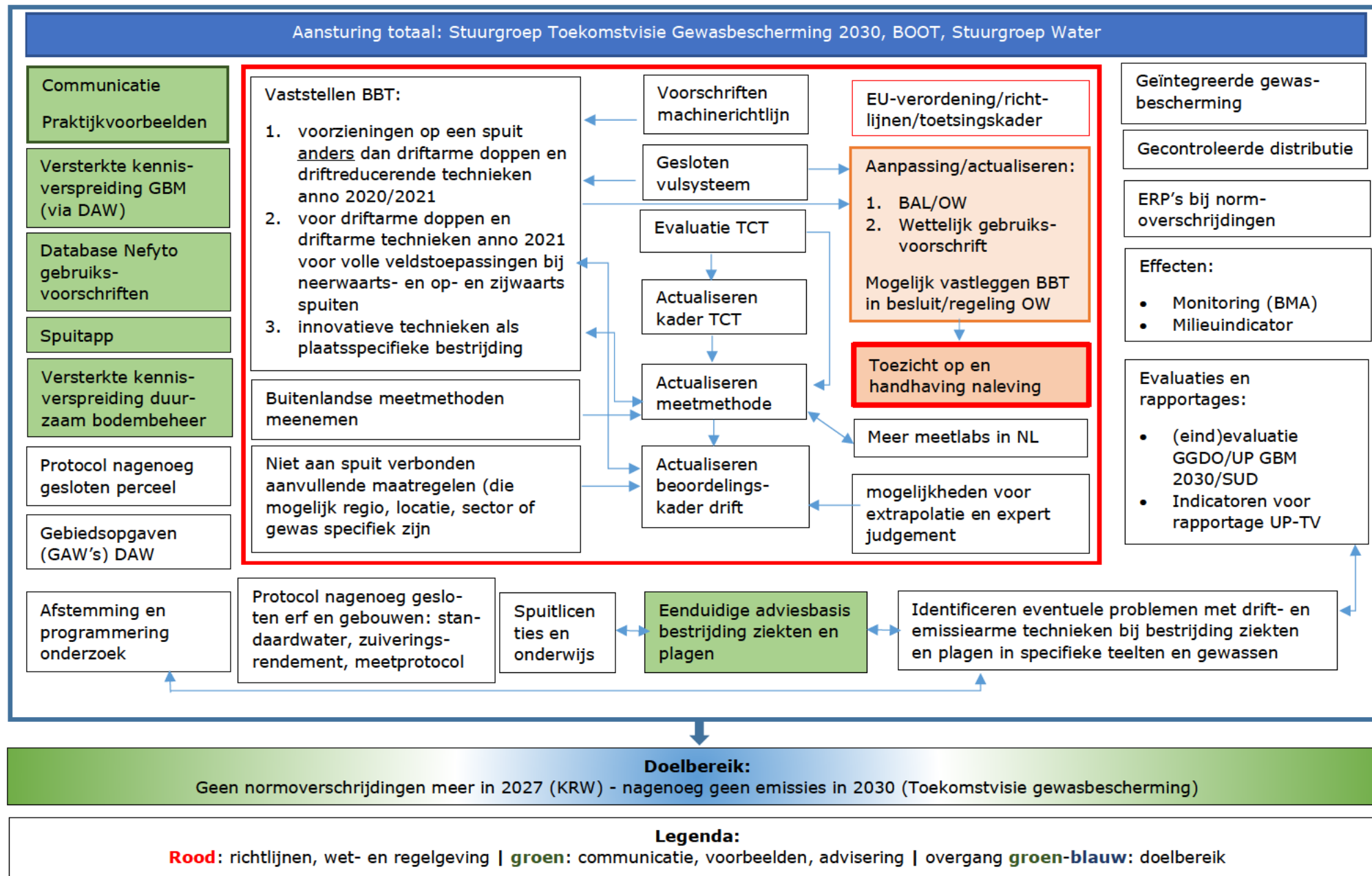
- PM Agrodis.

8. Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

- In het DAW-supportteam hebben LTO en Unie toegelicht waar het Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten inhoud aan geeft.
- In het kader van de 'Impuls voor agrarische waterbeheer' worden per waterschap de 'Gebiedsdocumenten voor het agrarisch waterbeheer' (GAW's) opgesteld. Deze GAW's geven duidelijkheid over de resterende wateropgaven, niet alleen voor waterkwaliteit, maar ook voor droogte en wateroverlast. Op basis van o.a. monitoringsresultaten (waaronder de Bestrijdingsmiddelenatlas) worden daarin ook de resterende opgaven voor gewasbeschermingsmiddelen geïdentificeerd.
- In overleg tussen LNV – LTO/DAW – IenW is besproken of er in het kader van DAW in navolging van a) goede landbouwpraktijk bemesting en b) duurzaam bodembeheer ook een 'versterkte kennisverspreiding' voor plaagbestrijding en toepassing van gewasbeschermingsmiddelen kan worden opgezet.

28 juni 2021

Samenhang van acties 'Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten' versie 3 mei 2021

Voorstel van de kerngroep over diverse onderdelen van de governance van het UP

In opdracht van de stuurgroep heeft de kerngroep zich gebogen over drie onderdelen van de governance van het UP: De klankbordgroep, het transitieteam/programmabureau en de werkgroepen. De kerngroep doet voor elk onderdeel een voorstel, waarvan de uitwerking verderop in dit document te vinden is. Aansluitend aan de drie voorstellen zijn er nog aanvullende punten die bij het opstellen van de voorstellen in de kerngroep aan de orde zijn gekomen. Deze wil de kerngroep graag meegeven aan de stuurgroep. De onderdelen zijn in de volgende volgorde uitgewerkt:

1. Klankbordgroep
2. Transitieteam/programmabureau
3. Werkgroepen
4. Overige

Vragen aan de Stuurgroep:

1. Kan de stuurgroep zich vinden in het voorstel voor de klankbordgroep?
2. Kan de stuurgroep zich vinden in het voorstel voor het programmabureau en het transitieteam?
3. Kan de stuurgroep zich vinden in het voorstel voor de indeling van de werkgroepen?
4. Kan de stuurgroep zich vinden in de voorgestelde vervolg aanpak van de kerngroep?

Vervolg aanpak

Bij akkoord door de stuurgroep op de verschillende voorstellen, beoogd de kerngroep de volgende vervolg aanpak:

Klankbordgroep

- Het opstellen van een voorstel tot personele bezetting van de klankbordgroep;
- Het opstellen van een tems of reference voor de klankbordgroep, waarin waarin doel, taken, werkwijze, mandaat en vertrouwelijkheid van de klankbordgroep formeel worden beschreven. Personen die toetreden tot de klankbordgroep gaan akkoord met deze ToR.
- Deze producten zullen in de volgende stuurgroep na de zomer aan de stuurgroep worden voorgelegd.

Transitieteam/programmabureau

- De kerngroep zal zich deze zomer nog buigen over het opstellen van een functieprofiel en opdrachtomschrijving voor de inhuur van de bezetting van het programmabureau.
- De opdracht zal vervolgens door LNV worden uitgezet.

Werkgroepen

- De kerngroep zal zich deze zomer nog buigen over het opstellen van een opdrachtomschrijving voor elke werkgroep, waarin ook de bestaande acties van het UP worden onderverdeeld.
- In overleg met de eerste ring zal de kerngroep kijken welke organisaties de positie van voorzitter en secretaris innemen voor de verschillende werkgroepen.
- De werkgroepen kunnen na invulling van de bezetting in september aan de slag.

1. Voorstel Klankbordgroep

Advies van KPMG

Het advies van KPMG is door de stuurgroep overgenomen om de klankbordgroep samen te stellen uit partijen die groepen vertegenwoordigen die geen deel uitmaken van de stuurgroep. Het omvat experts die de uitvoering van het UP2030 kunnen beoordelen en met hun feedback de stuurgroep scherp houden. De klankbordgroep heeft geen verhouding met overige lagen in de governance.

Moment van inrichten

De stuurgroep wil in juli (Q2) een duidelijke opdracht voor de klankbordgroep en een aanzet voor deelnemers, hiervoor wordt zorgvuldigheid gevraagd. In Q3 wordt de klankbordgroep actief

Opdracht van de stuurgroep aan de klankbordgroep

In de klankbordgroep staat de transitie die de Toekomstvisie beoogt centraal. De leden van de klankbordgroep vervullen een stimulerende en motiverende rol en adviseren gevraagd en ongevraagd aan de stuurgroep over de kwaliteit en de voortgang van het van het Uitvoeringsprogramma gewasbescherming2030, zowel op de inhoud als op het proces van de transitie. Hiervoor ontvangen zij tenminste twee keer per jaar een compleet overzicht waaruit de actuele stand van zaken ten aanzien van de uitvoering van acties blijkt. Van elke bijeenkomst van de klankbordgroep wordt hun beargumenteerde advies schriftelijk voorgelegd aan de stuurgroep. De klankbordgroep geeft tenminste een advies over het jaarplan, dat hiervoor jaarlijks en tijdig wordt aangeleverd door de stuurgroep. De stuurgroep verzorgt tenminste 2 keer per jaar een terugkoppeling naar de klankbordgroep over wat is besloten over de voorgelegde adviezen. De beargumenteerde terugkoppeling van de stuurgroep – waarin de voorgelegde adviezen zijn opgenomen – wordt openbaar gemaakt via de nog te ontwikkelen communicatielijnen van het UP.

Samenstelling en deelnemers

Voorgesteld wordt om de klankbordgroep samen te stellen uit een brede groep van inhoudelijke experts – max. 10-15 personen – die de kwaliteit en de voortgang van de uitvoering van het UP kunnen beoordelen. Voor de deelnemers wordt een maximum aantal jaren bepaald (circa 4 jaren) dat zij zitting hebben in deze klankbordgroep.

De leden onderschrijven de doelen en ambitie van het Uitvoeringsprogramma en zijn op persoonlijke titel lid van de klankbordgroep. De leden van de klankbordgroep brengen hun (internationale) kennis van en oog voor de praktijk gecombineerd met wetenschappelijke kennis en ontwikkelingen dus in zonder last of ruggespraak, op de relevante domeinen, zijnde:

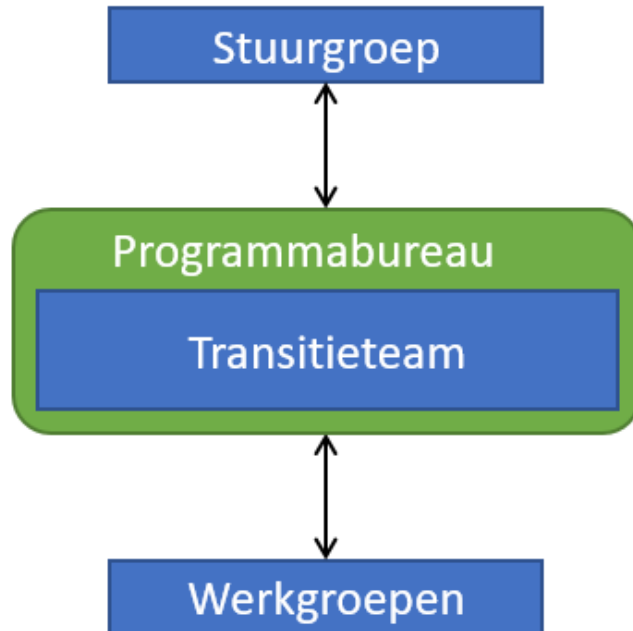
- Teelt en/of teeltsystemen;
- Keten en ketenprocessen;
- Wetenschap;
- Publieke domein / maatschappij;
- Toeleveranciers van goederen en diensten.

Aandachtspunt voor de stuurgroep

De kerngroep stelt voor om de klankbordgroep niet als consultatiegroep te laten functioneren, voor partijen die niet in de stuurgroep zitten. De spits van de klankbordgroep is gericht op inhoud en proces meedenken. Daarom is het voorstel om een consultatiegroep in te stellen rond het transitieteam (zoals de tweede ring). Dit punt wordt nader beschreven in de notitie over het transitieteam.

2. Voorstel Transitieteam en Programmabureau

Tijdens de stuurgroep van 02-06-2021 hebben de leden de voorkeur uitgesproken voor optie 2b. In deze optie werken het transitieteam en het programmabureau als een eenheid nauw samen om het proces en de werkgroepen aan te sturen (zie afbeelding). Hieronder volgt een verdere uitwerking door de kerngroep.

Transitieteam

- Samenstelling: Bestaat uit leden van de huidige kerngroep (Agrodis, Artemis, IenW, LTO Nederland, LNV, Nefyto, Natuurenmilieu, Plantum). Het transitieteam wordt voorgezeten door de procesmanager van het programmabureau. De ondersteuner van het programmabureau zal de secretaris zijn.
- Opdracht: Het transitieteam geeft, op basis van besluitvorming in de stuurgroep, inhoudelijk richting aan de transitie naar weerbare plant- en teeltsystemen en adviseert de stuurgroep en werkgroepen op strategisch niveau over wat er nodig is om de transitie naar weerbare plant- en teeltsystemen te kunnen maken. Het transitieteam zorgt voor de integraliteit en inhoudelijke verbinding tussen de verschillende onderdelen en onderwerpen van het UP. Ze werkt nauw samen met het programmabureau die verantwoordelijk is voor de processturing (verderop hierover meer).
- Taken
 - o Inhoudelijke verbinding leggen tussen de verschillende onderdelen van het uitvoeringsprogramma mede aan de hand van producten van werkgroepen.
 - o Samenhang en interacties bewaken tussen werkgroepen en werkgroep-overstijgende onderwerpen.
 - o Signaleren en agenderen van horizontale (werkgroep-overstijgende) vraagstukken en opgaven t.b.v. de transitie.
 - o Voortgang duiden van de transitie aan de hand van de monitoringresultaten en resultaten van uitgevoerde acties – mede ingegeven door de werkgroepen. Het transitieteam kan suggesties aandragen aan de stuurgroep voor bijsturing.
 - o Opstellen jaarplan aan de hand van de input van werkgroepen.
 - o Voorbereiden van bespreek- en beslispunten voor de stuurgroep, al dan niet aangedragen door werkgroepen.

- Competenties:
 - o De leden van het transitieteam hebben voldoende inhoudelijke kennis nodig van de relatie weerbaarheid en gewasbescherming, maar hebben ook oog voor processen, relaties en relevante externe ontwikkelingen. Daarnaast beschikken ze over politiek-bestuurlijk sensitiviteit.
 - o De leden van het transitieteam zijn afgevaardigden vanuit hun eigen partij. De eigen belangen mogen meegenomen worden aan tafel, maar het belang van de transitie als geheel staat centraal.

Programmabureau:

- Samenstelling: Het programmabureau bestaat uit twee personen (2fte): procesbegeleider en een ondersteuner. Beide personen worden extern ingehuurd door LNV.
- Opdracht: Het programmabureau faciliteert, coördineert en ondersteunt bij de uitvoering van het UP. Het programmabureau treedt op als procesbegeleider voor de transitie en kijkt wat er nodig is voor het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma. Daarnaast vormt het een eerste aanspreekpunt (loket) voor externe partijen.
- Taak: procesbegeleider
 - o Technisch voorzitter transitieteam.
 - o Secretaris stuurgroep.
 - o Technische begeleiding transitieproces. De procesbegeleider houdt toezicht op de planning en spoort waar nodig werkgroepen aan om tijdig producten te leveren.
 - o Betrekken en informeren van externe partijen o.b.v. een periodiek verslag (bijvoorbeeld maandelijks). Daarnaast vormt de procesbegeleider het eerste aanspreekpunt voor externe partijen.
- Taak: ondersteuner
 - o Ondersteuner procesbegeleider.
 - o Secretaris transitieteam en eventuele secretariële ondersteuning van de werkgroepen.
 - o Administratieve en ondersteunende taken (verzamelen relevante rapporten/verzamelen werkgroep output/etc.).
- Competenties:
 - o Procesbegeleider: Moet goed overzicht kunnen bewaren en bij voorkeur transitiekennis hebben. Ook bekend zijn in de agrarische wereld en beschikken over de juiste communicatieve vaardigheden.
 - o Ondersteuner: Vooral administratieve taken, maar wellicht ook communicatie ervaring.

Interactie met de eerste ring

- Partners van het UP die niet deelnemen in het transitieteam zullen onderdeel blijven van de eerste ring.
- Het transitieteam zal in het kader van transparantie standaard alle verslagen delen met de eerste ring.
- Bij concrete vragen die alle partijen aangaan wordt de eerste ring (schriftelijk) geconsulteerd door het transitieteam. Deze consultatie is hybride en er zullen in sommige gevallen korte antwoordtermijnen zijn. De termijnen worden met de procesbegeleider van het programmabureau afgesproken.
- Met enige regelmaat (tenminste jaarlijks) is er een fysieke inhoudelijke bijeenkomst met het transitieteam, programmabureau en deelnemers eerste ring.

3. Voorstel omtrent de vorming van Werkgroepen tbv de Stuurgroep

KPMG heeft in een eindrapport een voorstel voor de Governance van het UP afgeleverd. De Kerngroep heeft een notitie gemaakt met discussiepunten hierover voor de Stuurgroep. Stuurgroep heeft in haar laatste vergadering van 2 juni j.l. een aantal besluiten genomen die het KPMG rapport volgen of hier van afwijken, met het verzoek aan de Kerngroep dit verder uit te werken. Hier een voorstel voor de Werkgroepen op basis van de hiërarchie van de governance.

Werkgroepen

Doelen en taken van de Werkgroepen (WG's)

Het doel van de WGs is om 'bottom-up' er zorg voor te dragen dat de acties zo uitgevoerd en geïntegreerd worden, dat ze inhoudelijk en tijdig zorgen dat de strategische en de operationele (tussen)doelen van het UP worden bereikt.

De taak van de werkgroepen als geheel is divers en omvat de volgende zaken:

- Inhoud: planning bewaken van de uitvoering van acties, en stimuleren dat de inhoudelijke kwaliteit daarvan goed geborgd wordt door de trekker van de betreffende actie.
- Integraliteit: samenhang zowel tussen verschillende acties als tussen de verschillende doelen waarop zij van invloed zijn;
- Efficiëntie: optimale benutting van beschikbare capaciteit en middelen;
- Volgtijdigheid: niet alles kan tegelijk, er moeten prioriteiten gesteld worden;
- Resultaatgerichtheid: elke actie is opgesteld met een beoogd strategisch en operationeel doel in relatie tot het uitvoeringsprogramma. Hierop dient gestuurd te worden.
- Samenwerking: initiëren van afstemming en samenwerking tussen verschillende acties als die een samenhang hebben bij het bereiken van de doelen; bewaken van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en draagvlak van alle partijen die in de acties participeren.

Aantal Werkgroepen (WG's):

Aansluitend bij bovenstaande overwegingen is het logisch om voor de groepering de bundeling van samenhangende acties volgens de *Thema's van het jaarplan* (excell tabel) als uitgangspunt te nemen. Om het aantal WG's te beperken, worden 6 WG's voorgesteld:.

1. Weerbaarheid (Informatie, Kennisontwikkeling, innovatie & toepassing)
2. Verbinding landbouw en natuur (cross- cutting)
3. Pakket v Maatregelen
4. Platform dz glastuinbouw (onderdelen gewasbescherming uit het hoofdlijnenakkoord en pakket van maatregelen).
5. Werkgroep Actuele vraagstukken
6. Randvoorwaarden (monitoring, regelgeving en incentives in de keten)

De WG's 3 – 5 zijn bestaande WG's die worden voortgezet, maar ihkv de acties in het UP moeten deze WG's besluiten of hier nog partijen aan worden toegevoegd.

De WG's functioneren parallel aan de drie strategische doelen en de randvoorwaarden van het UP:

1. Weerbare planten en teeltsystemen: WG 1 volgt de acties waarmee de state-of-the-art kennis wordt verzameld, de bouwstenen worden ontwikkeld, en geïntegreerd tot op praktijkniveau en toegepast. Het gaat hier dus om de *technisch/inhoudelijke* acties in de transitie naar weerbaarheid.

2. Verbinding land- en tuinbouw en natuur: er zijn weinig acties die zich hier specifiek op richten, maar wel veel acties die hier een bijdrage aan kunnen leveren c.q. afhankelijk zijn van deze verbinding. Deze WG 2 is daarom 'cross-cutting' over alle acties in de verschillende thema's en initieert waar nodig samenwerking tussen acties tot een integraal niveau om de verbinding met de natuur te versterken.
3. Nagenoeg geen emissies: WG 3 is een bestaande WG die zich richt op lopende acties die onderdeel zijn van het UP. Een extra taak van deze WG's is om de andere acties in het UP die leiden tot beperking van emissies in de WGs te betrekken, zodat de integraliteit wordt bewaakt. En daarmee ook mogelijk andere personen aan de WG's toevoegen.
4. Platform Duurzame Glastuinbouw: De focus van deze WG ligt op de acties die betrekking hebben op gewasbescherming. Daarnaast is het taak om andere acties die leiden tot beperking van emissies van gewasbeschermingsmiddelen in de werkgroep te betrekken.
5. Actuele vraagstukken: Voorwaarde voor een soepele transitie is dat ondernemers ook op korte termijn handelingsperspectief geboden wordt. Dat vereist optimale benutting van bestaande bouwstenen en waar mogelijk versnelde ontwikkeling van nieuwe bouwstenen teneinde knelpunten in teelten te voorkomen of op te lossen. Hiervoor is reeds de bestaande WG actuele vraagstukken opgericht (WG 5), welke behouden blijft.
6. Randvoorwaarden: WG 6 volgt de acties voor monitoring, aanpassingen van regelgevingen, incentives in de gehele keten (inclusief 'nagenoeg geen residuen'). Dit geheel aan randvoorwaarden is nodig om het voor de teler interessant te maken om de transitie te gaan maken en voldoende handelingsperspectieven te bieden. Het gaat hier dus om *procesmatige* acties in de transitie naar weerbaarheid.

Werkwijze WG's:

Ontleend aan de systematiek bij 'Actuele vraagstukken' zijn de *organisatie en taken* van de WG's als volgt:

- Iedere WG bestaat uit leden van de UP partners die een sterke affiniteit met de onderwerpen/acties van het Thema hebben. Het trekkerschap van, dan wel betrokkenheid bij acties die onder de betreffende WG vallen is daarbij leidend.
- Elke WG heeft een voorzitter en een secretaris, uit de eigen gelederen. Zij zorgen voor de coordinatie, de agenda en de voortgangsbewaking en worden hierbij secretarieel ondersteund door het Programmabureau.
- Iedere WG komt tenminste 2 keer per jaar bij elkaar voor het bespreken/monitoren van alle acties van het Thema en doet suggesties voor aanpassingen/nieuwe acties;
- De WG stelt - waar wenselijk – een sub-WG¹ in om op deelgebieden acties daadwerkelijk uit te voeren. (Concept) resultaten en bespreekpunten van acties worden samengebracht en besproken op werkgroepniveau en vastgelegd.
- Vraagstukken of discussiepunten bij de uitvoering van acties worden in de WG zelf besproken en zo mogelijk opgelost. Alleen wanneer dit niet leidt tot een eensluidend antwoord wordt een vraagstuk voorgelegd aan het Transitieteam.
- De WG's rapporteren via het Transitieteam aan de Stuurgroep. Het Transitieteam fungeert als tussenschakel naar de Stuurgroep. Waar mogelijk probeert het Transitieteam vraagstukken omtrent de acties waar de WG niet uit komt samen op te lossen. Zijn er dan nog beslispunten over (b.v over aanpassingen en vernieuwingen van acties) dan worden die expliciet voorgelegd aan de Stuurgroep. In interactie met het Transitieteam wordt ook de samenhang tussen de WGs bewaakt.

¹Het is aan de WG's om de uitvoering van acties al dan niet te beleggen in subwerkgroepen. Als inspirerend voorbeeld kan de werkwijze bij Pakket van Maatregelen (WG 5) gelden, (bijgevoegd).

Samenstelling WG's

Voor de personele inrichting van de WG's wordt de volgende werkwijze voorgesteld;

1. per WG wordt een overzicht gemaakt van trekkers van acties vallend onder die WG. Deze partijen wordt gevraagd in de werkgroep te participeren;
2. Voor bestaande WG's wordt een overzicht gemaakt van partners die nu al participeren. Deze partners krijgen de keuze om te blijven participeren;
3. Het resultaat uit stap 1 en 2 voor alle werkgroepen wordt gedeeld met de eerste ring, op basis waarvan partners zich *incl. inhoudelijke motivatie* kunnen aanmelden voor deelname in een WG.
4. Het transitieteam stelt een voorstel voor voorzitter en secretaris per WG op o.b.v. (a) betrokkenheid van partners bij acties in de WG, (b) onderlinge complementariteit en (c) overall verdeling verantwoordelijkheden over alle partners. Partners kunnen hun wensen hieromtrent vooraf kenbaar maken.

4. Overige punten

Onderlinge samenhang en interactie tussen werkgroepen, transitieteam en programmabureau

- De werkgroepen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van acties en het realiseren van de beoogde resultaten hierin;
- Werkgroepen rapporteren hun voortgang aan het programmabureau. Het transitieteam zal aan de hand van de producten van de werkgroepen de samenhang bewaken.
- Bij complexe vraagstukken of knelpunten die niet op werkgroep niveau beslecht kunnen worden denkt in eerste instantie het transitieteam mee over gewenste aanpak en route;
- Beslispunten en bespreekpunten voor de stuurgroep zullen via het transitieteam aan de stuurgroep worden voorgelegd.

Contact externe partijen

- Naast de eerste ring zijn er ook belanghebbenden die niet in de stuurgroep zijn vertegenwoordigd, de zgn. derde partijen (BO akkerbouw, Greenports NL, IPO, NGO's, etc.) Voor contact met deze partijen ligt de focus op *samenwerking*. Deze wordt op twee manieren ingevuld:
 - o Op initiatief van deelnemende partners, via de afzonderlijke acties. Trekkers van acties kunnen in overleg met betrokken partners besluiten om deze uit te voeren in gezamenlijkheid met derden zoals bovengenoemde partijen;
 - o Op initiatief van derde partijen, via concrete inhoudelijke voorstellen. Het UP verwelkomt partijen die medeverantwoordelijkheid in de uitvoering willen nemen en nodigt hen uit om concrete voorstellen hiertoe aan te dragen bij het programmabureau. Het transitieteam zal zich hier in eerste instantie over buigen en het gesprek aangaan met betreffende partijen.
- Daarnaast worden deze partijen geïnformeerd via de toekomstige communicatiekanalen over de voortgang, de uitvoering en de inhoudelijke ontwikkelingen van het UP

Communicatie:

De kerngroep is van mening dat communicatiedeskundigen zich moeten buigen over het opstellen van een communicatiestrategie. Aan de hand daarvan wordt gekeken wat er nodig is en wie die rol op kan pakken. Uitvoerende taken rondom communicatie kunnen worden belegd bij het programmabureau. In de tussentijd worden de bestaande communicatiekanalen benut.

Monitoring:

Bij het opstellen van de monitoringsstrategie zal worden meegenomen wie verantwoordelijk wordt voor het beheer van het dashboard. Deze taak zou wellicht bij het programmabureau kunnen worden belegd. Het transitieteam zal het dashboard inhoudelijk duiden op basis waarvan de stuurgroep besluiten kan nemen.

Inhuur bezetting programmabureau:

De inhuur van de personen van het programmabureau zal via LNV lopen die daar ook de kosten voor draagt. Het opstellen van het functieprofiel voor de opdrachttvraag zal gezamenlijk in het kernteam/transitieteam worden opgepakt